

CONFERENCE BOOK

ICSAS 1. ULUSLARARASI
SOSYAL HİZMET KONGRESİ
26 - 28 TEMMUZ 2024
ESKİŞEHİR

www.icsasconferences.org

ISBN: 978-625-6283-50-3

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SERVICES
JULY 26-28, 2024
ESKISEHIR

CONGRESS ORGANIZING BOARD

Head of Conference: Assoc. Prof. Dr. Elif Akpınar Külekçi

Head of Organizing Board: Assis. Prof. Dr. Gültekin Gürçay

Organizing Committee Members:

Prof. Dr. Hülya Çiçek
Prof. Dr. Hajar Huseynova
Prof. Dr. Dwi Sulisworo
Prof. Zain Musa
Prof. Dr. Sameer Jain
Prof. Dr. Yakup Babayev
Assoc. Prof. Dr. Abbas Ghaffari
Assoc. Prof. Dr. Abışov Elşad Şərəfxan oğlu
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat Baran
Assoc. Prof. Dody Hartanto
Assoc. Prof. Dr. Rungchacadaporn
Assoc. Prof. Nazile Abdullazade
Assoc. Prof. Dr. Feran Aşur
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti
Assoc. Prof. Ivaylo Staykov
Assist. Prof. Ihwan Ghazali
Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini Heydarlou
Dr. Gültekin Gürçay
Dr. Amaneh Manafidizaji
Aynurə Əliyeva

Edited By
DR. AMANEH MANAFIDIZAJI

CONFERENCE ID

ICSAS 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SERVICES

DATE – PLACE

JULY 26-28, 2024

ESKISEHIR

ORGANIZATION

Academy Global Conferences & Journals

ICSAS Academy

PARTICIPATING COUNTRIES

Turkey – China- Berkeley- Egypt- South Africa- Poland- Nigeria - UK- France –
Romania- Malaysia – Taiwan- India

PERCENTAGE OF PRESENTATION

7 Papers from Turkey And 16 Papers From Other Countries

Members of the organizing committees of the conference perform their duties with an
"official assignment letter"

All rights of this book belong to Academy Global Publishing House

Without permission can't be duplicate or copied.

Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.

Academy Global–2024 ©

Issued: 30. 08.2024

ISBN: 978-625-6283-50-3

Scientific & Review Committee

- Prof. Dr. Ali BILGILI – Türkiye
Prof. Dr. Naile BİLGİLİ – Türkiye
Prof. Dr. Başak HANEDAN – Türkiye
Prof. Dr. Hülya Çiçek KANBUR – Türkiye
Prof. Dr. Emine KOCA – Türkiye
Prof. Dr. Fatma KOÇ – Türkiye
Prof. Dr. Bülent KURTİŞOĞLU – Türkiye
Prof. Dr. Hajar Huseynova – Azerbaijan
Prof. Dr. Dwi SULISWORO – Indonesia
Prof. Dr. Natalia LATYGINA – Ukraina
Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV – Russia
Prof. Muntazir MEHDI – Pakistan
Prof. Dr. Raihan YUSOPH – Philippines
Prof. Dr. Akbar VALADBİGİ – Iran
Prof. Dr. F. Oben ÜRÜ – Türkiye
Prof. Dr. T.Venkat Narayana RAO – India
Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ – Türkiye
Prof. Dr. Mustafa BAYRAM – Türkiye
Prof. Dr. Saim Zeki BOSTAN – Türkiye
Prof. Dr. Hyeonjin Lee – China
Assoc. Prof. Dr. Abdulsemet AYDIN – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat BARAN - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Dilorom HAMROEVA - Ozbekistan
Assoc. Prof. Dr. Abbas GHAFARI – Iran
Assoc. Prof. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ - Türkiye
Assoc. Prof. Ivaylo STAYKOV - Bulgaria
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti – Indonesia
Assoc. Prof. Dr. Ümit AYATA – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Okan SARIGÖZ – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Eda BOZKURT – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Ahmet TOPAL – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Kırbaş – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mesut Bulut – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Fahriye Emgili – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Sandeep GUPTA – India
Assoc. Prof. Dr. Veysel PARLAK – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mahmut İSLAMOĞLU – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade – Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Tamer Turgut - Türkiye
Assist. Prof. Dr. Göksel ULAY – Türkiye
Assist. Prof. K. R. PADMA – India
Assist. Prof. Dr. Omid AFGHAN - Afghanistan
Assist. Prof. Dr. Maha Hamdan ALANAZİ - Saudi Arabia
Assist. Prof. Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amina Salihi BAYERO – Nigeria
Assist. Prof. Dr. Baurcan BOTAKARAEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Ahmad Sharif FAKHEER - Jordania
Assist. Prof. Dr. Gültekin GÜRÇAY – Türkiye

Assist. Prof. Dr. Dody HARTANTO - Indonesia
Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini HEYDALOU – Iran
Assist. Prof. Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Keles Nurmaşılı JAYLIBAY - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Mamatkuli JURAYEV – Uzbekistan
Assist. Prof. Dr. Kalemkas KALIBAEVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bouaraour KAMEL – Algeria
Assist. Prof. Dr. Alia R. MASALİMOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amanbay MOLDIBAEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bhumika SHARMA - India
Assist. Prof. Dr. Gulşat ŞUGAYEVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. K.A. TLEUBERGENOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA – Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Hoang Anh TUAN - Vietnam
Assist. Prof. Dr. Botagul TURGUNBAEVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA - Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Yang ZİTONG – China
Assist. Prof. Dr. Gulmira ABDİRASULOVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Imran Latif Saifi – South Africa
Assist. Prof. Dr. Zohaib Hassan Sain – Pakistan
Assist. Prof. Dr. Murat GENÇ – Türkiye
Assist. Prof. Dr. Monisa Qadiri – India
Assist. Prof. Dr. Vaiva BALCIUNIENE – Lithuania
Assist. Prof. Dr. Meltem AVAN – Türkiye
Aynurə Əliyeva - Azerbaijan
Sonali MALHOTRA - India

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Personel Daire Başkanlığı

Sayı : E-16710634-03-903.07.02-2300384284
Konu : Doç.Dr.Elif AKPINAR
KÜLEKÇİ'nin Görevlendirilmesi

01.12.2023

MİMARLIK VE TASARIM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 29.11.2023 tarihli ve E-53120705-000-2300381989 sayılı belge.

Fakülteniz Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğretim üyelerinden Doç.Dr.Elif AKPINAR KÜLEKÇİ'nin, Yükseköğretim Genel Kurulunun 15.06.2023 tarihli, 10 sayılı oturumunda alınan 2023.10.183 sayılı kararı gereğince Doçentlik Başvuru Şartlarında bulunan ve doçent olacak adaylardan istenen "Diğer uluslararası/ ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde resmi olarak görevlendirilmiş üniversite akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur." maddesi gereğince, Academy Global Conference & Journals tarafından yapılan kongrelerin düzenleme kurullarında yolluksuz ve gündeliksiz olarak görevlendirilmesi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Ömer ÇOMAKLI
Rektör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 87c7a395-d4b6-4f7a-abc6-5dee8674e3d1
Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2311023
Elektronik Ağ: www.atauni.edu.tr
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ataturk-universitesi-ebys>

Bilgi: Mehmet KOÇ
Faks: +90 442 2361014
E-Posta: personel@atauni.edu.tr

ICSAS

3rd International Conference on Artificial Intelligence and Information Technologies

3rd International Conference on Intelligence and International Relations

3rd International Congress On Education

1st International Conference on Philosophy

1st International Conference on Theology

1st International Conference on BM

1st International Conference on Mathematics

1st International Conference on Social Services

1st International Conference on Sociology

July 26 – 28, 2024 – Eskisehir

Kongre Bağlantı Linki :

Join Zoom Meeting

<https://us06web.zoom.us/j/81604584722?pwd=y2kFvDBw8AEhxbZ5eSknYVkdXt0yTt.1>

Meeting ID: 816 0458 4722

Passcode: 202224

ÖNEMLİ AÇIKLAMA (Lütfen okuyunuz)

- ZOOM bağlantısı için yukarıda verilen bağlantıyı veya yine yukarıda verilen giriş bilgilerini kullanabilirsiniz.
- Oturum içerisinde en KIDEMLİ olan moderator olarak seçilir. Moderatörün oturum düzenini gözetmesi, akademisyen adaylarını yönlendirmesi beklenmektedir.
- Oturuma bağlanmadan önce Salon numaranızı adınızın önüne aşağıdaki gibi ekleyiniz. Bu sayede kongre açılışında beklemeden oturumlarınıza gönderilebileceksiniz. Ör. 5 Ahmet Ahmetoglu
- Sunum süresi 10 dakikadır. Bu sürenin aşılmamasını moderatörler temin edecektir.
- Sunum sonrası 5 dakikayı geçmeyen soru-cevap, tartışma süresi verilmektedir.
- Sunumlar TÜRKÇE veya İNGİLİZCE yapılabilmektedir.
- Kameralar, oturum süresince toplam % 70 oranında açık olmak zorundadır.
- Sunum yapan katılımcının kamerası açık olmak zorundadır.
- Sunum yapmak zorunludur. Herhangi bir nedenle sunum yapmamış olan katılımcıya sertifika verilmesi ve çalışmasının yayınlanması söz konusu olamaz.
- Katılımcı, kendi oturumda, oturum bitene kadar bulunmak zorundadır.
- Katılımcıların kendi oturumları dışındaki oturumlara katılma zorunluluğu yoktur.
- ZOOM platformunun kapasite sınırı nedeniyle, DİNLEYİCİ, sadece kapasite izin verdiği sürece kabul edilebilmektedir.

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

ICSAS 3rd International Congress on Education July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Prof. Dr. Serkan TİMUR	1	8 th GRADE SCIENCE COURSE TEACHING PROGRAM: A COMPARATIVE ANALYSIS OF CHANGES BETWEEN 2018 and 2024	Assist Prof. Dr., Ahmet UYAR
		2	INVESTIGATION OF INJURY ANXIETY LEVELS OF WOMEN BASKETBALL PLAYERS	Dilara TANDOĞAN Nursima ÜZÜMCÜ Berna İSPANAKÇI Prof.Dr. İlker ÖZMUTLU
		3	EXAMINATION OF PHYSICAL ACTIVITY LEVELS OF UNIVERSITY STAFF THROUGH VARIOUS VARIABLES	Hatice KILIÇ Nisanur İSLAM Prof.Dr. İlker ÖZMUTLU
		4	ÖĞRETMEN İŞ STRESİNİN NEDENLERİ	Dr. Öğr. Üyesi, Fadile AYDIN
		5	OKYANUSSAL DUYGULAR ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE'YE UYARLANMASI	Psk. Dan. Selin DEMİRBAŞ- YILMAZTÜRK Prof. Dr. HALİL EKŞİ
		6	MEB ANATOLIAN TALES SELECTED FOR PRESCHOOL CHILDREN EXAMINATION IN TERMS OF VALUES EDUCATION	Eğitim Bilimleri YL.Mezunu., ELÇİN GENİŞ
		7	AN EXAMINATION OF POSTGRADUATE THESES ON TRADITIONAL CHILDREN'S GAMES IN TURKEY	Prof. Dr., Adem BAYAR Yüksek Lisans Öğrencisi, Gökhan ÜNSAL
		8	SAHADAN SESLENİŞLER: ÖĞRETMENEVİ VE AKŞAM SANAT OKULU YÖNETİCİLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNE YÖNELİK NİTEL BİR ÇALIŞMA	Prof. Dr., Adem BAYAR Yüksek Lisans Öğrencisi, Gökhan ÜNSAL
		9	ÖĞRETMEN ADAYLARININ EKOLOJİK ZEKÂLARI İLE BİYOÇEŞİTLİLİK OKURYAZARLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	Emine Büşra GÜÇLÜOĞLU Prof. Dr. Serkan TİMUR

ICSAS 3rd International Congress on Education July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade	1	TURKISH LEARNING CONCERNS OF REFUGEE STUDENTS STUDYING IN SECONDARY SCHOOL IN TURKEY	Mehmet KARDOĞAN Prof. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ
		2	TURKISH LEARNING STYLES OF REFUGEE STUDENTS STUDYING IN THE SECOND LEVEL OF PRIMARY EDUCATION	Mehmet KARDOĞAN Prof. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ
		3	OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARINA İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN TUTUMLARININ VE UYGULAMALARININ İNCELENMESİ	MEB Sınıf Öğretmeni, Yasemin İŞGÖREN Doç.Dr.,Melike ÖZYURT
		4	AUGMENTED REALITY IN EFL LEARNING: A SYSTEMATIC REVIEW OF RESEARCH BETWEEN 2021-2023	Assist. Prof. Dr. Gülin ZEYBEK
		5	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRESEL DEĞERLERE KARŞI TUTUMLARININ BELİRLENMESİ	Ferit AKÇAKAYA Dr. Öğr. Üyesi, Gonca ÇAKMAK
		6	İLKOKUL FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIMLARININ VE ÇALIŞMA KİTABI SORULARININ YENİLENEN BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE İNCELENMESİ	Öğretmen, Fatma ERGÜLEÇ Doç. Dr. Melike ÖZYURT
		7	COMMUNICATION STRATEGIES OF GENERATION X SCHOOL ADMINISTRATORS WITH GENERATION Z STUDENTS	SEDA EREN PROF. DR. SADEGÜL AKBABA ALTUN
		8	HUMAN RIGHTS' MOTIVES IN THE CREATION OF NAMIG KAMAL AND ALIAGHA VAHID	Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade
		9	YÖNETİCİLERDE İŞE TUTKUNLUĞUN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	Öğretmen Kenan AKTÜRK Doç. Dr. Çiğdem BERBER ÇELİK

ICSAS 3rd International Congress on Education July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Prof. Dr. ALİ RIZA GÜL	1	EVALUATION OF 3RD GRADE LIFE SCIENCE CURRICULUM ACQUISITIONS ACCORDING TO DETTNER TAXONOMY	Öğr. Gör. Dr. Akın KARAKUYU
		2	EXAMINATION OF STUDIES PREPARED RELATED TO CURRICULUM FIDELITY	Öğr. Gör. Dr. Akın KARAKUYU
		3	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN IŞIK VE SESİN BENZERLİKLERİ VE FARKLILIKLARI İLE İLGİLİ SAHİP OLDUKLARI KAVRAMLARIN 2013 VE 2018 ÖĞRETİM PROGRAMINA GÖRE KARŞILAŞTIRILMASI	Uzman Öğretmen, FATMA BETÜL ÖZDEMİR Doç. Dr. MUALLA BOLAT
		4	YAPAY ZEKA DESTEKLİ EĞİTİMDE ÖĞRETMEN VARLIĞININ 6. SINIF FEN BİLİMLERİ DERSİ ELEŞTİREL DÜŞÜNME GÜCÜNE ETKİSİ	Doktor Öğretim Üyesi, Senem ÇOLAK YAZICI Nazlıcan YÜKSEL
		5	ALTINCI SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİKSEL MODELLEME YETERLİKLERİNİN İNCELENMESİ: ACİLE GELEN YÜKSEK TANSİYON HASTASI PROBLEMİ	Doç. Dr. Muhammet DORUK Öğr. Gör. Dr. Fikret CİHAN
		6	DEVELOPMENT OF A CURRICULUM FOR RAISING CLIMATE CHANGE AWARENESS IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS	Prof. Dr. Eti Akyüz Levi Prof. Dr. Hale Sucuoğlu Doç. Dr. Ahmet Murat Ellez Tuğba Yılmaz
		7	6.SINIF TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ İÇERİK VE DEĞERLENDİRME BOYUTUNDA HAMMOND DEĞERLENDİRME MODELİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	Yüksek Lisans Öğrencisi, AYŞEGÜL YILDIZ Prof. Dr., ŞENEL ELALDI
		8	2018 ve 2024 SINIF HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	Öğr. Gör. Dr. Burcu KARAFİL Öğr. Gör. Dr. Osman ÖZDEMİR
		9	İLAHİYAT FAKÜLTELERİNİN EĞİTİM PROGRAMLARININ VE YAPILARININ GÜNCELLENMESİ ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER	Prof. Dr. ALİ RIZA GÜL

ICSAS 1st International Conference on Sociology July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224				
26 Temmuz / July 26, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Assoc. Prof. Nuriye ÇELİK	1	EMIGRANT FAMILY LIFE AND INTERGENERATIONAL CHANGES: ALBANIAN EMIGRANTS IN TURKEY	Ph.D. MATILDA LIKAJ
		2	A COMPARATIVE BIBLIOMETRIC ANALYSIS BASED ON THE ISTANBUL UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIOLOGY AND THE AMERICAN SOCIOLOGICAL REVIEW	Assoc. Prof. Nuriye ÇELİK
		3	SOCIAL MEDIA REGULATION: COMPARISON OF THE DIFFERENT MODELS	Associate Professor, TARANA MAHMUDOVA
		4	GÖÇÜN FELSEFESİ ÜZERİNE BİR TARTIŞMA	Dr. Erol AKYILDIRIM
		5	ALGI YÖNETİMİ	Dr. Erol AKYILDIRIM
		6	SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF SHELTER AND HOUSING CRISIS: THE MOVIE “THE TENANT”	Dr. Arş. Grv. Özge Seda UĞRAŞ
		7	SOSYAL MEDYA KULLANICILARININ ALGORİTMALARA KARŞI TAKTİKLERİ	Dr. Öğr. Üyesi Hatice DURAN OKUR
		8	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	Doç. Dr. Emrah DOLGUNSÖZ Y. Lisans Öğr. Sema MELEKOĞLU
		9	SOCIAL INTEGRATION OF ROMA PEOPLE THROUGH MUSIC AGAINST SOCIAL EXCLUSION	Res. Asst. BURÇE ULUBİLGİN ÇUHADAR Prof. AYKUT B. ÇEREZCİOĞLU
		10	İLKOKULLARDA ÇALIŞAN SINIF ÖĞRETMENLERİ VE ORTAOKULLARDA ÇALIŞAN BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ AÇIDAN MUTLULUK DÜZEYLERİ VE KARŞILAŞTIRILMASI	Doç.Dr. Süleyman YURTTAŞ Yüksek Lisans Öğrencisi Halil Ayvaz
		11	KONYA’YA BALKAN GÖÇÜ: BİR MUHACİR HİKAYESİ	Dr.Öğrt.Üy.Ayşegül SİLİ-KALEM

ICSAS 3rd International Congress on Education July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Hanae Yamaguchi	1	Enhancing Pedagogical Approaches through Innovative Digital Tools	Meiling Zhang, Hiroshi Tanaka, Kwame Asante
		2	ENHANCING ENGINEERING ACCREDITATION: AN EXAMINATION OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE AND SELF-EVALUATION METHODS	Mei-Ling Chen, Takumi Yoshida
		3	ENHANCING HISTORICAL LEARNING OUTCOMES THROUGH MULTIMEDIA INTEGRATION: A COMPARATIVE STUDY	Dr. Mei Lin Zhou, Prof. Akio Tanaka, Dr. Samuel Chike, Dr. Rosa Mwangi, Dr. Aisha N'Guessan
		4	ADVANCING SCIENCE EDUCATION: INNOVATIVE STRATEGIES FOR INTEGRATING NUCLEAR SCIENCE	Mei Lin Zhang, Tariq M. Abdel-Rahman
		5	ASSESSING PSYCHOTHERAPEUTIC SUPPORT FOR ENGINEERING STUDENTS: INFLUENCE OF THERAPIST ATTRIBUTES	Li Wei Zhang
		6	ADDRESSING LEARNING BARRIERS IN BUILDING MEASUREMENT COURSES	Lin Wei Zhang, Amina B. Mwangi
		7	Enhancing Education with Hybrid Learning Models: The Role of Digital Platforms	Akio Tanaka
		8	Learning and Behavior Modification through Casual Gaming: A Study on Environmental Awareness	Hanae Yamaguchi, Mwangi Ochieng
		9		

ICSAS 3rd International Congress on Education July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Dawei Zhang	1	ADVANCING ROBOTICS EDUCATION THROUGH PROBLEM-BASED LEARNING: AN EVALUATION AT NANJING UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, CHINA	Liu Wei, Zhang Hong, Chen Mei
		2	ANALYZING UNIVERSITY STUDENTS' COMPREHENSION OF NUMERICAL REPRESENTATION IN AVERAGE RATE OF CHANGE	Hiroshi Nakamura, Yuki Tanaka
		3	EXPLORING THE IMPACT OF MATHEMATICAL SELF-PERCEPTION, INTEREST, AND IDENTITY ON ACADEMIC PERFORMANCE	Lin Zhang, Musa Moyo
		4	ENHANCING EMBRYOLOGY EDUCATION THROUGH VIRTUAL REALITY: A NOVEL APPROACH	Hanae Tanaka, Li Wei Chen, Amina Khamis, Ryohei Nakamura, Kofi Boateng, Siti Rahmah
		5	A SURVEY OF CAREER ASPIRATIONS AMONG FINAL-YEAR STUDENTS AT THE FACULTY OF HEALTH SCIENCES, UNIVERSITY OF IBADAN, NIGERIA	R. Okafor, L. Adebayo, N. Chukwu, K. Bello, T. Ibrahim, A. Olaniyan, E. Ajayi, M. Adewale
		6	ENHANCING LEARNER INSIGHTS IN CORPORATE TRAINING USING XAPI: A STUDY ON BEHAVIOURAL PATTERNS AND PREDICTIVE ANALYTICS	Kenji Nakamura, Aisha Bello, Thabo Mokoena
		7	UNDERSTANDING ONLINE GRADUATE STUDENTS' ENGAGEMENT IN ACTIVE LEARNING: A CASE STUDY IN EAST ASIA	Hana K. Tanaka, Kofi B. Asante
		8	ENHANCING ONLINE GRADUATE STUDENT ENGAGEMENT THROUGH INSTRUCTOR STRATEGIES IN SOUTHEAST ASIA	Mei-Ling Chen, Dawei Zhang
		9	EVALUATING INTERACTIVE DYNAMICS IN HYBRID LEARNING ENVIRONMENTS: AN EXAMINATION OF DATA INTEGRATION AND ITERATIVE CONNECTIONS	Amina K. Al-Hassan, Kofi Mensah

ICSAS 3rd International Congress on Education July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Li Wei Zhang	1	NAVIGATING PROFESSIONAL OPPORTUNITIES FOR PEDAGOGY UNDERGRADUATES WITH LEARNING DISABILITIES: A CASE STUDY FROM THAILAND	Somchai R. Kittisakul, Ananya P. Santiwong
		2	EXPLORING THE ROLE OF PHYSICAL COMPUTING IN ENHANCING COMPUTATIONAL THINKING AND PROGRAMMING SELF-EFFICACY IN STEM EDUCATION	Li Wei Zhang
		3	ENHANCING ARTISTIC SKILLS IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION THROUGH GRAPHIC ACTIVITIES: A STUDY IN ZAMBIA	Laila Nkhoma, Temba Moyo
		4	ENHANCING TEACHER DEVELOPMENT THROUGH A PRINCIPLE-CENTERED, TECHNOLOGY-INFUSED KNOWLEDGE BUILDING FRAMEWORK: INSIGHTS FROM A SECONDARY EDUCATION PROFESSIONAL LEARNING TEAM	Kaito Nakamura, Amina Sani
		5	EVALUATING COGNITIVE LOAD IN STUDENT PILOTS DURING TRAINING WITH MODERNIZED RECREATIONAL AIRCRAFT	Aiko Nakamura, Yuto Tanaka, Chikezie Okonkwo
		6	ADVANCING STEM EDUCATION THROUGH NEUROCOGNITIVE LEARNING FRAMEWORKS: AN INNOVATIVE APPROACH	Mei Ling Zhang, Aiko Nakamura
		7	LEVERAGING MOBILE LEARNING APPS TO ENHANCE METACOGNITIVE ABILITIES: A STUDY OF AN ENRICHMENT PROGRAM FOR HIGH-ACHIEVING STUDENTS	Haruto Tanaka, Li Na Wang
		8		
		9		

ICSAS 3rd International Congress on Education July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Dr. Clara Ruiz	1	Embracing Education 4.0 Trends in Language Instruction	Dr. Clara Ruiz
		2	The Role of Etiquette and Public Speaking in Early Childhood Education: Implications for Academic and Professional Success	Maya Chen, Laila Nasser
		3	Exploring Intercultural Competence among Jewish and Arab Students in a Multicultural Academic Setting in Israel	Miriam Levy, Daniel Cohen
		4	Enhancing Mathematical Skills in Children with Autism through Project MIND: A Pilot Study	Dr. Alex Morton, Sarah Thompson, Laura Kim, Daniel Lee, Emily Park
		5	Innovations in Classroom Furniture: A Multicultural Workshop Experience with Chinese Design Students	L. J. Robertson, M. T. Elman, R. J. Gupta
		6	Evaluating the Efficacy of the VARK Learning Model in Undergraduate Education	Eliza Turner, Thomas Bennett
		7	Enhancing Student Engagement and Learning Outcomes through Digital Polling Tools	Li Wei Zhang, Amina Kante
		8	The Influence of Educational Media on the Artistic Development of Young Learners: A Case Study	Yumi Tanaka, Chen Liwei
		9	Enhancing Writing Competence Through Precision Teaching: Insights from a Southeast Asian Educational Initiative	H. Tanaka, Y. Lee, N. Mwangi, J. Kim

ICSAS 3rd International Congress on Education July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Prof. Daniel Richards	1	ENHANCING LANGUAGE PROFICIENCY AND INTERCULTURAL COMPETENCE: A PILOT PROGRAM FOR HIGHER EDUCATION STUDENTS FROM A NORMAL SCHOOL IN ATEQUIZA, MEXICO	Dr. Ana M. Rodríguez, Dr. Luis A. Morales, Dr. Elena T. Hernández
		2	ANALYZING THE INCIDENCE OF ACADEMIC ANXIETY AMONG DYSLEXIC UNIVERSITY STUDENTS	Dr. Emily Carter,
		3	ADVANCING MEDICAL EDUCATION IN BRAZIL THROUGH REALISTIC SIMULATION: INSIGHTS AND IMPLICATIONS	Dr. Maria J. Silva,
		4	TRANSFORMATIONS IN UNIVERSITY CURRICULUM POLICIES IN CHILE: AN IN-DEPTH ANALYSIS	Dr. Emilia R. Vargas,
		5	UTILIZING CHILDREN'S DRAWINGS TO UNDERSTAND THEIR EXPERIENCES IN EQUINE-ASSISTED THERAPY	Dr. Emily Johnson
		6	THE IMPACT OF COMMERCIALIZATION ON HIGHER EDUCATION: ANALYZING SHIFTS IN PEDAGOGICAL PRIORITIES	Dr. Emily Thompson, Prof. Daniel Richards
		7	EXPLORING THE IMPACT OF COLLABORATIVE CULTURES ON MIDDLE SCHOOL EDUCATORS	Emily Carter
		8	ASSESSING CHATBOT INTEGRATION IN UNIVERSITY LEARNING ENVIRONMENTS: INSIGHTS FROM A PRELIMINARY PILOT	Smith Johnson, M. Williams
		9	EXPLORING HYPERLEDGER IROHA FOR ENHANCING THE ISSUANCE AND VERIFICATION OF ACADEMIC CREDENTIALS	Eleni Papadopoulos, Dimitrios Georgiou, Maria Chatzidaki, Nikos Zervas, Sofia Karagiannis, Alexander Sotiropoulos

ICSAS 3rd International Conference on Artificial Intelligence and Information Technologies July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Prof. Dr. MURAT AKTAŞ	1	A META-ANALYSIS: REVIEW OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE RELATED POSTGRADUATE THESES WITH A FOCUS ON EDUCATION AND TRAINING	Dr. İlknur KAZAZ
		2	YAPAY ZEKA VE TOPLUMSAL CİNSİYET	Prof. Dr. MURAT AKTAŞ
		3	YAPAY ZEKA VE MESLEKLERİN DÖNÜŞÜMÜ	Prof. Dr. MURAT AKTAŞ
		4	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE SUSTAINABILITY OF URBAN MEMORY	Architect, TUĞBA ÖZDEN Assistant Professor, HANDE AKARCA
		5	ARTIFICIAL INTELLIGENCE SUPPORTED PARTICIPATORY DESIGN AND PLANNING STUDIES IN URBAN PUBLIC SPACES	Architect ELİF KÜBRA ÖZTÜRK Asst. Prof., PhD HANDE AKARCA
		6	ENVIRONMENTAL APPROACHES AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE FASHION INDUSTRY	Betül Yazıcı Dr.Ögr.Üyesi Meral İSLER
		7	YAPAY ZEKA EKOSİSTEMİNİ HAREKETE GEÇİRMEK İÇİN KAMU KAYNAKLARININ ÖRNEK KULLANIMI	Dr. AHMET TÜMAY
		8		

ICSAS 3rd International Conference on Artificial Intelligence and Information Technologies July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Doç. Dr. , Funda KUTLU ONAY	1	DETERMINATION OF MATURITY CLASSIFICATION FOR KHOLT DATE FRUIT USING VGGNET	Doktor Öğretim Üyesi, EBRU ERGÜN
		2	ANALYSIS OF THE NONLINEAR THERMAL RADIATION EFFECT OF A HYBRID NANOFLUID WITH CURVILINEAR FLOW ON A CURVED, OSCILLATING, AND STRETCHED SURFACE WITH A MACHINE LEARNING APPROACH	Assoc. Prof. Dr. Andaç Batur Çolak
		3	KAFES SİSTEMLERİNİN OPTİMİZASYONU İÇİN GÜNCEL METASEZGİSEL ALGORİTMALARIN KARŞILAŞTIRILMASI	Dr. Öğr. Üyesi Salih Berkan AYDEMİR
		4	ENTROPİ TABANLI HİBRİT AMAÇ FONKSİYONU TEMELLİ KAN EMİCİ SÜLÜK OPTİMİZE EDİCİ İLE ÇOK SEVİYELİ EŞİK SEÇİMİ	Doç. Dr. , Funda KUTLU ONAY
		5	USE OF GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE TOOLS IN DESIGN PROCESSES: AN EXPERIENCE ON ITALO CALVINO'S INVISIBLE CITIES	Mimar İREM YAŞAR Prof. Dr. SEMRA ARSLAN SELÇUK Doç. Dr. Sema ALAÇAM
		6	DİYABET TEŞHİSİ İÇİN YAPAY ZEKA VE AÇIKLANABİLİR YAPAY ZEKA UYGULAMALARI	Öğr.Gör. Emine Betül SÜRÜCÜ Dr.Öğr.Üyesi Kıyas KAYAALP
		7	REDESIGNING ROMAN FOOTWEAR USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE	Dr. Öğr. Üyesi, ZEYNEP MEHLİKA ULUÇAM KIRBAĞ

ICSAS 1st International Conference on Theology July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Doç. Dr. Mustafa TUNÇER	1	SCIENTIFIC OBJECTIVITY OR COLONIAL PERSPECTIVE? ORIENTALISTS' APPROACH TO THE ARABIC LANGUAGE AND ISLAMIC SCIENCES	Dr. Öğr. Üyesi Naci ÖZSOY
		2	GENERAL CHARACTERISTICS OF THE OTTOMAN TAFSİR HERITAGE	Doç. Dr. Mustafa TUNÇER
		3	KUR'ÂN'IN İKİ AŞAMADA İNDİRİLİŞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	Doç. Dr. Mustafa TUNÇER
		4	ORGANIZATIONAL CULTURE IN THE CONTEXT OF ORGANIZATIONAL COMMUNICATION: DIYANETSEN	Prof. Dr. Yusuf YURDİGÜL Nurullah ARDAHANLI
		5	Hız. Peygamber Özelinde Pozitif Enerji	Doç. Dr. Fatih DEĞİRMENÇİ Mustafa KARTAL
		6	THE DEFEAT OF THE ARAB INTELLECTUAL THROUGH THE EYES OF A LITERARY CRITIC	Arş. Gör. YUNUS EMRE ÖZTÜRK Prof. Dr. MEHMET ŞİRİN ÇINAR

ICSAS 3rd International Congress on Education July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Dr. Öğr. Üyesi MAHİRE ASLAN	1	A REVIEW ON THESES FOCUSED ON SCIENCE SCIENCES (2014–2024) IN THE FIELD OF CURRICULUM DEVELOPMENT AND INSTRUCTION	Yüksek Lisans Öğrencisi Ömer OKAY Prof. Dr. Melek ÇAKMAK
		2	INVESTIGATION OF TEACHERS' PERCEPTIONS OF ORGANIZATIONAL PEACE IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES	Dr. Öğr. Üyesi MAHİRE ASLAN
		3	ORGANIZATIONAL IMAGE OF THE SCHOOL	Dr. Öğr. Üyesi MAHİRE ASLAN
		4	INVESTIGATING DIGITAL COMPETENCIES and 21 ST CENTURY SKILLS of SECONDARY SCHOOL STUDENTS	Dilek BOZDOĞAN Doç. Dr. Cenk AKAY
		5	DIGITAL TRANSFORMATION AWARENESS OF TEACHER CANDIDATES: A MIXED METHOD RESEARCH	Dilek BOZDOĞAN Doç. Dr. Cenk AKAY
		6	SCHOOL ADMINISTRATORS' AND TEACHERS' VIEWS ON THE OBSTACLES OF INSTRUCTIONAL LEADERSHIP BEHAVIOURS: EVIDENCE FROM PUBLIC HIGH SCHOOLS IN İZMİR	Prof. Dr. Osman Ferda BEYTEKİN Bedia KIRKULAK
		7	PECULIARITIES OF TEAM BUILDING IN VOLUNTEERING	Prof. Dr. Torybaeva Zhamilya Zakhanovna Zharkinbayeva Dinara Sabitovna
		8	PEDAGOG-PSİKOLOGLARIN MESLEKİ YETERLİLİKLERİNİ GELİŞTİRME YOLLARI	Prof. Dr. Torybaeva Zhamilya Zakhanovna Kuanyshbayeva Araylın Nurjanovna
		9	OKUL YÖNETİCİLERİNİN GERÇEK DOĞUM SIRALARININ YÖNETİCİLİĞE ETKİSİ	Dilan MENGÜÇ ÇAKICI Doç. Dr. Ramazan ATASOY Dr. Öğr. Üyesi Ramazan ÖZKUL

ICSAS 1st International Conference on Theology July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Dr. Kenji Nakamura	1	Fostering Islamic Educational Values in Early Childhood through Narrative Techniques	Samuel Kofi Appiah, Amara Zahra Al-Hassan
		2	Gender Dynamics and Islamic Education in Contemporary Georgia: Insights from Kvemo Kartli	A. Omotoso, M. Zhang, K. Amari
		3	Exploring the Significance of Names Among Thai Muslim Students: An Examination of Values and Identity	Iman Al-Farouq, Mônica da Silva, Dr. Kenji Nakamura
		4	INTERACTIONS BETWEEN MALAY AND CHINESE COMMUNITIES: A CIVILIZATIONAL ANALYSIS	Aisha Alimova, Liu Yanjun
		5	THE EMERGENCE OF ISLAMIC TOURISM IN KAZAKHSTAN: A NEW TREND OR A RELIGIOUS REVIVAL?	M. T. Sharma, R. A. Patel, S. K. Zhou, L. M. K. Niyazov
		6	REVISITING APOSTASY LAWS: A CONTEMPORARY PERSPECTIVE	Sara Kofi, Ibrahim Ahmed
		7	Zamzam Water as Corrosion Inhibitor for Steel Rebar in Rainwater and Simulated Acid Rain	Ahmed A. Elshami, Stéphanie Bonnet, Abdelhafid Khelidj
		8	Islam, Gender and Education in Contemporary Georgia: The Example of Kvemo Kartli	N. Gelovani, D. Ismailov, S. Bochorishvili

ICSAS 1st International Conference on Theology July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Dr. Ana Rosa Costa	1	COMPARATIVE ANALYSIS OF STATE AND RELIGION RELATIONS IN CONSTITUTIONS: A CROSS-NATIONAL STUDY	Akira Nakamura, Laila Juma, Roberto Souza
		2	CULTURAL AND RELIGIOUS IDENTITY DYNAMICS: COMPARATIVE INSIGHTS FROM CHRISTIANITY AND ISLAM IN AFRICA AND ASIA	Dr. Ana Rosa Costa Dr. Hiroshi Tanaka,
		3	EXAMINING THE INFLUENCE OF ISLAM ON DEVELOPMENT DYNAMICS: INSIGHTS AND IMPLICATIONS	Lian Zhang, University of Malaya, Malaysia and Ahmed Kone, University of Ouagadougou, Burkina Faso
		4	SILENT BOUNDARIES: RELIGION AND THE JUDICIARY IN INDIA'S LOWER COURTS	Ananya Patel, Hiroshi Nakamura
		5	ISLAMIC PERSPECTIVES ON FERTILITY MANAGEMENT AND HEALTH CONSIDERATIONS	Dr. Amina Suleiman, Dr. Jun Park,
		6	Women with Disabilities: A Study of Contributions of Sexual and Reproductive Rights for Theology	Luciana Steffen
		7	The Suffering God and Its Relevance to the Understanding of Human Suffering in Jürgen Moltmann's Theology	Aldrin R. Logdat
		8	THE ROLE OF ISLAM IN THE POLITICAL LANDSCAPE OF CONTEMPORARY KAZAKHSTAN	Sofia Kim, Ahmed Youssef, Laila Hassan

ICSAS 1st International Conference on Philosophy July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Hiroshi Kinoshita	1	The Role of Philosophical Hermeneutics in Enhancing Judicial Objectivity in Brazil	Lucas M. Silva, Ana P. Rodrigues
		2	Comparative Analysis of Spiritual Influences on Architecture: Islamic and Gothic Styles	J. Ribeiro, A. Liu
		3	Analyzing the Interplay between Religion and Development with a Focus on Islam	Lina Marais Hiroshi Kinoshita
		4	Exploring Ancient Wisdom for Contemporary Social Harmony: Insights from Sufi and Islamic Thought Maria S. Oliveira, Hiroshi Takeda	Maria S. Oliveira, Hiroshi Takeda
		5	Balancing Efficiency and Empathy in the Context of Open Knowledge: A Pedagogical Perspective	Amina Bakare, Minh-Hoang Nguyen, Siti Zaharah, Kwame Kofi Asante, Jianyu
		6	The Evolution of Democratic Ideals in Pakistan: An Examination Through the Perspectives of Islamic Thought and Comparative Political Theory	Dr. Farhan Malik
		7	The Role of Religious and Ethical Values in National Security: A Kazakh Perspective	A. N. Zhanibekov, B. K. Serikbayev, C. M. Tulegenova, D. A. Askarov, E. K. Kenzhebekova
		8	Analyzing Servant Leadership: A Critical Literature Review	Amina Diallo, Momo Kone, Kenji Tanaka
		9		

ICSAS 1st International Conference on Philosophy July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Li Wei Chen	1	Unveiling Symbolism in Hindu Temple Architecture: A Philosophical Perspective	M. Hwang, E. J. Mbeke
		2	Integrating Ethical Frameworks: A Comparative Study of Asian and African Perspectives on Business Ethics	Amina Idris, Yohan Park
		3	Innovations in Open Science: Transforming Research Paradigms	A. Liu, M. Okafor
		4	Reevaluating Constructivist Paradigms: An Existential and Phenomenological Perspective	Amara N'Diaye, Li Wei
		5	Reconstructing Self Through Temporal Dynamics: Analyzing Zhao Tao's Role in Jia Zhangke's Cinematic Universe	Liang Wei
		6	Enhancing Construction Efficiency: A Study on the Adoption of Lean Practices	S. K. Ngugi, A. W. Chien
		7	Analyzing Aesthetic Dimensions in Museum Architecture	R. K. Dlamini, S. Zhou
		8	Integrating Philosophical Perspectives into Interdisciplinary Physical Education Programs	Amina Khamis, Jibril Adamu
		9	Integrating Buddhist Principles in Addressing Mental Health Challenges	Li Wei Chen

ICSAS 1st International Conference on Philosophy July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Carlos Silva	1	The Influence of Cultural Philosophy on Individual Identity in Turkic Traditions	Dr. K. Shunji, Prof. M. Adebayo, Dr. L. Fong
		2	Traditional Eastern Practices in Contemporary Sustainable Architecture	L. Tanaka, N. Ndungu
		3	Exploring Postmodern Tragi-Comedy: An Analysis of Tom Stoppard's 'Rosencrantz and Guildenstern Are Dead'	Mei-Ling Chen, Carlos Silva
		4	The Role of Islam in Shaping Cultural Values in Kazakhstan	Li Xue, Kofi Agyeman, Amina El-Omari, Hiroshi Takeda, Fatoumata Diallo
		5	Artistic Responses to Climate Crisis: Exploring Innovative Approaches to Sustainable Futures through Interdisciplinary Art Practice	Amina Bello, Jianyu Zhang, Mikhail Ndumba
		6	Unveiling Darkness: Exploring Existential Themes and Musical Narratives in "True Detective	Aiko Tanaka, Liu Wei
		7	Rethinking Absence: The Role of Silence and Pause in Samuel Beckett's Waiting for Godot	Jun-Ho Kim, Meilin Xu
		8	Advancements in Constraint Management Theory: A Comprehensive Review	Mei-Ling Chen, Hiroshi Takahashi, Samuel Nkrumah
		9	The Influence of Work Ethic on Economic Growth: Comparative Analysis of Emerging Asian and African Economies	Hanako Takeda, Aisha Kone, Jiro Nakamura, Farah Njeri, Mei Lin Zhang

ICSAS 1st International Conference on Mathematics July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Dr. Ana Oliveira,	1	Robust Variogram Fitting Using the Modified Huber Norm	Mariana Costa, Zhen Li, Amina Njeri
		2	Evaluating the Effectiveness of Stratified Double Median Ranked Set Sampling for Population Mean Estimation	Laura N. Delgado Aiko Tanaka
		3	Advancing the Extended Trapezoidal Technique for Numerical Resolution of Volterra Integro-Differential Equations	Amina Zuberi, Rajesh Kumar Patel
		4	A Novel Computational Approach for Hyper-Elastic Structural Analysis Using Lagrangian-Hamiltonian Framework	Dr. Ana Oliveira, Prof. Yassir Malek, Dr. Lin Zhang
		5	INNOVATIVE DESIGN OF FRACTIONAL ORDER CONTROLLERS FOR VIBRATION REDUCTION IN AIRCRAFT WING STRUCTURES	Leila Martins, Yassir Bouaziz, Elena Kovač, Nikoleta Petrovic
		6	Performance Analysis and Modeling of Loading Factors in Centrifugal Compressor Impellers	Dr. Maria de Souza, Prof. Wei Liu
		7	Advanced Discrete Evolutionary Splines for Modeling Occlusion in Temporomandibular Disorders	Sofia Mendes Hiroshi Tanaka

ICSAS 1st International Conference on Mathematics July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Dr. Alejandro Silva ,	1	ENHANCING FORECAST ACCURACY THROUGH NORMALIZATION OF REALIZED VOLATILITY IN LONG-MEMORY MODELS	M. A. Silva, L. Zhang, and T. O. Nkosi
		2	ENHANCING LOUDSPEAKER DESIGN PARAMETERS THROUGH AIR VISCOSITY DAMPING OPTIMIZATION	Julia Martin, Chen Wei, Ahmed El-Sayed, Sofia Ivankova, Paulo Silva
		3	PROPERTIES OF QUASI-CONFORMALLY FLAT LP-SASAKIAN MANIFOLDS WITH CONSTANT COEFFICIENT	Elena Rodrigues Aiden Schmidt
		4	A NOVEL APPROACH TO NUMERICAL SOLUTIONS FOR REACTION-DIFFUSION SYSTEMS ON CLOSED SURFACES	Dr. Niazi Barakat, Dr. Anna Zhen, Dr. Hassan Ghanem
		5	AN ADVANCED NUMERICAL TECHNIQUE FOR DIFFUSION AND CAHN-HILLIARD EQUATIONS ON DYNAMIC SPHERICAL GEOMETRIES	Li Xianjun, Maria Orellana
		6	ANALYSIS OF DYNAMIC STABILITY IN AN EXTENDED MODEL OF THE ENDOCRINE FEEDBACK SYSTEM	Dr. Alejandro Silva , Dr. Mei Ling Tan
		7	CHARACTERIZATION OF (Δ, M) -FUZZY SUBGROUP STRUCTURES IN OPERATOR-GROUPS	Mei Lin, Akira Tanaka, and João Oliveira
		8		

ICSAS 1st International Conference on Mathematics July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 26 Temmuz / July 26, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	Lina Oliveira	1	Stability and Dynamics of a Human-Mosquito Malaria Model with Infected Immigrants	Tariq Patel, Mei Ling Zhang
		2	Reliability Assessment of Data Centers at Kigali Institute of Science and Technology Using LRU Algorithm	A. M. Hassan, Nadia Faye, Kofi Mensah
		3	Integrating Python Programming with Analytic Geometry Concepts	Maya L. Tanaka Emmanuel Akinola,
		4	Advanced Implicit Eulerian Approach for Modeling Highly Deformable Elastic Membranes in Newtonian Fluids	Lina Oliveira, Haruto Tanaka, Anwar Ahsan
		5	Advanced Analytical Techniques for Corotational Maxwell Fluids in Wire Coating Processes	Li Wei Zhang, Olufemi Adewale, Elsa Müller
		6	An Analysis of Stochastic Integrals in Catastrophic Event Models	Dr. Leila Martins, Dr. Huan Zhao, Dr. Amina Osei
		7	Optimal Block Design Strategies for Main Effects in Experimental Studies	Lian Chen, Fatima Ahmed

ICSAS 1st International Conference on Philosophy July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Dr. Öğretim Üyesi ÖZGÜR SOYSAL	1	ALBERT CAMUS ve JEAN-PAUL SARTRE’ın VAROLUŞ FELSEFESİ HAKKINDA	Azra GİRAY
		2	NİETZSCHE VE TRANSHÜMANİZM: TRANSHUMAN ASLINDA BİR ÜSTİNSAN MI?	FATMA BUSE CİVAN
		3	THE POSITION AND IMPORTANCE OF HERMES IN PHILOSOPHY OF ISHRAQ	Doç. Dr. Zeynep KANTARCI BİNGÖL Doktora Öğrencisi Rıdvan YILDIZ
		4	THE EFFECTS OF PLATO’S PHILOSOPHY ON SEHÂBEDDİN SUHRAWARDİ	Doç. Dr. Zeynep KANTARCI BİNGÖL Doktora Öğrencisi Rıdvan YILDIZ
		5	SOME OBJECTIONS TO VIRTUE ETHICS	Res. Asst. Dr. Enes DAĞ
		6	RETHINKING PHILOSOPHICAL ANTHROPOLOGY	Dr. Öğretim Üyesi ÖZGÜR SOYSAL
		7	ÇOCUKLAR İÇİN FELSEFENİN ÇOCUKLARDA ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİSİNE ETKİSİNİ İNCELEYEN ÇALIŞMALARIN SİSTEMATİK GÖZDEN GEÇİRİLMESİ	Bilim Uzmanı, ZEYNEP KORKMAZ
		8	BEDENLENMİŞ ZİHİN DÜŞÜNCESİ BAĞLAMINDA ENAKTİVİZM DÜŞÜNCESİNE GENEL BİR BAKIŞ	Dr. Zafer AKDAĞ
		9	FENOMENOLOJİ GELENEĞİNİN ZİHİN FELSEFESİNE ETKİSİ	Dr. Zafer AKDAĞ
		10	KRİZLER ÇAĞINDA “CÜRETKAR” BİR TAVIR ALIŞ OLARAK FELSEFE	Dr. ZEYNEP BERKE

ICSAS 1st International Conference on Philosophy July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Prof. Dr., Lale KABADAYI	1	A DISCUSSION ON THE CONCEPT OF PAIN AND ITS EXISTENTIAL IMPORTANCE	Doç. Dr., Ferdi SELİM
		2	BİLGİ, İLGİLİ ALTERNATİFLER VE GERÇEKLİK VARSAYIMI	Arş. Gör. Dr. Nusret Erdi ELMACI
		3	AD HOC HYPOTHESES IN KARL POPPER’S PHILOSOPHY OF SCIENCE	Assoc. Prof. Dr. Alper Bilgehan YARDIMCI Selin GÜLEROĞLU
		4	THE CHANGE OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE IN THOMAS KUHN AND KARL POPPER: SIMILARITIES-DIFFERENCES	Assoc. Prof. Dr. Alper Bilgehan YARDIMCI Anıl ÇELİK
		5	İKLİM KURGUSU TÜRÜ AÇISINDAN ÇEVRESEL HETEROTOPYALARI OKUMAK: KÖRFEZ (2017) VE SELYATAĞI (2018) FİLMLERİ	Öğretim Görevlisi, Damla PİRLİ Doktora Öğrencisi, Atakan PİRLİ
		6	SCHİLLER’İN SANAT FELSEFESİNDE ETİK PROBLEMİ	Yüksek Lisans Öğrencisi, BETÜL CANSU DİŞÇİOĞLU
		7	METODOLOJİK YANLIŞLAMACILIĞA KARŞI İNCELTİLMİŞ YANLIŞLAMACILIK: KARL POPPER VE IMRE LAKATOS	HAZARCAN İDİL TUFANTOZ
		8	MÜKEMMEL GÜNLER FİLMİNDE “PARANTEZE ALMA”	Prof. Dr., Lale KABADAYI
		9	YAPAY SÜPER ZEKÂ PROBLEMATİĞİ: HOMO SAPIENS’İN ÜSTEL TEKNOLOJİK İLERLEME KARŞISINDAKİ DRAMI ÜZERİNE FELSEFİ BİR İNCELEME	Dr. Öğr. Üyesi, MUAMMER AKTAY

ICSAS 1st International Conference on BM July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Prof. Dr. Şebnem YÜCEL	1	TAŞIYICI BİTKİLERİN TMS 16: MADDİ DURAN VARLIKLAR STANDARDI KAPSAMINDA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ: ÜZÜM ÜRETİM İŞLETMESİNDE BİR UYGULAMA	Dr. Öğr. Üyesi MEHMET MURAT GUTNU
		2	DEMATEL METHOD ONE OF MULTI-CRITERIA DECISION MAKING TECHNIQUES: BIBLIOMETRIC ANALYSIS	Yüksek Lisans Öğrencisi Havana ÇETİNKAYA Prof. Dr Şebnem YÜCEL
		3	VIKOR METHOD ONE OF MULTI-CRITERIA DECISION MAKING TECHNIQUES: BIBLIOMETRIC ANALYSIS	Yüksek Lisans Öğrencisi Gamze KESİCİ Prof. Dr Şebnem YÜCEL
		4	GLASS CEILING SYNDROME: AN ASSESSMENT IN THE CONTEXT OF THE WORLD, AMERICA, EUROPEAN UNION AND JAPAN	Yüksek Lisans Öğrencisi, YUSUF OKTAY ÜNLÜER Doç. Dr., BURCU DOĞANALP
		5	EVALUATION OF GREEN BOND ISSUANCES IN TURKEY: 2016-2024	Dr. Öğr. Üyesi Çağatay MİRGEN Doç. Dr. Yusuf TEPELİ
		6	EXAMINING THE EFFECTS OF THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE FIELD OF ORGANIZATIONAL BEHAVIOR	Öğr. Gör. Dr., MUKADDES GÜLER
		7	CORPORATE COMMUNICATION IN HEALTHCARE INSTITUTIONS: AN ANALYSIS ON STATE HOSPITAL EMPLOYEES	Prof.Dr. MİKAİL BATU

ICSAS 1st International Conference on BM July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Dr. Gülşen KIRPIK	1	TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN BANKALARIN DEPREM BÖLGESİ İÇİN SAĞLADIĞI KREDİ PAKETLERİ VE FİNANSMAN OLANAKLARI	Arş. Tubay YİNAÇ Dr.Öğr.Üyesi İsmet BOLAT
		2	MÜLTECİ VE GÖÇMENLERİN TÜRKİYE EKONOMİSİNE ETKİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	Dr.Öğr.Üyesi İsmet BOLAT Arş. Tubay YİNAÇ
		3	EVALUATION OF THE GLASS CEILING SYNDROME FROM THE PERSPECTIVE OF FEMALE EMPLOYEES: THE CASE OF SAFRANBOLU	Assoc. Prof. HALİME GÖKTAŞ KULUALP ERAY EKİNCİ
		4	THE RELATIONSHIP OF BEHAVIOR MODELS WITH GENERAL PERFORMANCE: A CASE STUDY ON FREE PHARMACY PERSONNEL	Pharm. Ebru UZUN Dr. Gülşen KIRPIK
		5	INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN TRUST IN THE MANAGER AND GENERAL PERFORMANCE: THE CASE OF ŞANLIURFA COMMUNITY PHARMACIES	Pharm. Muhammed Ali ŞEKER Dr. Gülşen KIRPIK
		6	WAYS TO EVALUATE AND DEVELOP THE EXPORT POTENTIAL OF AZERBAIJAN'S KARABAKH AND EASTERN ZENGEZUR REGIONS	Assoc. Prof. Amiraslanova Dilara Amiraslan
		7		

ICSAS 3rd International Conference on Intelligence and International Relations July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Ana Carvalho,	1	Enhancing Public Relations Strategies in Nonprofit Organizations: An Albanian Case Study	Leila Asante, Tariq Nabil, Youssef El-Masri
		2	Comparative Analysis of Financial Market Integration: Insights from European and Global Bond Markets	Dr. Amara Kone, Dr. Liang Wei
		3	The Dynamics of Financial Integration in Emerging Bond Markets	Ana Carvalho, Kofi Mensah, Li Wei
		4	Evolution and Efficacy of International Criminal Jurisprudence in Addressing Major Atrocities	Amara Bello, Hiroshi Tanaka
		5	Navigating Challenges in SME Relationships: Evidence from Southeast Asia	Aisha Kone, Abdul Rahman Abebe, and Hiroshi Tanaka
		6	Strategic Approaches and Emerging Trends in Public Relations for Media Outlets in Thailand	Mei-Ling Chen John Doe
		7		

ICSAS 3rd International Conference on Intelligence and International Relations July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Ana Clara Silva	1	Regional Diplomacy and Global Engagement: An Examination of Sub-National Governments' Foreign Relations in Mexic	Ana Maria Ribeiro Liu Wei Carlos Hernández,
		2	Examining the Impact of Air Passenger Transport on Economic Growth in Kenya	Samuel Njeri, Grace Adesina, Daniel Mwangi, Aisha Khamis
		3	Economic Diplomacy Between South Korea and Japan: A WTO Dispute Analysis	Lia M. Torres, Yuki K. Hwang
		4	Ethical and Legal Implications of Artificial Intelligence in Military Applications: A Comparative Analysis	Ana Clara Silva Yu Wei
		5	Assessing Self-Perceived Employability of International Relations Students at the University of Warmia and Mazury in Poland	Adama Sow, Felicia Kwabena, and Ahmad Chukwu
		6	The Influence of Eastern Powers and European Nations on Religious Conflicts in Central Asia	Haruki Nishida, Jovana Marković, Adama N'Diaye
		7		

ICSAS 1st International Conference on Social Services July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Prof. James Anderson,	1	THE ROLE OF SOCIAL WORK AGENCIES IN PROMOTING REFLECTIVE PRACTICES IN HONG KONG'S WELFARE SYSTEM	Alex Thompson, University of Hong Kong
		2	ASSESSING THE IMPACT OF SOCIAL ENTERPRISES ON COMMUNITY DEVELOPMENT	Dr. Emily J. Harrison, Dr. Robert K. Stevens, Dr. Priya S. Kumar, Dr. Maya L. Patel
		3	ENHANCING WORKER WELL-BEING THROUGH SUSTAINABLE PRACTICES: THE ROLE OF ERGONOMICS AND CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY	Dr. Emily Thompson, Prof. James Anderson, Dr. Sarah Lopez
		4	INFLUENCE OF GENDER, WORK EXPERIENCE, AND SOCIAL ENGAGEMENT ON ENTREPRENEURIAL SKILLS DEVELOPMENT IN ENTREPRENEURSHIP EDUCATION: A STUDY AT UNIVERSITY OF PARIS-SACLAY	J. Dubois M. Martin L. Lefevre
		5	ENHANCING PROFESSIONAL COMPETENCY AND ADDRESSING CHALLENGES IN CHILD CASE MANAGEMENT: INSIGHTS FROM MALAYSIA'S DISTRICT SOCIAL WELFARE SERVICES	Dr. Emily Carter, Prof. James Lee, Dr. Hana Patel, Dr. Michael Roberts
		6	A COMPREHENSIVE MODEL FOR FIELD WORK PRACTICUM IN LABOUR WELFARE: INSIGHTS AND INNOVATIONS	Aisha Idris Kimiko Sato
		7	The Impact of Work Values, Work-Value Alignment, and Work Centrality on Organizational Citizenship Behavior	Dr. Jane Smith, Dr. Mark Johnson
		8	GENDER DISPARITIES AND EMPOWERMENT INITIATIVES IN HARYANA: AN ANALYTICAL STUDY	Dr. Priya Sharma, Dr. Rajeev Mehta, Dr. Ananya Sinha

ICSAS 1st International Conference on Social Services July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Dr. Ayesha Rahman	1	EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF BRIEF THERAPEUTIC INTERVENTIONS ON THE MENTAL HEALTH OF WOMEN FAMILY SUPERVISORS	Jane Doe, John Smith, Alice Johnson, Robert Brown
		2	A COMPARATIVE STUDY OF FAMILY DYNAMICS IN RURAL BANGLADESHI COMMUNITIES	Dr. Ayesha Rahman
		3	TRANSGENERATIONAL SYNERGY IN CHINESE FAMILY ENTERPRISES: A MODEL PROPOSAL	Emily Zhang, Michael Chen, David Wong
		4	THE POLITICAL JOURNEYS OF SOCIAL WORKERS: A QUALITATIVE EXAMINATION OF THEIR ENGAGEMENTS	Dr. Alex Johnson,
		5	ENHANCING SOCIAL WORK EDUCATION FOR CHILDREN AND YOUTH: ADDRESSING THE GAPS IN THE POLISH CURRICULUM	Marta Czechowska-Bieluga,
		6	RETHINKING DEVELOPMENTAL SOCIAL WORK: POST-APARTHEID CHALLENGES AND PROSPECTS IN SOUTH AFRICA	Dr. John Smith,
			ADVANCED MODULAR SYSTEM FOR ASSESSING AND MONITORING FACTORS CONTRIBUTING TO WORK-RELATED HEALTH ISSUES	Dr. Emily S. Carter, Dr. James T. Harrison, Dr. Olivia M. Brooks, Dr. Alexander L. Thompson
		7	EXPLORING SOCIAL SUSTAINABILITY PRACTICES: INSIGHTS FROM THE RETAIL SECTOR IN EGYPT	Sarah Ahmed, David Smith

ICSAS 3rd International Conference on Artificial Intelligence and Information Technologies July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Dr. Amina Al-Mohamed	1	Reimagining Intelligence: Insights from Information Theory	Eduardo Silva, Amina Al-Sayed, Akira Nakano
		2	Leveraging Artificial Intelligence in Systems Engineering: Insights from a Remote Sensing Application	Amina Z. N'Guessan, Hiroshi T. Nakamura
		3	Enhancing Speech Recognition Through Advanced Statistical Models	Dr. Amina Al-Mohamed, Dr. Li Wei,
		4	Strategic Decision-Making Through Advanced Data Analytics	Amina Nkosi, Ryo Tanaka, and Kofi Asante
		5	Integrative Framework for Intelligent Enterprise Systems	Maria Silva, Jun-Ho Lee
		6	Forecasting Telemarketing Success in Banking Using Deep Learning Techniques	Javier Morales, Liu Wei, and Amara Ndiaye
		7	Enhancing Software Reliability through Advanced Computational Techniques	Aisha Nkosi, Hiroshi Tanaka, Pedro Lima, Eleni Papadopoulos
		8	Advanced Approaches for Precipitation Forecasting Using Machine Learning Techniques: A Comparative Analysis	Léa Roussillon, Mikhail Ivanov, Amina Jalloh, Hiroshi Nakamura, Sofia Silva
		9	Advancements in Artificial Intelligence Approaches for Dissolved	Gas Analysis in Transformers: A Comprehensive Review
		10	Exploring Proactive Strategies in Innovation Management	Dr. Liang Wei, Dr. Emil Kato

ICSAS 3rd International Conference on Artificial Intelligence and Information Technologies July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Dr. Ana Oliveira	1	Exploring Proactive Strategies in Innovation Management	Dr. Liang Wei, Dr. Emil Kato
		2	Advanced Approaches for Precipitation Forecasting Using Machine Learning Techniques: A Comparative Analysis	Léa Roussillon, Mikhail Ivanov, Amina Jalloh, Hiroshi Nakamura, Sofia Silva
		3	Advancements in Artificial Intelligence Approaches for Dissolved Gas Analysis in Transformers: A Comprehensive Review	Carlos Silva, Mei-Ling Zhang, Amina Jallow
		4	Optimization of Cost in Parallel Job Shop Scheduling using Hybrid Swarm Intelligence	Li Mei Chen, Andre Oliveira
		5	Rethinking Higher Education in the Age of Emerging Technologies: AI's Transformative Influence	Dr. Elena Souza, Prof. Wei Zhang
		6	Advanced Computational Networks for Knowledge Representation in Educational Systems	Mariana Silva Hao Chen Oluwaseun Adeyemi
		7	Enhancing Strategic Insights with Geo-Intelligence: A Comprehensive Overview	Dr. Ana Oliveira Dr. Wei Chen,
		8	Innovative Architectures for Enhanced Stability in Artificial Neural Networks	Dr. Mei Ling Zhao João Pereira,
		9	Enhancing Diagnostic Accuracy in Diabetes Management Using Machine Learning Techniques	João Silva, Mei Ling Chen
		10	Exploring the Evolution and Impact of Artificial Intelligence: A Systematic Review of Emerging Applications and Technologies	Dr. Amina Bakri, Dr. Hiroshi Tanaka,
		11	Evaluating Bias and Transparency in AI Systems Using Statistical Methods from Metrology	Dr. Ananya Gupta, Prof. Omar Diallo

ICSAS 1st International Conference on Mathematics July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Asst. Prof. Damla BARLAK	1	-RİCCİ BOURGUİGNON SOLİTONLARI KABUL EDEN PARA-SASAKIAN MANİFOLDLAR	Prof. Dr. Mehmet ATÇEKEN Doç. Dr. Tuğba MERT
		2	APPROXIMATION OF CONE SECTIONS WITH A CLASS OF LINEAR POSITIVE OPERATORS	PHD Student EMİNE GÜVEN Assoc. Prof. Dr., Nazmiye GÖNÜL BİLGİN
		3	STATISTICAL CONVERGENCE OF ORDER FOR DOUBLE SEQUENCES OF FUZZY NUMBERS	Asst. Prof. Damla BARLAK
		4	IMAGES OF CYCLIC CODES OVER FINITE RING R	Dr. Öğr. Üyesi Tülay YILDIRIM TURAN
		5	SOME APPLICATIONS OF MULTIVARIATE PADÉ APPROXIMANT METHOD	Graduate Student, Abdulkadir CEYLAN Assis. Prof. Dr. Muammer AYATA
		6	PROPERTIES OF PERMUTING TRI DERIVATION ON LATTICES	Hilal ÜNAL Hasret YAZARLI
		7	YARI EKSENDE SÜREKSİZLİK KOŞULLARINA SAHİP STURM-LIOUVILLE DENKLEMİ ÜZERİNE	Öğrenci, Yusuf Ilgın EMİROĞLU Prof.Dr.Selma GÜLYAZ ÖZYURT
		8	CHATTERJEA TYPE CONTRACTION MAPPINGS FOR RECTANGULAR SOFT B-METRIC SPACES	Assoc. Prof. Dr., Simge ÖZTUNÇ Phd., Sedat ASLAN

ICSAS 1st International Conference on Mathematics July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Prof. Dr. Ali DEMİR	1	Existence Result for p- Laplacian Fractional Boundary Value Problems	GÖZDE ADALI PROF. DR., FATMA SERAP TOPAL
		2	AĞLARDA ETKİN UZAKLIK ÇEKİM MERKEZLİĞİ MODELİ İÇİN ALGORİTMA TASARIMI	Yüksek Lisans Öğrencisi, YAKUP DENİZ YAMAÇ Doç. Dr., ZEYNEP NİHAN BERBERLER
		3	EULER METHOD FOR INITIAL VALUE PROBLEMS OF LINEAR FRACTIONAL DIFFERENTIAL SYSTEM	Asst. Prof. Dr. Suleyman CETINKAYA Prof. Dr. Ali DEMİR
		4	ON THE SOLUTION OF TIME FRACTIONAL WAVE PROBLEM WITH NEUMANN BOUNDARY CONDITIONS	Asst. Prof. Dr. Suleyman CETINKAYA Prof. Dr. Ali DEMİR
		5	KESİRLİ TÜREV İÇEREN HADAMARD TİPİ ÇOK NOKTALI SINIR DEĞER PROBLEMİNİN ÇÖZÜMLERİNİN VARLIĞI	ESRA NUR SOYLU DOÇ. DR. ERBİL ÇETİN
		6	ÖKLİD UZAYINDA MANNHEİM EĞRİLERİ VE MANNHEİM EĞRİ ÇİFTLERİ	Eda YILDIRIM Nural YÜKSEL

ICSAS 3rd International Conference on Intelligence and International Relations July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Dr. Bedri Şahin	1	GÜNEYU KORE'DE KOOKMİN'İN ÖNEMİ VE MİLLİ KİMLİK İNŞASI	Yüksek Lisans Öğrencisi, HATİCE ÇİFTÇİOĞLU
		2	DEVELOPMENT OF INTELLIGENCE UNITS IN TURKEY AND DEEP STATE ANALYSIS	Konsept Uzmanı Aysuhan Gürel Dr. Öğretim Üyesi Adem Ali İren
		3	EVALUATION OF THE RELATIONS BETWEEN THE RED-GREEN COALITION GOVERNMENT OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY (GERMANY) (1998-2005) AND THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION (NATO)	Dr. Bedri Şahin
		4	GLOBAL CLİMATE CHANGE REFLECTIONS ON THE WORLD AND TURKEY THROUGH CAUSES AND CONSEQUENCESES	SELMA ŞAHİN
		5		

ICSAS 1st International Conference on Social Services July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY	1	ADLI DESTEK GÖREVLİLERİNİN ETİK İKİLEM VE ETİK KARAR VERME SÜREÇLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA	Doktora öğrencisi Ganime YEĞİN Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY
		2	VAROLUŞÇU YAKLAŞIM PERSPEKTİFİNDEN “GÜNÜMÜZ MODERN TOPLUMUNDA KADIN VEYA ERKEK OLMAK” ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA	Doktora öğrencisi Ganime YEĞİN Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY
		3	ÖTEKİ OĞUL: BİR FİLM ANALİZİ	SHU Dr. MERVE ERCAN
		4	SAĞLIK TEDBİRİ UYGULAMA SÜRECİNİN SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ	Sosyal Çalışmacı, Bülent MACİT Prof. Dr. , Gülsüm ÇAMUR
		5	TÜRKİYE’DE BEKAR ANNE OLMAK: SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN BAKIŞ	Nazlı Deniz SARAL Prof. Dr. Gülsüm ÇAMUR
		6	SOSYAL HİZMETTE MÜDAHALE ARAŞTIRMALARININ YERİ VE ÖNEMİ	Prof. Dr. OĞUZHAN ZENGİN Arş. Gör. MUSTAFA EMİN AKÇİN
		7	SOSYAL HİZMET UZMANLARININ PSİKOTERAPİ ALANINDAKİ KATKILARI: AİLE TERAPİSİ, ÇÖZÜM ODAKLI KISA TERAPİ VE ANLATI TERAPİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	Arş. Gör. MUSTAFA EMİN AKÇİN Prof. Dr. OĞUZHAN ZENGİN

ICSAS 1st International Conference on BM July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Dr. Rina Nakashima,	1	Enhancing Business Decision-Making through Geospatial Analytics: The Emergence of Location Intelligence	Sofia Ribeiro, Chen Wei, and Ahmed El-Sayed
		2	Strategic Frameworks in the Evolving Electric Mobility Market	Amina Fadli, Kenji Yamamoto
		3	Strategic Insights into CRM Systems in Modern Enterprises: Navigating Implementation Challenges and Emerging Opportunities	Dr. Rina Nakashima, Dr. Ahmed Bello
		4	Developing Interdisciplinary Skills for Business Interpreters: Addressing Market Needs	Akira Tanaka, Janelle Ndlovu
		5	The Critical Role of Optimal Business Models in the Success of High-Tech Firms: A Nanotechnology Perspective	Linh Nguyen Amara Diallo, Petra Novak,
		6	Advancing Context-Awareness in Business Process Management Systems	Tadeusz Kowalski, Maria Lungu
		7	Adaptive and Scalable Framework for Business Rules Management in Data Validation	Linh Nguyen Amina Dlamini
		8	Evaluation of Technological Proficiency in Enhancing Business Outcomes of Professional Service Firms	Dr. Adama Juma Dr. Mei Ling Dr. Miguel Rodriguez,

ICSAS 1st International Conference on BM July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Aleksandar Chonevski	1	HARMONIZING BUSINESS PROCESS MODELING STANDARDS: A COMPARATIVE ANALYSIS	Dr. Akinwale Adebawale Dr. Mei-Lin Wong,
		2	ENHANCING BUSINESS PROCESS MODELS THROUGH TARGETED REFACTORING	Nguyen Thi Lan Amina Diouf Lukas Müller Carlos Silva
		3	ENTREPRENEURSHIP AND THE DISCOVERY AND EXPLOITATION OF BUSINESS OPPORTUNITIES: EMPIRICAL EVIDENCE FROM THE MALAWIAN TOURISM SECTOR	Aravind Mohan Krishnan
		4	THE RELATIONSHIP BETWEEN BUSINESS-MODEL INNOVATION AND FIRM VALUE: A DYNAMIC PERSPECTIVE	Yung C. Ho, Hui C. Fang, Ming J. Hsieh
		5	IMPLICATIONS ABOUT THE IMPACT OF COVID-19 ON INTERNATIONAL TRADE IN SAUDI ARABIA	Anwar Kashgari
		6	HOW INTERNATIONAL COLLEGE STUDENTS UNDERSTAND ENTREPRENEURIAL READINESS AND BUSINESS-RELATED SKILLS: A QUALITATIVE STUDY	Aleksandar Chonevski
		7	ADOPTION OF E-BUSINESS BY THAI SMES	Pisit Chanvarasuth
		8	Optimizing Supply Chain Strategies for SMEs in Dynamic Markets	Ravi Chandran Lerato Mbeki, Katarina Kovács Aisha Yusuf, Yuki Takahashi

ICSAS 1st International Conference on BM July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Viktor Radulescu,	1	The Impact of Investment on Economic Development: A Comparative Study	Kwame Mensah Li Wei Maria Silva
		2	Optimizing Supply Chain Strategies for SMEs in Evolving Markets	Lu Wen, Tatenda Chikosi Ewa Nowak, Fatou Diarra Hyun-Jin Lee,
		3	Investigating Visitor Experiences in Serengeti Wildlife Park	Zhang Wei, Amina Nkosi
		4	Optimizing Supply Chain Strategies for SMEs in Dynamic Markets	Ravi Chandran, Lerato Mbeki, Katarina Kovács Aisha Yusuf, Yuki Takahashi,
		5	Social and Economic Impacts of Mining Sector Reforms: A Case Study from Romania	Viktor Radulescu, Ana Ionescu
		6	Evaluating the Influence of Government Expenditures on Private Consumption and Economic Growth: Evidence from Indonesia	Lila Handayani
		7	Sustainable Value Metrics: A Comparative Study of Uganda and East Africa	Maria A. Nkosi, David K. Amara
		8	Exploring the Influence of Uncertainty on Investment Decisions: A Monte Carlo Simulation Approach	Elena Silva, Kofi Osei,

ICSAS 1st International Conference on Sociology July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224 27 Temmuz / July 27, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Dr. Mei Ling Chen	1	ANALYZING THE IMPACT OF MEDIA PROFILING ON SOCIAL ISSUES: PERSPECTIVES FROM GHANA AND VIETNAM	Dr. Kwame Mensah Dr. Linh Tran,
		2	CULTIVATING YOUTH ENGAGEMENT IN ACADEMIC DISCIPLINES: A NEW PARADIGM FOR UNIVERSITY CULTURE	A. L. Zhao, B. S. Khamis, M. T. Wanjiku, E. A. Nogueira
		3	THE EMERGENCE OF POLITICAL MOVEMENTS: A STUDY OF THE TRANSFORMATION OF SOCIAL PROTEST INTO INSTITUTIONAL POLITICS IN SPAIN	Ana Beatriz da Silva, Hiroshi Tanaka
		4	REASSESSING TECHNOLOGICAL PERCEPTIONS: HISTORICAL PERSPECTIVES AND SOCIAL IMPACTS	A. L. Chan, M. O. Martins, Z. Wang
		5	REGRESSION ANALYSIS FOR PARTIALLY INTERVAL-CENSORED FAILURE TIME DATA: APPLICATION TO ANTID IN RHESUS D NEGATIVE STUDIES	H. L. Nguema, D. K. Moyo, S. Chao, R. E. Lee
		6	COMPARATIVE ANALYSIS OF TAX MORALE INFLUENCES IN PORTUGAL AND SPAIN	Sofia Oliveira, Li Wei, Carlos Pérez
		7	REDEFINING SOCIAL INTEGRATION: EVALUATING THE IMPACT OF SOCIO-SPATIAL FACTORS IN RESIDENTIAL FACILITIES FOR INDIVIDUALS WITH DISABILITIES	Dr. Luis Oliveira Dr. Mei Ling Chen
		8	ASSESSING QUALITY OF LIFE AND MIDDLE-CLASS DYNAMICS IN KAZAKHSTAN	Daniel Madu, Xiaoling Zhang
		9	COMPARATIVE ANALYSIS OF LEARNING PREFERENCES IN STEM AND SOCIAL SCIENCES: TEACHING APPROACHES AND STRATEGIES	Amina Diouf, Linh Tran
		10	EXPLORING UTOPIAN VISIONS AND URBAN DESIGN: THE INFLUENCE OF IDEAL CITIES ON THE PHYSICAL STRUCTURE OF NIKŠIĆ	Ana Carvalho, Hiroshi Takeda
		11	BRIDGING GOFFMAN AND FOUCAULT: A THEORETICAL PERSPECTIVE ON CRIMINOLOGY	Ana Beatriz da Silva Haruto Nakamura

ICSAS 1st International Conference on Sociology July 26 – 28, 2024 – Eskisehir Meeting ID: 816 0458 4722 Passcode: 202224				
27 Temmuz / July 27, 2024 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Dr. Samuel M. Karanja,	1	IMPACT OF AN EDUCATIONAL FRAMEWORK ON SOCIAL RESPONSIBILITY AND PSYCHOLOGICAL OUTCOMES	Li Wei Zhang, Aisha M. Koffi, Jun Ho Lee
		2	NAVIGATING EMPLOYMENT TRANSITIONS: CHALLENGES FOR INDIVIDUALS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES IN KENYA	Dr. Samuel M. Karanja, Fatima B. Mwangi
		3	ANALYZING EDUCATIONAL OUTCOMES: THE ROLE OF SOCIOLOGICAL FACTORS THROUGH NEURAL NETWORK MODELS	Dr. A. M. Oliveira Dr. T. Y. Chen Dr. M. Dlamini
		4	REIMAGINING RURAL SOCIOLOGY: INTEGRATING SPATIAL ANALYSIS FOR FUTURE RESEARCH DIRECTIONS	Nguyen Thien Minh
		5	ECONOMIC INTEGRATION AND BUSINESS DYNAMICS IN KAZAKHSTAN: A SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE	Amina Musa, Thiago Oliveira,
		6	DISPARITIES IN SOCIAL AND ECONOMIC INFRASTRUCTURE ACCESS: A COMPARATIVE STUDY OF URBAN AND RURAL HOUSEHOLDS IN KAZAKHSTAN	Dalia Mbakop Kenzo Tanaka
		7	EMOTIONAL ABUSE IN EDUCATION: A CASE STUDY FROM A VIETNAMESE ELEMENTARY SCHOOL	T. Nguyen
		8	REINTERPRETING CHOPIN'S MUSIC: THE INTERSECTION OF HIGH ART AND POPULAR CULTURE	Makena Muthoni,
		9	EVALUATING WATER RESOURCE MANAGEMENT AND IMPLEMENTING SUSTAINABLE CONSUMPTION PRACTICES	Zhenwei Liu, Amina Diop, Kaito Nakamura, Shaniwa Moyo, Rakesh Patel
		10	VISUAL DYNAMICS AND UTOPIAN IDEALS: A STUDY ON URBAN DESIGN INFLUENCES IN CONTEMPORARY NIKŠIĆ	Dr. Maya Kimura, Prof. Anwar Ibrahim
		11	INDIGENOUS TECHNIQUES OF SOCIAL CONTROL: EXAMINING THE ROLE OF NATIVE CHARMS IN AGRICULTURAL SECURITY IN AYETORO COMMUNITY, NIGERIA	Nia Mbatha Chinedu Okonkwo

ICSAS ACADEMY
Education - Publication - Conferences – Exhibitions
July 26 – 28, 2024 – Eskisehir

Contents

VAROLUŞÇU YAKLAŞIM PERSPEKTİFİNDEN “GÜNÜMÜZ MODERN TOPLUMUNDA KADIN VEYA ERKEK OLMAK” ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA.....	1
ADLİYELERDE ÇALIŞAN ADLİ DESTEK GÖREVLİLERİNİN ETİK İKİLEM VE ETİK KARAR VERME SÜREÇLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA.....	15
ÖTEKİ OĞUL: BİR FİLM ANALİZİ.....	28
SAĞLIK TEDBİRİ UYGULAMA SÜRECİNİN SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ.....	30
TÜRKİYE’DE BEKAR ANNE OLMAK: SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN BAKIŞ.....	40
SOSYAL HİZMETTE MÜDAHALE ARAŞTIRMALARININ YERİ VE ÖNEMİ.....	56
SOSYAL HİZMET UZMANLARININ PSİKOTERAPİ ALANINDAKİ KATKILARI: AİLE TERAPİSİ, ÇÖZÜM ODAKLI KISA TERAPİ VE ANLATI TERAPİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	62
THE ROLE OF SOCIAL WORK AGENCIES IN PROMOTING REFLECTIVE PRACTICES IN HONG KONG'S WELFARE SYSTEM.....	70
ASSESSING THE IMPACT OF SOCIAL ENTERPRISES ON COMMUNITY DEVELOPMENT.....	71
ENHANCING WORKER WELL-BEING THROUGH SUSTAINABLE PRACTICES: THE ROLE OF ERGONOMICS AND CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY.....	72
EXPLORING SOCIAL SUSTAINABILITY PRACTICES: INSIGHTS FROM THE RETAIL SECTOR IN EGYPT.....	76
ADVANCED MODULAR SYSTEM FOR ASSESSING AND MONITORING FACTORS CONTRIBUTING TO WORK-RELATED HEALTH ISSUES.....	77
RETHINKING DEVELOPMENTAL SOCIAL WORK: POST-APARTHEID CHALLENGES AND PROSPECTS IN SOUTH AFRICA.....	78
ENHANCING SOCIAL WORK EDUCATION FOR CHILDREN AND YOUTH: ADDRESSING THE GAPS IN THE POLISH CURRICULUM.....	79
THE.....	80
TRANSGENERATIONAL SYNERGY IN CHINESE FAMILY ENTERPRISES: A MODEL PROPOSAL.....	81
A COMPARATIVE STUDY OF FAMILY DYNAMICS IN RURAL BANGLADESHI COMMUNITIES.....	82
EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF BRIEF THERAPEUTIC INTERVENTIONS ON THE MENTAL HEALTH OF WOMEN FAMILY SUPERVISORS.....	83
INFLUENCE OF GENDER, WORK EXPERIENCE, AND SOCIAL ENGAGEMENT ON ENTREPRENEURIAL SKILLS DEVELOPMENT IN ENTREPRENEURSHIP EDUCATION: A STUDY AT UNIVERSITY OF PARIS-SACLAY.....	84
ENHANCING PROFESSIONAL COMPETENCY AND ADDRESSING CHALLENGES IN CHILD CASE MANAGEMENT: INSIGHTS FROM MALAYSIA'S DISTRICT SOCIAL WELFARE SERVICES.....	85
A COMPREHENSIVE MODEL FOR FIELD WORK PRACTICUM IN LABOUR WELFARE: INSIGHTS AND INNOVATIONS.....	86
GENDER DISPARITIES AND EMPOWERMENT INITIATIVES IN HARYANA: AN ANALYTICAL STUDY.....	87
THE IMPACT OF WORK VALUES, WORK-VALUE ALIGNMENT, AND WORK CENTRALITY ON ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR.....	88

**VAROLUŞÇU YAKLAŞIM PERSFEKTİFİNDEN “GÜNÜMÜZ MODERN TOPLUMUNDA
KADIN VEYA ERKEK OLMAK” ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA**

Doktora Öğrencisi Ganime YEĞİN

Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyal Hizmet ABD,

Türkiye, ORCID ID- 0000-0002-1392-1509

Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY

Karabük Üniversitesi, İİBF Sosyal Hizmet Bölümü, Türkiye,

ORCID ID- 0000-0001-7665-6741

ÖZET

Bu araştırmada varoluş yaklaşımı perspektifinden günümüz modern toplumunda “*kadın ve erkek olmaya*” ilişkin algıların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma nitel bir araştırma olup amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi ile aktif olarak çalışma hayatında yer alan erkek ve kadın bireylerden araştırmaya gönüllü katılım gösteren 17 birey ile yüz yüze derinlemesine görüşme ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, 4 adet açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilmiş ve elde edilen veriler, elle yapılan tümevarımsal içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Kod, kategori ve tema olmak üzere üç düzeyde analiz gerçekleştirilmiştir. Varoluşçu terapide bireyin kendisini anlamlandırmasında kullanılan 4 boyuta sadık kalınarak “kadın olmak” ile ilgili ifadelerde, 4 ana tema, 7 alt tema (kategori) ve 35 kod elde edilmiştir. “Erkek olmak” ile ilgili ifadelerde, 4 ana tema, 8 alt tema (kategori) ve 28 kod elde edilmiştir. Yapılan çalışmada kadın ve erkek katılımcıların çoğu toplumsal cinsiyet rolleri bakış açısından cinsiyetleri ele alsa da katılımcıların birkaçı kadın ve erkek olmayı; evrimsel, biyolojik ve beden algısı üzerinden değerlendirmektedir. Bu sonuçtan hareketle, kadınlarla ve erkeklerle farklı konular ve sorunlar üzerinde daha derinlemesine görüşmelerin yapılacağı başka araştırmaların planlanması, yapılacak çalışmalarda varoluşçu felsefenin/terapinin farklı temalarından yararlanılması konunun daha iyi anlaşılır olması açısından önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Varoluş felsefesi, kadın olmak, erkek olmak

**A QUALITATIVE RESEARCH ON “BEING A WOMAN OR A MAN IN TODAY'S
MODERN SOCIETY” FROM THE PERSPECTIVE OF EXISTENTIAL APPROACH**

ABSTRACT

This research aims to determine the perceptions about "being a man and a woman" in today's modern society from the perspective of existential approach. This research is a qualitative research and was conducted through face-to-face in-depth interviews with 17 male and female individuals who are actively involved in working life and voluntarily participated in the research, using the criterion sampling method, which is one of the purposeful sampling methods. The data was obtained through semi-structured interviews consisting of 4 open-ended questions, and the data obtained was analyzed by manual inductive content analysis method.

Analysis was carried out at three levels: code, category and theme. By adhering to the 4 dimensions used by the individual to make sense of himself in existential therapy, 4 main themes, 7 sub-themes (categories) and 35 codes were obtained in the expressions about "being a woman". In the statements about "being a man", 4 main themes, 8 sub-themes (categories) and 28 codes were obtained. Although most of the male and female participants in the study discussed gender from the perspective of gender roles, the majority of the participants considered being male and female; It evaluates through evolutionary, biological and body perception. Based on this result, it is recommended to plan other studies in which more in-depth interviews will be conducted with women and men on different topics and problems, and to benefit from different themes of existential philosophy/therapy in future studies in order to better understand the subject

Keywords: Existential philosophy, being a woman, being a man

1. GİRİŞ

1.1.Varoluşçu Yaklaşım

Felsefe tarihinin mihenk taşı oluşturan Sokrates, kendinden önceki felsefecilerden farklı olarak insan felsefesiyle ilgilenmiştir ve merkezine “insanı” konu alan bir felsefe öğretisi geliştirmiştir. Böylece kendinden sonra gelen felsefeciler de bu öğretilerden etkilenecek ilerleyen zamanlarda zamanının en popüler akımı olan varoluşçuluğa dönüştürmüştür (Sarioğlu, 2008:244; Gül, 2014:27; Igar ve İlgar, 2019:194).Varoluşçuluk; insanın anlam arayışını, insanın kendini gerçekleştirmesini ifade eden ve insanın biricikliğine vurgu yapan bir felsefi yaklaşım olmakla beraber yalnızlık, izolasyon, bireyin çevresine ve kendisine yabancılaşması, bunalım, umutsuzluk, kötümserlik, başkaldırı gibi bireylerin varoluşundan kaynaklanan temel sorunlara da yönelen felsefik bir yaklaşım olarak da karşımıza çıkmaktadır. Varoluş kavramının birden fazla tanımının olması kavramın kendi içinde varoluşçuluğu açıklayabilecek tek bir özün olmamasından kaynaklanmakla beraber varoluşçuluk sözcüğü ona yüklenen anlamlardan daha aşkın bir kavramı ifade etmesinden gelmektedir. (Sartre, 1965; Corey, 1991:76-77; Koçak ve Gökler, 2008:92; Gül, 2014:28; Akayış, 2020:54; Kızılkaya, 2020:32)

Avrupa’ da 1930’lı yıllarda ortaya çıkan ve temelinde insanın tamamlanması gereken bir “nesne”den ziyade insanın içinde bulunduğu anda kendisini varedebileceğini savunan varoluşçu yaklaşımın önemli isimleri arasında Dostoyevski, Kierkegaard, Heidegger, Nietzsche, Sartre ve İrvin Yalom gibi düşünürler bulunmaktadır (Corey, 1991; Gül, 2014).

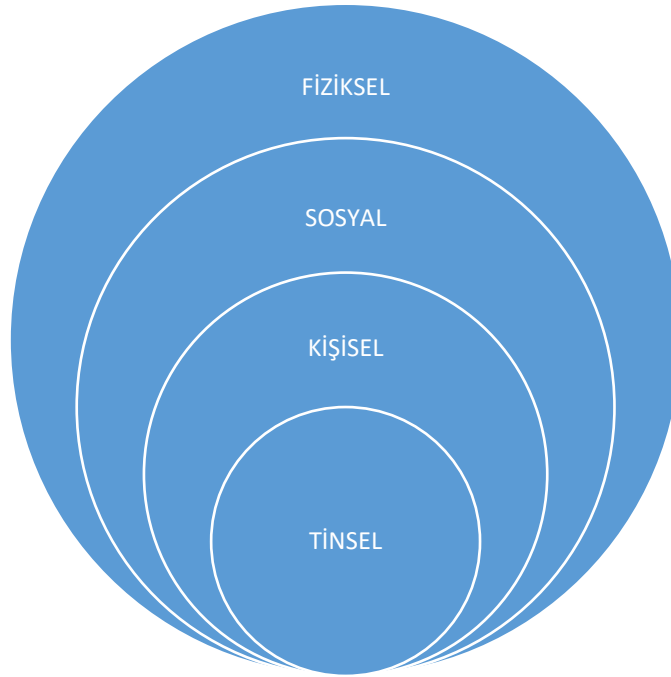
Dünya (özellikle Orta Avrupa) 1900’lü yıllar boyunca iki büyük savaş, kıtlık, bunalım, bölünmüşlük, soğuk savaş ve karışıklıklar içinde geçirmiş; giderek artan nüfus, var olan değerler ve yaşanan olaylar insan ilişkilerinde bir yabancılaşmaya, insanın bunalıma girmesine neden olmuştur. Dünya, yaşanan bu toplumsal, siyasal, sosyal ve ekonomik sorunları çözmeye çalışırken toplumu merkezine alarak bireyi geri plana itmiştir. Böylece insan bu kaos dolu dünyada yerini, kimliğini, varlığını, tekliğini yitirmesine neden olmuştur (Gençtan 1996; Büyükdevenci, 1994 akt. Koçak ve Gökler, 2008:92). Dünyada yaşanan bu olumsuz

gelişmeler varoluş felsefesinin Almanya’da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Varoluşçu felsefeye göre insan dışındaki diğer şeyler (bitki, hayvan, nesne, eşya...) nasıl var olmuşlarsa o şekilde kalmaya devam etmişlerdir çünkü “özleri” varoluşlarından önce gelmiştir ancak insan; gelişebilen, değişebilen, kendini var edebilen bir varlıktır. Bu yüzden insan önce var olmakta sonra özünü oluşturmaktadır. Varoluş kelimesi bugünkü felsefi anlamıyla ilke kez Kiekegaard tarafından kullanılmıştır (Sartre, 1965; İlgar ve İlgar, 2019:196). Varoluşçu felsefe temelinde “ölüm, hiçlik, kaygı, yabacılışma, hakikat, özgürlük, anlam, sorumluluk, özgünlük, etik, seçim” vb. gibi kavramları barındırmaktadır (Kızılkaya, 2020:35).

Varoluş felsefesinin etkisini birçok alanda görülmekle beraber psikolojide ve psikiyatride varoluşçu terapi adı altında yayılım göstermektedir. Varoluşçu terapi; iki büyük savaş sonrası Batı Avrupa’da ortaya çıkan ve giderek Amerkia kıtasında yaygınlaşan ve popüler hale gelen, temelinde Heidegger’in ontolojisinden esinlenerek oluşturulmuş bir tutum olarak değerlendirilmektedir. Tedaviye gelen bireyin sübjektif yaşantısına odaklanarak “*kendi iç dünyası içinde*” anlaşılmaya çalışılmakla birlikte kendi varoluşundan kaynaklanan problemlere odaklanmaktadır. Buradaki amaç; bireyin yaşamının anlamını bulmasına, yaşam standartlarını iyileştirmesine ve kişiler arası ilişkilerini güçlendirmesine yardımcı olmaktır (Corey, 2005; İvey vd., 2012; İlgar ve İlgar, 2019:196-206; Alkayış, 2020:57).

Varoluşçu terapi herhangi bir müdahale yöntemi ve teknik içermemekle birlikte bireyi etiketleyen ve ötekileştiren kişilik kuramına karşı çıkmaktadır. Karşı çıkılan müdahaleler yerine bireyin kendisini anlamlandırmasında ve şu anda var olmasının getirdiği sorumlulukla yüzleşmesinde varoluşsal boyutlar ile açıklanmaktadır. Bu varoluşsal boyutlar birbirine paralel ya da ayrık olmak yerine iç içe geçmiş birbirini kapsayan küme topluluğu şeklinde konumlanmaktadır (Corey, 2005; Deurzen ve Adams 2017 akt. Kızılkaya, 2020). Bu varoluşsal boyutlar;

- ✓ “*Umwelt (fiziksel boyut)*”: İçinde yaşadığımız dünya ve insanın doğayla olan ilişkisini kapsamaktadır.
- ✓ “*Mitwelt (sosyal boyut)*”: Bu boyut içinde yaşanılan dünyada kişiler arası ilişkileri ele almaktadır. Bireyin kendisiyle, toplumla iletişim halinde olduğu ve kendisini diğerlerine anlatma şeklini ele aldığı kısım olmaktadır.
- ✓ “*Eigenwelt (kişisel boyut)*”: Bireylerin kendileriyle olan ilişkisi, kendi öznel deneyimleri ve dünya görüşlerini içeren boyut olarak tanımlanmaktadır ve “*özfarkındalık*” kavramının oluştuğu yerdir (May, 1961:32; Yetkin, 2022: 3). Bu boyutların ortaya çıkmasında ve gelişmesinde Heidegger, Binswanger (May, 1961) ve May gibi varoluşçuların etkisi büyük olmakla beraber son boyut olan (Yetkin, 2022: 3);
- ✓ “*Überwelt (tinsel boyut)*”: İnsanın kendini anlamlandırması “*ben kimim?*” sorusuna ilişkin cevaplar aradığı ve kendi yaşamında oluşturduğu ideal yaşamı, etik değerleri, sorumlulukları, özgürlükleri, sınırları tinsel boyutta (überwelt) deneyimlemektedir (Duru, 2020:24).

Görsel 1: “Hayatın dört boyutu”

1.2. Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın veya Erkek Olmak

1980’lerde “kadın ve erkek olmak” olgusu üzerine tartışmalar ortaya çıkmaya başlamıştı ve bu tartışmalar neticesinde cinsiyet kavramı; “*biyolojik farklılıklar*” ile açıklanırken toplumsal cinsiyeti kavramı ise: içinde yaşanılan toplumun inşa ettiği, zamana göre değişebilen, bireylerin rollerinin belli olduğu davranış veya yaşayış şeklini ifade eder biçiminde açıklanmıştı. (Wiesner-Hanks, 2023:2). Cinsiyet kavramı “kadın ve erkek” olmak üzere doğuştan kazanılmış bir kimlik iken toplumsal cinsiyet ise sonra kazanılan bir edim olarak karşımıza çıkmaktadır (Han, 2023:157).

Toplumsal cinsiyet bağlamında toplum kadınlığı (dişiliği) aile kurumunun çatısı altında değerlendirmekte ve bu çatı altında kadının rolünü ve sorumlulukları belirlenmekte kadını daha güçsüz ve olumsuz özelliklerle nitelendirirken toplum erkekliği (erilliği) ise güç, özgürlük, otorite ve üstünlük, kamusal, medeniyet kavramlarıyla özdeşleştirilmiştir (Wiesner-Hanks, 2023; Han, 2023). Freud’un “*Biyoloji farklılık kaderdir*” ifadesine karşılık Butler, “*kültürün kader*” olduğunu iddia eder ve kültürün aslında cinsiyeti oluşturduğunu savunur. Bu tartışmaya 20. yy etkili isimlerinden olan Simon de Beauvoir, “İkinci Cins” adlı kitabında “*Kadın doğulmaz kadın olunur*” cinsiyet kimliklerinin bedene içkin olmadığını tam tersi aşkın olduğunu ifade etmektedir. Simon de Beauvoir’ın bu ifadesiyle varoluş felsefesinin temelini oluşturan “var oluş özden önce gelir” ifadesiyle birebir örtüşmektedir. Bununla paralel Simon de Beauvoir, tarih boyunca eril varlığın “*özne(ben) ve dişil varlığın ise öteki*” olarak tanımlandığını, bu tanımlamanın da cinsiyet özelinde sosyal ilişkiler üzerinde bir hiyerarşiye tabi olduğu ve kadının ötekileştirildiği, kadının öznenen çıkıp nesne konumuna geldiği görülmektedir (Butler, 2014; Beauvoir, 2019; Wiesner-Hanks, 2023).

Tarih boyunca kadınlar, varlıklarının tanınması ve onaylanması, haklarının, özgürlüklerinin ve katkılarının değerli olduğunun kabul edilmesi için mücadele ettiler. Bu bağlamda, kadınların engelsiz ve özgürce yaşayabilecekleri bir toplumun oluşturulması gerekmektedir. Varlık, sadece fiziksel varlıkla sınırlı olmamakla birlikte aynı zamanda tanınma ve özgürlükle de ilgili olmaktadır ve mutluluğun ve tatminin peşindeki temel bir insani deneyimi temsil etmektedir. Varoluş felsefesi kişinin kendinin anlamlandırması, kendisini öznel (ben) bir varlık konumuna getirmesiyle görünür kılması prensibi çerçevesinde yapılan bu nitel çalışma ile bireylerin gözünden “kadın ve erkek olmaya” ilişkin algılarını varoluş perspektifi çerçevesinde ele alınmaya çalışılmıştır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Varoluş yaklaşımı perspektifinden günümüz modern toplumunda “*kadın ve erkek olmaya*” ilişkin algıları belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara cevap aranmaktadır:

- 1) “Kadın veya erkek olmak” anlamı hakkında düşünceler nelerdir?
- 2) Çalışma yaşamında “kadın veya erkek olmak anlamı” hakkında düşünceler nelerdir?
- 3) Günümüzde “*kadının yeri*” ve “*erkeğin yeri*” kavramlarından neler anlaşılmaktadır?

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışma, nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma; bireylerin algılarına, deneyimlerine, yorumlarına ya da izlenimlerine odaklanan, bireysel görüşmeler, odak grup görüşmeleri veya gözlem yoluyla verilerin toplandığı zengin bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Krysik ve Finn, 2015). Varoluş yaklaşımı perspektifinden günümüz modern toplumunda “*kadın ve erkek olmaya*” ilişkin algıları belirlemek ve bu konuda birtakım veri elde etmek için derinlemesine görüşmelerin yapıldığı nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılarak tasarlanmıştır. Fenomenolojik yaklaşım (olgu bilim) ise insanların deneyimlerini anlamak için kullanılan, bireylerin duygularını, algılarını ve anlayışlarını ifade etmelerine olanak tanıyan, çeşitli alanlarda yaygın olarak kullanılan ve bireylerin yaşam deneyimlerini derinlemesine anlamaya odaklanan bir araştırma deseni olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2018).

2.1.Çalışma Grubu

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme türü kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme türü, görüşme öncesi araştırmacı tarafından belirlenmiş birtakım ölçütleri karşılayan durumlar için kullanılır (Krysik ve Finn, 2015:201). Bu örneklem türünün kullanılma nedeni ise araştırmanın katılımcılarını aktif olarak çalışma hayatında olan erkek veya kadın bireylerden oluşmasıdır. Araştırmaya 25 katılımcı alınması planlanmış ancak veri tatmini sağlandığı gerekçesiyle katılım gösteren 17 birey ile yüz yüze derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğü, araştırmanın amacını ve veri gereksinimini karşılayacak şekilde belirlenmektedir ve veri toplama sürecinde bilgiler tekrarlandığında, örneklem büyüklüğü tekrarın ilk görüldüğü noktada yeterli görülüp görüşme bitirilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Katılımcılara ait bilgilere aşağıdaki tabloda detaylı bir şekilde verilmiştir.

Çizelge 1: Katılımcıların özellikleri

Kod Adı	Yaş	Cinsiyet	Medeni Durumu	Eğitim Durumu	Meslek
G-1	35	Erkek	Evli	Lise	Şoför
G-2	25	Kadın	Bekar	Lise	Tarım işçisi
G-3	45	Erkek	Evli	Lise	Kuaför
G-4	32	Erkek	Bekar	Lisans	Pedagog
G-5	25	Kadın	Bekar	Lisans	Psikolog
G-7	25	Kadın	Bekar	Lisans	Polis
G-8	25	Kadın	Evli	Lisans	Psikolog
G-9	24	Erkek	Bekar	Lisans	Sosyal çalışmacı
G-10	32	Kadın	Evli	Lisans	Sosyal çalışmacı
G-11	34	Kadın	Bekar	Lisans	İnfaz ve koruma memuru
G-12	35	Erkek	Evli	Lisans	İnfaz ve koruma memuru
G-13	34	Erkek	Evli	Lisans	İnfaz ve koruma memuru
G-14	25	Erkek	Bekar	Lisans	Öğretmen
G-15	42	Kadın	Evli	Lisans	Yönetici
G-16	38	Kadın	Evli	Lisans	Hemşire
G-17	40	Erkek	Evli	Lisans	Öğretmen

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Bu yöntem, nitel araştırmalarda sıkça kullanılan bir tekniktir. Görüşmeler, belirlenmiş konu başlıkları ve sorular doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Görüşme formunda araştırmanın amacına uygun 4 adet açık uçlu soru ve 5 adet sosyodemografik bilgiye dair soru bulunmaktadır. Görüşme sürecinde, formdaki soruların yanı sıra açıklayıcı sorular da sorulmuştur. Görüşme formunda yer alan sorular literatürde bulunan çalışmalardan yararlanılarak ve konuyla ilgili uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Sonraki süreçte üç kişi

ile pilot çalışma yapılarak formun anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliği artırılmıştır. Daha sonra ön çalışma yapılan kişiler araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

2.3. Veri Toplama Süreci

Araştırmacı tarafından birebir yapılan görüşmelerde katılımcıların mahremiyeti sağlanmıştır. Görüşme sürecinde veri güvenliği için ses kayıt cihazı kullanılmış ve her bir görüşme ortalama 15-20 dakika ve yüz yüze olacak şekilde sürmüştür. Katılımcılar çalışmaya katılmadan önce aydınlatılmış onam formu imzalamışlardır ve katılımcılardan sözel olarak izin alınmıştır. Görüşmeler, görüşme tekniklerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler hem el ile hem de daha sonraki süreçte verilerin analizinde kolaylık sağlanması amacıyla katılımcılardan izin alınarak ses kaydı ile görüşme kaydedilmiştir. Alınan ses kayıtları bilgisayar ortamında yazıya dökülmüştür. Görüşmeler Nisan- Mayıs 2024 ayları arasında gerçekleştirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılarak verilerin analizi yapılmıştır. Kod, kategori ve tema olmak üzere üç düzeyde analiz gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen verilere dayanarak kodlar belirlenmiş, ardından bu kodlar kategorilere gruplandırılmış ve temalar oluşturulmuştur. Bu sayede araştırma verileri sistematik bir şekilde analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen ses kayıtları metne dönüştürülerek bir veri dokümanı oluşturulmuştur. Her bir görüşme metni okunarak katılımcıların görüşlerine bütüncül bir bakış açısı kazandırılmıştır. Veriler, elle yapılan tümevarımsal içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bireyin kendisini anlamlandırmasında kullanılan 4 boyuta sadık kalınarak “kadın olmak” ile ilgili ifadelerde (Çizelge 2) 4 ana tema, 7 alt tema (kategori) ve 35 kod elde edilmiştir. “Erkek olmak” ile ilgili ifadelerde (Çizelge 3) 4 ana tema, 8 alt tema (kategori) ve 28 kod elde edilmiştir.

Çizelge 2: Katılımcıların “Kadın Olmak” İle İlgili İfadeleri (n:17)

Tema	Alt Tema	Kodlar
Fiziksel Boyut	➤ Doğurganlık	anne olmak(3),güzel olmak(1),çekici olmak(1),genetik(2),
	➤ Cinsiyet Algısı	biyolojik(5), evrim(1),
	➤ Cinsel Unsur	
Sosyal Boyut	➤ Cinsiyet Algısı	evle ilgilenmek(2), ev kadını olmak(1), çocuğuyla
	➤ Yaşanılan zorluklar(iş hayatı)	ilgilenmek(1), iyi bir eş olmak(1), saygılı(1), istismar/işmal (3),taciz(2),iftiraya maruz kalmak(1),mobing(2), yöneticilerin
	➤ Bakım veren	empati yoksunluğu(1), ayrımcılığa maruz kalmak(1), toplum tarafından biçilen roller(5), kimlik(1)

Kişisel Boyut	➤ Zorlukların Üstesinden Gelmek	Derleyen(1),toplayan(1),ev geçindiren(1), savaşı(3), fedakar(3),aileyi ayakta tutan(1), güçlü durmak(2),
Tinsel Boyut	➤ Amaç unsuru ➤ Duygu unsuru	İyi bir arkadaş olmak(2), kendini aşmak(2), hayatın kendisi olmak(1), mutlu olduğu yer(4),görünür olmak(2), değerli(1),eşitlik(3), beden algısı(1)

Çizelge 3: Katılımcıların “Erkek Olmak” İle İlgili İfadeleri (n:17)

Tema	Alt Tema	Kodlar
Fiziksel Boyut	➤ Devamlılık unsuru ➤ Cinsiyet Algısı	Soyun devamı (2), aile reisi (1), genetik(2), biyolojik(5), evrim(1),
Sosyal Boyut	➤ Cinsiyet algısı ➤ Yaşanılan zorluklar(iş hayatı) ➤ Bakım veren	iyi bir eş olmak(1), iyi bir baba olmak(1), duygu yansıtma eksikliği yaşamak(1), iftiraya maruz kalmak(1),mobing(2), ayrımcılığa maruz kalmak(1), toplum tarafından biçilen roller(5), kimlik(1)
Kişisel Boyut	➤ Güç Algısı	Fiziksel olarak güçlü olmak(4), aile reisi(1), para getiren(2), korumacı(1),aileyi ayakta tutan(1), aileyi korumak(1),
Tinsel Boyut	➤ Amaç unsuru ➤ Duygu unsuru	mutlu olduğu yer(4), özgür olmak(3), değerli(1),eşitlik(3), huzurlu olduğu yer(3), güven veren(1), hayat(1), beden algısı(1)

3. BULGULAR

Araştırmada elde edilen veriler, fiziksel boyutun bir unsuru olarak kadın olmak ve erkek olmak, kişisel boyutun bir unsuru olarak kadın ve erkek olmak, sosyal boyutun bir unsuru olarak

kadın ve erkek olmak ve tinsel boyutun bir unsuru olarak kadın ve olmak şeklinde dört ana tema altında toplanmıştır. Bu bölümde her boyuta ilişkin katılımcı görüşlerine yer verilmiştir.

3.1. Kadın Olmak

Bu bölümde katılımcı görüşlerine fiziksel boyutun bir unsuru, kişisel boyutun bir unsuru, sosyal boyutun bir unsuru ve tinsel boyutun bir unsuru olarak kadın olmak konularına ayrı ayrı yer verilmiştir.

3.1.1.Fiziksel Boyutun Bir Unsuru Olarak Kadın Olmak

Fiziksel boyutun bir unsuru olarak kadın olmak ana temasının, alt temaları doğurganlık unsuru olarak kadın olmak, cinsiyet algısı olarak kadın olmak ve cinsel bir unsur olarak kadın olmak şeklinde belirlenmiştir. Katılımcıların ifadeleri dış dünya ile ilişkilendirilmiştir. Katılımcıların bu konudaki bazı ifadeleri şunlardır;

“Kadın olmak demek anne olmak demektir.” (G- 2)

“Yaradılış ve hormonal bir mitolojiden oluşan cinsiyettir.” (G-7)

“Evrimsel süreçte gelinen noktada kromozomların getirdiği bazı değişiklikler nedeniyle doğal olarak üstlenilen fiziksel ve psikolojik roller” (G-4)

“Bunların tamamen genetiğimizle ve biyolojimizle ilgili, kontrol edilemeyecek şeyler olduğunu için farklılıklarımızı kabul etmeliyiz.” (G-5)

“Kadın olmak güzellik abidesi olmak demektir.” (G-3)

3.1.2.Sosyal Boyutun Bir Unsuru Olarak Kadın Olmak

Sosyal boyutun bir unsuru olarak kadın olmak temasının alt teması bakım verici olarak kadın olmak, cinsiyet algısı ve yaşanan zorluklar olarak değerlendirilmiştir. Katılımcıların ifadeleri sosyal boyutla ilişkilendirilmiştir. Bu kategoride yer alan katılımcıların ifadeleri aşağıda belirtilmiştir:

“Çalışma hayatımda kadın olduğum için çeşitli iftiralara ve mobbinglere maruz kalıyorum. Ancak bu mobbing ve iftiraların sadece kadın olmamdan kaynaklı olacağını düşünmüyorum. Bu sadece bir etki.”(G-5)

“Kadın, çocuğuna iyi bir anne olmalıdır, yuvasına sahip çıkmalıdır.”(G-13)

“Kadınların dezavantajlı konumda olduğunu düşünüyorum. Kadınlar cinayete kurban gidiyor, tacize uğruyor ve güçsüzleştirilmeye çalışılıyor.” (G-10)

“Kadın evde durmalı ve evin işleriyle ilgilenmeli dışarı işiyle erkek ilgilenir, kolaylık sağlar. Çocuklarına iyi bakabilmeli.” (G-1)

“Yetiştirdiğimiz toplumu düşününce kadınlar duygusal, erkekler mantıksal davranır algısı vardır. Bu şekilde kadın ve erkek ayrımı yapmaktadır toplum.” (G-15)

“Kadının yeri evi olmalıdır.” (G-11)

3.1.3. Kişisel Boyutun Bir unsuru Olarak Kadın Olmak

Kişisel boyutun bir unsuru olarak kadın olmak temasının alt teması zorlukların üstesinden gelen kadın olmak biçiminde değerlendirilmiştir. Bazı katılımcı ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Kadın, toplumun bireyi olmaktır. Bu birey olmanın getirdiği sorumluluklar vardır. Savaşçı ruhu barındırır içinde, fedakardır.” (G-10)

“Kadın ailesini ayakta tutandır.” (G-12)

“Kadın güçsüz bile olsa güçlü durmak zorundadır, tüm zorlukları sırtında taşıyan sesi çıkmayandır.” (G-2)

3.1.4. Tinsel Boyutun Bir unsuru Olarak Kadın Olmak

Tinsel boyutun bir unsuru olarak kadın olmak temasının alt teması amaç unsuru ve duygu unsuru olarak kadın olmak şeklinde belirlenmiştir. Örnek ifadeler ise şu şekildedir:

“Kadının yeri mutlu olduğu yerdir.” (G-9)

“Her kadın veya erkek kendi cinsiyet özelliklerini gösteremeyebilir, hangi bedende mutlu ise.” (G-4)

“Kadın olmak hayatın kendisi olmak demektir.” (G-8)

“Geçmişten günümüze kadın çalışma hayatında var olabilmekte, toplumda varlığı bilinmekte.” (G-15)

3.2. Erkek Olmak

Bu bölümde katılımcı görüşlerine fiziksel boyutun bir unsuru, kişisel boyutun bir unsuru, sosyal boyutun bir unsuru ve tinsel boyutun bir unsuru olarak erkek olmak konularına ayrı ayrı yer verilmiştir.

3.2.1. Fiziksel Boyutun Bir unsuru Olarak Erkek Olmak

Fiziksel boyutun bir unsuru olarak kadın olmak ana temasının, alt temaları devamlılık unsuru olarak erkek olmak ve cinsiyet algısı olarak erkek olmak şeklinde belirlenmiştir. Katılımcıların ifadeleri dış dünya ile ilişkilendirilmiştir. Katılımcıların bu konudaki bazı ifadeleri şunlardır;

“Erkek olmak doğumdan evlenene kadar kendi kendine yetebilen bir insan olmaktır. Toplumun biçtiği rolü benimsemektir. Örneğin; fiziksel olarak güçlü olmak gibi” (G-9)

“Erkek ailenin, soyun devamlılığını sağlayanıdır.” (G-1)

“Tanrının bahsettiği özellikler olarak tanımlıyorum. Bu özelliklere bağlı kalırlar ve o şekilde davranırlar, doğaları gereği.” (G-4)

3.2.2. Sosyal Boyutun Bir unsuru Olarak Erkek Olmak

Sosyal boyutun bir unsuru olarak kadın olmak temasının alt teması bakım verici olarak erkek olmak, cinsiyet algısı ve yaşanan zorluklar olarak değerlendirilmiştir. Katılımcıların ifadeleri sosyal boyutla ilişkilendirilmiştir. Bu kategoride yer alan örnek ifadeler aşağıda belirtilmiştir:

“Çocuklarıyla iyi vakit geçirmeli ve onların istediklerini yapmalıdır.” (G-5)

“Erkek olmak duygu yansıtma eksikliği gerektiriyor.” (G-5)

“Erkekler çalışma hayatında kadınlardan daha avantajlı.” (G-4)

“Bekar bir erkek olduğum için çoğu zaman insan ilişkilerim sorgulanıyor veya eleştiriliyor.” (G-9)

“Erkek sürekli çalışıp eve para getirmelidir.” (G-12)

3.2.3. Kişisel Boyutun Bir unsuru Olarak Erkek Olmak

Kişisel boyutun bir unsuru olarak erkek olmak temasının alt teması güç algısı olarak erkek olmak biçiminde değerlendirilmiştir. Bazı katılımcı ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Erkek evine para getirendir.” (G-1)

“ Ailenin reisi olarak bir erkek ailesini korumasını bilecek ” (G-13)

“Evin reisidir.” (G-1)

3.2.4. Tinsel Boyutun Bir unsuru Olarak Erkek Olmak

Tinsel boyutun bir unsuru olarak erkek olmak temasının alt teması amaç unsuru ve duygu unsuru olarak erkek olmak şeklinde belirlenmiştir. Örnek ifadeler ise şu şekildedir:

“Erkeğin yeri baba konumunda olmalıdır.” (G-11)

“Kadın ve erkek eşittir.” (G-7)

Erkek huzur ve mutlu olduğu yerde bulunmalıdır.” (G-13)

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde araştırmadan elde edilen katılımcı görüşlerine dayalı veriler literatür çerçevesinde ele alınmış ve tartışılmıştır.

Araştırmada, varoluş yaklaşımı perspektifinden günümüz modern toplumunda “kadın ve erkek olmaya” ilişkin algıları ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada yer alan katılımcıların ifadeleri deşifre edilerek ortak özellikleri bakımından irdelenmiş, ve bu ortak özellikler yaşamın dört boyutu temel alınıp tema olarak kabul edilmiş ve kadın için 9 farklı kavramsal kategori; erkekler için 8 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Ülkemizde ilgili alanyazın incelendiğinde kadınlarla/erkeklerle ilgili çeşitli araştırmalar yapılmasına rağmen kadın ve erkeğin görünür olması veya varoluşları hakkında spesifik çalışmalar yok denecek kadar az olduğu görülmektedir (Zeybekoğlu, 2013; Kızılkaya, 2020; Akarçay, 2022; Yetkin,

2022). Araştırmanın sonuçları değerlendirilirken varoluşçu felsefe temel alınarak tartışma kısmı oluşturulmuştur.

Araştırmaya katılan bireyler “kadın ve erkek” olmayı biyolojik ve toplum tarafından biçilen roller olarak tanımlamaktadır. Varoluşçuluk ve çevre ilişkisi arasındaki bağlantı, insanın kendi varoluşsal durumunu ve çevresel etkileşimlerini anlaması, bunlar üzerinde düşünmesi ve sorumluluk alması gerekliliğini vurgular. Bu perspektif, bireyin çevreye karşı duyarlılık kazanmasını teşvik eder ve çevresel sürdürülebilirlik için önemli bir düşünsel temel oluşturabilir. Araştırmaya katılan katılımcılardan birkaçı da kadın olmayı “annelik, iyi bir eş olmak, evde oturmak”; erkek olmayı” soyun devamı, fiziksel güç, evin reisi” şeklinde tanımlayarak kalıplaşmış toplumsal cinsiyet rollerini kullandıkları saptanmıştır. Simone de Beauvoir'un (2019) "İkinci Cins" kitabında, kadınların doğuştan kadın olmadıklarını, toplumsal ve kültürel koşulların onları kadın yapan faktörler olduğunu belirtir. Kadınların toplumsal rollerinin ve ikincil konumlarının, tarihsel süreçte oluşturulan toplumsal ön yargılar ve gelenekler tarafından belirlendiğini savunur. Evlilik kurumunu eleştirir ve kadınların ekonomik özgürlük kazanmaları için meslek sahibi olmaları gerektiğini önerir. Araştırmaya katılan katılımcılardan birkaçı da kadın olmayı “annelik, iyi bir eş olmak, evde oturmak”; erkek olmayı” soyun devamı, fiziksel güç, evin reisi” şeklinde tanımlayarak kalıplaşmış toplumsal cinsiyet kavramlarını kullandıkları saptanmıştır. Kadın ve erkek bedeninin; toplumsal, kültürel ve cinsiyetçi yapılar içinde nasıl şekillendirildiğini ve sınırlı bir kimlikle tanımlandığını vurgular. Bu durum, kadınların bedenleri üzerindeki ötekileştirici süreçlere karşı çıkma ve kendi varoluşlarını özgürce ifade etme mücadelesini anlamak için önemlidir (Erden, 2008).

Kadın olmak üzerine varoluşçuluk perspektifi, bireyin kendi özgürlüğünü ve sorumluluğunu üstlenme gücünü vurgulamaktadır. Kadınlar için bu, toplumsal cinsiyet rolleri ve cinsiyetçilik gibi konuları ele alarak, kendi varoluşlarını bağımsız olarak tanımlama çabalarını destekler. Ancak varoluşçuluğun geçmişinde genellikle eril bir bakış açısı hâkim olmuş ve kadın deneyimleri ihmal edilmiştir. Günümüzde ise varoluşçuluk, cinsiyet eşitliği ve farklı kimliklerin çeşitliliği bağlamında yeniden değerlendirilmektedir. Araştırmada da katılımcılar geçmişe göre kadınların görünürlüğünün daha çok arttığını, kadın ve erkeklerin hak, sosyal, adalet bağlamında eşit bir konuma gelmeye çalıştıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Kadın ve erkek eşitliğini bir taraftan vurgulanırken bir taraftan da çalışma hayatında kadınların istedikleri yükselişi ve hak ettikleri yere gelememeleri erkeklerin ise her ne kadar da kendilerini avantajlı görseler de “pozitif ayrımcılık” karşısında bazı haksızlıklara uğradıklarını ifade etmişlerdir. Sosyal boyutta katılımcılar çalışma hayatında kadın ve erkek olmayı”; mobinge, tacize, iftiraya uğramak, pozitif ayrımcılık yapmak, ayrımcılığa maruz kalmak, erkeklerin fiziksel olarak güçlü olmasının beklenmesi şeklinde ifade etmektedirler. Kadınların kamusal alanda daha fazla görünür olması, ev içi görevlerden vazgeçtikleri anlamına gelmemektedir. Ev işleri genellikle ücretsiz emek olarak kabul edilmekte ve kadınlardan süper güçleri olan bir kahraman gibi hem ev içinde hem de kamusal alanda olağanüstü performans göstermeleri beklenmektedir. Bu durum, kadınların çift yönlü baskı altında hissetmelerine ve toplumsal beklentilere zor cevap vermelerine neden olabilmektedir (Erbaş, 2018).

Varoluşçu felsefenin temel ilkeleri ve insanın varoluşsal durumu insanların varoluşunun başlangıcında "dünyaya atılmışlık" durumunda oldukları ve bu durumda tercihler yaparak yaşamlarını şekillendirdikleri vurgulanmaktadır. Özellikle uzun yıllar boyunca cinsiyet, erkeğin özne kadının ise öteki (nesne) konumunda olduğu bir mekanda sıkıştırılmıştır. Bu yüzden insanlar, özellikle de kadınlar sürekli olarak özgürlüklerini gerçekleştirmek zorunda kalmış olup bu süreç hala günümüzde de devam etmektedir. Ayrıca, insanların toplumsal varlık oldukları ve bu nedenle toplumsal normlara uygun davranmalarının beklenildiği ifade edilmektedir. Bireylerin bireysel gelişimi ise iç ve dış koşullara bağlı olarak şekillenmektedir (Aktaş, 2013; Çavuşoğlu, 2017).

Yapılan çalışmada kadın ve erkek katılımcıların çoğu toplumsal cinsiyet rolleri bakış açısından cinsiyetleri ele alsa da katılımcılardan birkaçı kadın ve erkek olmayı evrimsel, biyolojik ve beden algısı üzerinden değerlendirmektedir. Bu sonuçtan hareketle, kadınlarla ve erkeklerle farklı konular ve sorunlar üzerinde daha derinlemesine görüşmelerin yapılacağı başka araştırmaların planlanması, yapılacak çalışmalarda varoluşçu felsefenin temalarından yararlanılması önerilebilir.

Kaynakça

- Akarçay, T. (2022). "Tarlada çalışan kadın olmak" olgusu üzerine nitel bir araştırma: Silifke örneği. *Sosyal Sağlık Dergisi*, 2(1), 4-29.
- Aktaş, G. (2013). Feminist söylemler bağlamında kadın kimliği: Erkek egemen bir toplumda kadın olmak. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 30(1), 53-72.
- Beauvoir, S. d. (2019). *İkinci Cinsiyet*. (G. Savran, Çev.) İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Butler, J. (2014). *Cinsiyet Belası Feminizm ve Kimliğin Alt Üst Edilmes*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Corey, G. (1991). *Theory and Practice Of Counseling and Psychotherapy (4 th. Ed)*. California: Brooks Cole Pub: Brooks Cole Pub.
- Creswell, J.W. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni* (4. Baskı). M. Bütün ve S. B. Demir (Çev.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çavuşoğlu, H. (2017). Genel olarak varoluşçuluğa bakış ve varoluşçuluk çeşitleri. *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 4(12), 772-780.
- Duru, B. G. (2020). *Çocuğu kanser tedavisi gören annelerin tedavi sürecine dair deneyimleri: varoluşçu terapi süreçlerinden birer seansın nitel analizi*. İstanbul: İstanbul Okan Üniversitesi.
- Erbaş, S. (2018). Varolmanın dayanılmaz zorluğu; kadın olmak . *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi (IX-I) EUL Journal of Social Sciences*, 9(1), 75-88.

- Erden, Ö. O. (2008). Akıl/beden dikotomisinden modern eril politik uğrağa: Beden'in inşasından cinsiyetçi politika üzerine bir not. *Toplum ve Demokrasi*, 2(4), 129-138.
- Gül, F. (2014). Varoluşçu felsefenin Türk düşünce hayatındaki yansımaları. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(18), 27-32.
- Han, T. B. (2023). Kadın Kavramının Toplumsal Bakış Açısından İncelenmesi ve Kadın Kadındır Sosyal Sorumluluk Kampanyası. *TECHNICS: Journal of Applied Technologies*, 1(2), 155-164.
- İlgar, M. Z., & İlgar, S. Ç. (2019). Varoluşçu psikolojik danışma ve psikoterapi: teori ve pratiği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23(1), 193-220.
- Kızılkaya, M. (2020). Roman Kadınlar gözünden "Kadın olmak": nitel bir araştırma. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi* (22), 31-57. eksik
- Koçak, R., & Gökler, R. (2008). Varoluşsal Yaklaşımda Psikolojik Danışma ve Gruba Uygulanışı . *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 91-107.
- Krysik, J. L., & Finn, J. (2015). *Etkili uygulama için sosyal hizmet araştırması*. Ankara: Nika Yayınevi.
- Sartre, J. P. (1965). *Essays in existentialism*. New York: Secaucus, N. J. : Citadel Press.
- Wiesner-Hanks, M. E. (2023). *Tarihte Toplumsal Cinsiyet*. (M. Ç. Şenerdi, Çev.) İstanbul : Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yetkin, S. (2022). Dört Dünya Üzerinden Varoluşçu Vaka Formülasyonu: Bir Olgu Sunumu. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 5(10), 1-6.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Zeybekoğlu, Ö. (2013). Günümüzde erkeklerin gözünden babalık ve aile. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(2), 297-328.

ADLİYELERDE ÇALIŞAN ADLİ DESTEK GÖREVLİLERİNİN ETİK İKİLEM VE ETİK KARAR VERME SÜREÇLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Doktora Öğrencisi Ganime YEĞİN

Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyal Hizmet ABD,

Türkiye, ORCID ID- 0000-0002-1392-1509

Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY

Karabük Üniversitesi, İİBF Sosyal Hizmet Bölümü, Türkiye,

ORCID ID- 0000-0001-7665-6741

ÖZET

Araştırma, Adli destek görevlilerinin etik ikilem ve etik karar verme süreçleri üzerine ilişkin algılarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma nitel bir araştırmadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak aktif olarak adliyelerde görev yapan adli destek görevlilerinden araştırmaya gönüllü katılım gösteren 10 uzman (adli destek görevlisi) ile yüz yüze derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilmiş ve elde edilen veriler, elle yapılan tümevarımsal içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplardan çıkarılan sonuçlara göre toplamda üç tema belirlenmiştir. Belirlenen temalara ilişkin cevaplar kodları ile aktarılmıştır. Sonuç olarak; adli destek görevlilerinin sık sık etik ikilem yaşadığı, mevzuattaki eksiklerin karar vermeyi zorlaştırdığı, etik karar verme sürecinde müracaatçı odaklı düşündükleri, en çok bilgilendirme ve yönlendirme rollerini kullandıkları, süpervizyon desteğine ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmış olup; çalışmada hizmet içi eğitim verilmesi, müfredatlara etik dersinin kapsamlı bir şekilde eklenmesi, akademik çalışmaların artırılması, politika ve mevzuatın etik ihlalleri göz önüne alarak düzenlenmesi ve süpervizyon desteğinin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adli destek görevlisi, etik ikilem, etik karar verme

A QUALITATIVE RESEARCH ON THE ETHICAL DILEMMA AND ETHICAL DECISION MAKING PROCESSES OF COURT SUPPORT OFFICERS

ABSTRACT

The research was conducted to determine the perceptions of legal support officers on ethical dilemmas and ethical decision-making processes. This research is a qualitative research. In the research, a face-to-face in-depth interview was conducted with 10 experts (legal support officers) who voluntarily participated in the research, among the legal support officers actively working in courthouses, by using the criterion sampling method, which is one of the purposeful sampling methods. The data was obtained through semi-structured interviews and the data was

analyzed using the manual inductive content analysis method. Three themes in total were determined according to the results obtained from the participants' answers to the semi-structured interview form. The answers regarding the determined themes were transferred with their codes. In conclusion; It has been concluded that legal support officers frequently experience ethical dilemmas, that deficiencies in the legislation make decision-making difficult, that they think client-oriented in the ethical decision-making process, that they mostly use information and guidance roles, and that they need supervision support; In the study, it is recommended to provide in-service training, to add a comprehensive ethics course to the curriculum, to increase academic, to regulate policies and legislation studies by taking ethical violations into consideration, and to increase supervision support.

Keywords: Legal support officer, ethical dilemma, ethical decision making

1.GİRİŞ

Felsefenin önemli bir dalı olan “etik” terimi köken olarak Yunanca “*ethos*” sözcüğünden türetilmiştir. Ethos sözcüğünün ise iki kullanımı bulunmaktadır: 1) töre ve gelenek, 2) nesiller boyu aktarılan gelenek, görenek ve değerleri sorgulamadan yerine getirmeyen, etik ilkelere göre yaşayan, davranan ve onları alışkanlık haline getiren kişidir (Banks, 2006; Pieper 2012 akt. Kayacı, 2020). Etik; bireylerin, grupların veya toplumların davranışlarını, seçimlerini, yaşayış tarzlarını etkileyen; doğru- yanlış ayrımını kendisine ödev edinen temel ilkeler, değerler ve prensipler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Akarsu, 1975:68; Steiner ve Steiner, 2007; Özateş, 2010:86). Etik kelimesi çoğu zaman ahlak kelimesi ile aynı anlamda kullanılmaktadır ancak etik ve ahlak kavramları birbiriyle ilişkili olsa da birbirinden farklı anlamlar taşımaktadır (Altinkurt ve Yılmaz, 2011:114). Bu araştırma makalesine konu olan etik türlerinden uygulamalı etik olan “*meslek etiği*” çerçevesinde ele alınması sebebiyle kavramsal çerçeve “meslek etiği” üzerinden şekillendirilmiştir.

Meslek etiği: mesleki değerlerin mesleki uygulama faaliyetlerine dönüştürmek, bir mesleğin temel değerleri ve normlarını belirlemek, meslek içinde güvenin ve saygının korunmasına yardımcı olmak ve meslek içindeki etik standartların korunmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunmak şeklinde tanımlanmaktadır (Dolgoff ve ark., 2009:20; Özateş, 2010:92; Oktay ve Oktay, 2018:108; Solmaz ve Artan, 2023:314). Mesleki etik ilkelerin geliştirilmesi aşağıdaki şu faydaları sağlar:

- ✓ Meslektaşlar arasında etik davranışı teşvik eder.
- ✓ Doğru ve yanlış eylemler konusunda yardımcı olur.
- ✓ Belirsiz durumlarda nasıl davranılacağını gösterir.
- ✓ Yönetici veya patronların gücünü dengeleyerek kötüye kullanımı engeller.
- ✓ Örgütlerin toplumsal sorumluluklarını açıklar ve tanımlar.
- ✓ Örgütün veya mesleğin uzun vadeli çıkarlarına hizmet eder (DeSensi ve Rosenberg, 2003; Utlu, 2016).

Her meslek dalının etik bir standartları olması zorunluluk hali olmaktadır. Meslek üyelerinin nasıl davranmasını düzenleyen bu etik standartlar bazen meslek üyelerinin ikilemde kalmasına sebebiyet verebilmektedir. Bu durumda etik ikilem sorunu ortaya çıkmaktadır. Etik ikilem; değerlerin, doğruların ve seçeneklerin çatışma içinde olduğu bir durum olarak tanımlanabilir (Gökçearslan-Çiftçi ve Gönen, 2011). Bank (2006) etik ikileme sebep olabilecek durumları genellikle aşağıdaki kaynaklardan meydana geldiğini ifade eder;

1. *“Değerler ve İlkeler”*: İnsanların sahip olduğu kişisel ve mesleki değerler ile etik ilkeler arasındaki çatışmalar etik ikilemlere yol açabilir. Örneğin, dürüstlük, adalet, mahremiyet gibi değerler ile karar verme sürecindeki çıkar çatışmaları arasında denge kurmak zor olabilir.
2. *“Çıkar Çatışmaları”*: Kişisel çıkarlar ile toplumsal veya mesleki sorumluluklar arasındaki çatışmalar etik ikilemlere neden olabilir. Örneğin, bir doktorun hastasının çıkarları ile hastanenin mali çıkarları arasında bir çatışma yaşaması.
3. *“Yasal ve Kurumsal Kurallar”*: Yasal düzenlemeler veya kurumsal politikalar ile etik değerler arasında çatışmalar olabilir. Yasaların veya kuralların belirsiz olduğu durumlarda veya pratikte etik açıdan sorunlu sonuçlar doğurabilecek durumlarda etik ikilemler ortaya çıkabilir.
4. *“Profesyonel Standartlar ve Uygulamalar”*: Bir mesleğin profesyonel standartları ile etik değerler arasında uyumsuzluklar veya çatışmalar etik ikilemlere yol açabilir. Örneğin, bir avukatın müvekkilin çıkarlarını koruma sorumluluğu ile kamu güvenliği veya adalet arasında bir denge kurması gerekebilir.

Bu kaynaklar, etik ikilemlerin çeşitli meslekler ve durumlar içinde nasıl ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Etik ikilemler, karar verme süreçlerinde meslek üyelerinin karşılaştığı zorlu ve karmaşık durumları ifade etmektedir ve bu durumlar genellikle belirsizlik, değer çatışmaları veya çıkar çatışmaları gibi faktörlerle ilişkili olmaktadır (Banks, 2006).

Kişi bir etik ikilem ile karşılaştığında en doğru kararı vermek için birtakım süreçler izleyebilir. Etik karar verme: belirli bir durumda doğru ve uygun davranışı seçmek için etik ilkelerin sistemli bir şekilde değerlendirilmesi ve uygulanması sürecidir. Bu süreç, etik değerlerin belirlenmesi, durumun analiz edilmesi, doğru seçeneğin seçilmesi ve sonuçların sürekli olarak değerlendirilmesi adımlarını içerir. Temel amaç, etik standartların korunması ve mesleki veya kişisel değerlerin doğru şekilde yönlendirilmesidir (Özdemir, 2009; Akbaba ve Erenler, 2011). Etik karar verme duygusal ve bilişsel boyutları içerir ve kişinin analitik düşünmesine olanak sağlar (Berggren ve ark., 2002:15).

Adli destek görevlileri; Adalet Bakanlığı bünyesinde çalışan ve psikolog, pedagog ve sosyal hizmet uzmanlarından oluşan; adli süreçlerde ve ceza adaleti sistemlerinde ceza ve hukuk mahkemelerinde çalışan profesyoneller olarak tanımlanmaktadır. Bu kişiler, suç mağdurları, şüpheliler veya kırılgan grup olarak adlandırılan (kadın, yaşlı, engelli...) bireylerle çalışabilirler. Adli destek görevlilerinin çalıştıkları alan hassas, karmaşık ve kırılgan bir yapı olmasından kaynaklı sık sık etik ikilem ile karşılaşabilirler. Örneğin, bir adli destek görevlisi, suça sürüklenen bir çocukla çalışırken, çocuğun mahremiyetini koruma ile mağdurun güvenliği

arasında bir denge kurmak zorunda kalabilir ya da hem suça sürüklenen çocuğun hem de mağdurun mağdurun haklarını koruma ile adil bir şekilde adaleti sağlama arasında bir çatışma yaşayabilirler. Bu gibi durumlarda, adli destek görevlileri, mesleki değerler ve etik standartlar ile yasal sürece uygun olarak hareket ederler. Bundan dolayı bu araştırmanın amacı adliyelerde görev yapan adli destek görevlilerinin etik ikilem ve etik karar vermeye ilişkin görüşlerini ve deneyimlerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda adli destek görevlilerinin etik ikilem ve etik karar verme durumlarına ilişkin öneriler sunulmaya çalışılacaktır. Araştırma etik ikilem ve etik karar verme konusunda sosyal hizmet literatürüne katkıda bulunması amaçlanmaktadır.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışma, nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma; bireylerin algılarına, deneyimlerine, yorumlarına ya da izlenimlerine odaklanan, bireysel görüşmeler, odak grup görüşmeleri veya gözlem yoluyla verilerin toplandığı zengin bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Krysik ve Finn, 2015).

Adliyelerde görev yapan adli destek görevlilerinin etik ikilem ve etik karar vermeye ilişkin görüşlerini ve deneyimlerini tespit etmek ve bu konuda birtakım veri elde etmek için derinlemesine görüşmelerin yapıldığı nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılarak tasarlanmıştır. Fenomenolojik yaklaşım (olgubilim) ise insanların deneyimlerini anlamak için kullanılan, bireylerin duygularını, algılarını ve anlayışlarını ifade etmelerine olanak tanıyan, çeşitli alanlarda yaygın olarak kullanılan ve bireylerin yaşam deneyimlerini derinlemesine anlamaya odaklanan bir araştırma deseni olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2018).

2.1.Çalışma Grubu

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme türü kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme türü, görüşme öncesi araştırmacı tarafından belirlenmiş birtakım ölçütleri karşılayan durumlar için kullanılır (Krysik ve Finn, 2015:201). Bu örneklem türünün kullanılma nedeni ise araştırmanın katılımcılarını adliyelerde aktif olarak çalışan adli destek görevlilerinin oluşturmasıdır. Araştırmaya 15 katılımcı alınması planlanmış ancak katılımcılara ulaşma güçlüğü ve veri tatmini sağlandığı gerekçesiyle katılım gösteren 10 birey ile yüz yüze derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğü, araştırmanın amacını ve veri gereksinimini karşılayacak şekilde belirlenmektedir ve veri toplama sürecinde bilgiler tekrarlandığında, örneklem büyüklüğü tekrarın ilk görüldüğü noktada yeterli görülüp görüşme bitirilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Katılımcılara ait bilgilere aşağıdaki çizelgede detaylı bir şekilde verilmiştir.

Çizelge 1: Katılımcıların özellikleri

Kod Adı	Yaş	Cinsiyet	Medeni Durumu	Eğitim Durumu	Meslekte Çalışma Süresi
G-1	38	Erkek	Bekar	Lisans	19 yıl
G-2	24	Erkek	Bekar	Lisans	6 ay
G-3	28	Erkek	Evli	Lisans	2 yıl
G-4	32	Kadın	Evli	Lisans	8 yıl
G-5	29	Kadın	Evli	Lisans	3 yıl

G-6	25	Kadın	Bekar	Lisans	2 yıl
G-7	35	Kadın	Evli	Lisans	12 yıl
G-8	25	Kadın	Bekar	Lisans	7 ay
G-9	27	Erkek	Bekar	Yüksek Lisans	4 yıl
G-10	34	Kadın	Bekar	Lisans	10 yıl

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Bu yöntem, nitel araştırmalarda sıkça kullanılan bir tekniktir. Görüşmeler, belirlenmiş konu başlıkları ve sorular doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Görüşme formunda araştırmanın amacına uygun 9 adet açık uçlu soru ve 5 adet sosyodemografik bilgiye dair soru bulunmaktadır. Görüşme sürecinde, formdaki soruların yanı sıra açıklayıcı sorular da sorulmuştur. Görüşme formunda yer alan sorular literatürde bulunan çalışmalardan yararlanılarak ve konuyla ilgili uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Sonraki süreçte iki kişi ile pilot çalışma yapılarak formun anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliği artırılmıştır. Daha sonra ön çalışma yapılan kişiler araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

2.3. Veri Toplama Süreci

Araştırmacı tarafından birebir yapılan görüşmelerde katılımcıların mahremiyeti sağlanmıştır. Görüşme sürecinde veri güvenliği için ses kayıt cihazı kullanılmış ve her bir görüşme ortalama 30-40 dakika ve yüz yüze olacak şekilde sürmüştür. Katılımcılar çalışmaya katılmadan önce aydınlatılmış onam formu imzalamışlardır ve katılımcılardan sözel olarak izin alınmıştır. Görüşmeler, görüşme tekniklerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler Nisan- Mayıs 2024 ayları arasında gerçekleştirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılarak verilerin analizi yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen verilere dayanarak kodlar belirlenmiş, ardından bu kodlar kategorilere gruplandırılmış ve temalar oluşturulmuştur. Bu sayede araştırma verileri sistematik bir şekilde analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen ses kayıtları metne dönüştürülerek bir veri dokümanı oluşturulmuştur. Her bir görüşme metni okunarak katılımcıların görüşlerine bütüncül bir bakış açısı kazandırılmıştır. Veriler, elle yapılan tümevarımsal içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplardan çıkarılan sonuçlara göre toplamda etik ikileme dair görüşler, etik ikilem ve karar vermeye ilişkin tutum ve sosyal politika olmak üzere üç tema belirlenmiştir. Belirlenen temalara ilişkin cevaplar kodları ile beraber aktarılmıştır.

3. BULGULAR

Katılımcılarla yapılan görüşme sonucunda ulaşılan cevaplar uygun olan nitel araştırma analiziyle değerlendirilmiştir ve etik ikileme dair görüşler, etik ikilem ve karar vermeye ilişkin tutum ve sosyal politika olmak üzere üç başlık halinde sunulmuştur.

3.1. Etik İkileme Dair Görüşler

Araştırma kapsamında ilk olarak katılımcıların Etik ikileme dair görüşlerine ilişkin sorular sorulmuştur. Bu sorulara ilişkin verilen cevaplar Çizelge 2’de toplanmıştır.

Çizelge 2: Katılımcıların etik ikileme dair görüşleri

Kategori	Kod	N
Etik İkileme Karşılaşma Durumu	Evet	10
Etik İkileme Neden Olan Faktörler	Gizlilik ve mahremiyet	7
	Kaynakların yetersizliği	3
	Üstün yarar	7
	Self determinasyon	3
	Doğruyu söyleme	2
	Bireysel değerler	1
	Çoklu ilişkiler	2
	Mesleki sınırlılık	3
Etik İkileme Karşı Takınılan Tutum	Müracaatçı odaklı karar verme	2
	Süpervizyon	5
	Etik ilkelere göre müdahalede bulunma	3
	Mevzuata, yönetmeliğe uygun olarak müdahalede bulunma	6
	Konsülte etmek	1
	Bütüncül hizmet modeline göre müdahalede bulunma	3
	Beyin fırtınası	2
	Mesleki deneyim	3
	Bireysel değerler	3

Katılımcılara çalışma hayatı boyunca karşılaştıkları etik ikilem durumlarına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Bu kapsamda bakıldığında katılımcıların tamamının (n:10) etik ikilem ile karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplar; çalışma hayatları boyunca etik ikileme sebep olan durumlar gizlilik ve mahremiyet (n:7), müracaatçı/çocuğun

üstün yararı (n:7) üzerine olduğu saptanmıştır. Katılımcıların etik ikileme karşı takınılan tutum ise süpervizyona başvurma (n:5) ve mevzuata ve yönetmeliğe uygun müdahalede bulunma (n:6) üzerine olduğu saptanmıştır. Bazı katılımcıların etik ikilem vakalarına ilişkin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Etik ikilem konusuna girmeden önce etik konusundan başlamak isterim. Etik: her mesleğin bir değer yargıları vardır. O değerleri ben gömlek olarak benzetirim ve o mesleği icra ederken meslek gömleğini giyiyoruz aslında. Etikte o mesleğin gömleğini giydikten sonra davranmamız veya yapmamız gerek davranışlar olarak tanımlanabilir. Etik bir davranış kodu iken etik ikilem ise bireysel ve mesleki değerler arasındaki çatışma halidir. Yaptığımız işte etik karar vermemiz gerektiği için çalışma hayatım boyunca sık sık etik ikilem ile karşı karşıya kalmaktayım. En çok etik ikilemi kaynakların yeterli dağılımı konusunda ya da yetersizliği konusunda yaşıyorum. Bunun dışında beni en çok zorlayan şey olan çoklu ilişkilerden kaçınmak. Dışarıdaki vatandaş dışında farklı rollerde hayatımızda bulunan kişilerin işleriyle ilgilenmek benim için etik değil ve bu bende etik ikileme yol açmaktadır. Bu ikilemleri çözerken ilk başta kurallar (mevzuat, yönetmelik,...), psikologların sahip olması gereken etik ilkeler, mesleki deneyime ve çalışılan kurumun standartlarına başvurarak doğru kararı vermeye çalışırım.” (G-6)

“Çok fazla vakayla karşılaştım. Özellikle yargı sürecinde nesnel olma zorunluluğu ve diğer taraftan hazırlayacağımız rapora konu olan kişilerin gizlilik talepleri arasında kalabiliyorum. Bu gibi durumlarda kişinin yararı ile kamusal yararı arasında bir denge kurmaya ve kamusal yarar lehine motive olmaya çalışırım.” (G-1)

Adli destek görevlileri bazı durumlarda müracaatçının gizliliğini ihlal etme veya etmeme ikilemi ile karşılaşabilirler. Bu durumda, müracaatçının güvenliği veya başkalarının güvenliği için bilgi paylaşımı gerekebilir. Uzmanlar, bu kararı verirken müracaatçının en az zararlı süreci atlatmasını sağlamak için dikkatli düşünmelidirler. Müracaatçının onayı alınmalı veya yasal prosedürlere uygun şekilde hareket edilmelidir. Ayrıca, müracaatçının gizliliğine saygı gösterilmesi ve iletişim becerileriyle müracaatçının desteğini sağlamak da önemlidir.

“Etik ikilem ile sık sık karşılaşmaktayım. Şöyle bir vaka anlatabilirim. Erkek bir müracaatçının ereksiyon problemi olduğunu söyledi, hem rapora geçmesini hem de eşine söylemememi istedi. Belki bu evliliklerinde bir probleme neden olacak, belki ilaçlarla düzelecek ve evlilik birliktelikleri devam edecek ama müracaatçı kesinlikle kimsenin bilmesini istemedi. Kararına saygı duydum ve söylemedim ancak çocuğun üstün yararı söz konusu olursa karşı tarafı mutlaka bilgilendiririm.” (G-4)

“Bir ikilem ile karşılaşırsam bunu çözmek için ilk önce yönetmeliklere bakarım. Eğer istediğim cevabı bulamazsam alanında uzman arkadaşlarıma sorarım, üst düzey yetkililere danışırım ve üstün yararı düşünerek çözüme kavuştururum.” (G-7)

Adli destek görevlilerinin etik ikilem yaşamaları durumunda meslektaşları ile iş birliği içinde olması ve mevzuata uygun hareket ederek müdahalede bulunması sorunun daha fazla karmaşık olmadan çözülmesini sağlayacaktır. Çalışmada da Katılımcıların bu doğrultuda bir tutum sergiledikleri ve karşılaştıkları bir etik ikilem durumlarında süpervizyona başvurdukları

ve mevzuata uygun hareket ettikleri görülmektedir. Bu sayede etik ikilemlere eklektik bir bakış açısı kazandırarak en uygun çözümün getirilmesi sağlanmış olacaktır.

3.2. Rol ve Değerler Açısından Etik İkilem ve Etik Karar Verme Süreci

Çizelge 3: Katılımcıların etik ikilem ve karar vermeye ilişkin tutumu

Kategori	Kod	N
Adli Destek Görevlilerinin Etik Karar Verme ve Etik İkileme İlişkin Kullanması/Kullandığı Gereken Roller	Savunuculuk	2
	Bilgilendirme/ Yönlendirme	6
	Mesleki yeterlilik	5
	Multidisipliner bakış açısı	3
	Arabuluculuk	4
	İletişim becerileri	2
	Koordinasyon/iş birliği	2
	Kaynaklara başvurma	2
	Süpervizyon	3
	Kaynak geliştirici	2
	Danışmanlık	2
	Araştırmacı	2
	Sorgulayıcı	1
Etik Karar Verme Sürecini Etkileyen Faktörler	Bireysel değerler	4
	Yapılandırılmamış mevzuat	1
	Mesleki deneyim	2
	Müracaatçı odaklı	6
Etik Karar Vermede Karşılaşılan Güçlükler	Mevzuat yetersizliği	4
	Kaynakların sınırlı dağılımı	4
	Koordinasyon yetersizliği	2
	Uzmanların yeterli mesleki yetkinliğe sahip olmaması	1
	Verilen kararın müracaatçıyı tekrardan mağdur edebilmesi	1
	Herhangi bir güçlükle karşılaşmıyorum	1
	Çoklu ilişkilerde bulunmak	1

Katılımcılara etik ikilem ve karar vermeye ilişkin tutumlarına yönelik sorular sorulmuştur. Bu doğrultuda katılımcıların etik karar verirken en çok bilgilendirme/yönlendirme (n:6), mesleki yeterlilik (n:5) ve arabuluculuk (n:4) rollerinin kullanılmasının gerekli olduğunu düşündüğü ya da bu rolleri kullandığı saptanmıştır. Adli destek görevlilerinin karar verirken karşılaştığı güçlükler ise mevzuat yetersizliği (n:4), kaynakların sınırlı dağılımı (n:4) şeklinde düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların etik ikilem ve karar vermeye ilişkin tutumundan bazıları aşağıda yer almaktadır:

“Geçen hafta yaşadığım bir olayı anlatayım. 13- 14 yaşlarında bir çocukla görüşüyorum ve çocuğun içinde bulunduğu durumdan kaynaklı ebeveyn rolünü üstlenmiş. Normalde bizim buradaki görevimiz çocukla görüşme yapıp görüşmeyi aktarıp gözlemlerimizi bildirmektir. Süreci müdahale edemeyiz ancak çocukla bir şeyleri paylaşmak ve paylaşmamak arasında ikilemde kalıyorum. Paylaşırsam faydasına olacak biliyorum ama çocukla bağ kurmuş olacağım ve bu çocuğu tekrardan görmeyeceğim için zarar verebilir. Eğer çocuğun anlattıkları çocuğa çok zarar veriyorsa, onun üzerinde ağır bir yük var ise ve benim söyleyeceklerim onu daha az incitecekse çocuğa direkt çözüm vermeden onun sorunları fark etmesini sağladım. Kısaca ona farkındalık oluşturdum. Normalde farkındalık oluşturmak benim görevim değil ama inisiyatif kullandım.” (G-5)

“Etik bir karar verirken doğru karar vermeye yardımcı olacak en etkili faktörün müracaatçı odaklı düşünmek olduğunu düşünüyorum. Mesele velayet görüşmesinde tarafların duygu ve düşünceleri karar vermemde etkin bir rol oynar.” (G-2)

“Bazı yazdığımız raporların veya vakaların sonucunu bilemiyoruz. Geri dönüş alamıyoruz. (G-3)

“Mesleğinin gerektirdiği etik sorumluluklar çerçevesinde tutum sergilemelidir. Yönlendirme, koordinasyon ve süpervizyon rollerini kullanmalıdır.” (G-4)

“Uzman araştırmacı ve sorgulayıcı olmalı. Farklı uygulamalar var mı ona bakarım. Müracaatçıya bir şeyin yönlendirmesini yapmadan önce yasal bir zemini var mı ona bulmaya çalışırım. Müdürlüğün kapısından girdikten sonra kişiliğimizi dışarıda bırakıp o mesleki kimliğe yönelmemiz lazım. Kapıdan girdikten sonra bir sosyal çalışmacı veya bir psikolog olarak profesyonel bir şekilde icra etmemiz lazım. Uzmanın her an bir mağdurla karşılaşma ihtimaline karşılık dikkatli olmalı ve profesyonel davranması gerektiğini ve etik ilkelere bağlı olması gerektiğini düşünüyorum.” (G-6)

3.3. Sosyal Politika Açısından Etik Karar Verme ve Etik İkilem

Katılımcılara son olarak etik karar verme ve etik ikilem ile sosyal politika arasında bağ kuracak sorular sorulmuştur. Sorulara verilen cevaplar Çizelge 4’te sunulmuştur:

Çizelge 4: Sosyal Politika Açısından Etik İikilem ve Karar Vermeye İlişkin Tutumlar

Kategori	Kod	N
Çalışılan Alandaki Etik İikileme Karşı Süpervizyon Desteğine İhtiyaç Duyma	Evet	9
	Hayır	1
Sosyal Politika	Hizmet içi eğitim	7
	Akademisyenlerle iş birliği	2
	Pratik uygulama	2
	Vakaların geri bildirimi/rapor denetimi	3
	Kaynakların arttırılması	1
	Uzman görüşü	2
	Bireysel danışmanlık	1
	Toplumun bilinçlenmesi	2
	Kurumlar arası iş birliği	2
	Konsültasyon/süpervizyon	9

Katılımcılara etik karar vermeye ilişkin süpervizyon desteği ve sosyal politikaların etik karar verme süreçlerine etkisi üzerine sorular sorulmuştur. Katılımcıların neredeyse tamamı (n:9) etik karar verme durumlarına ilişkin süpervizyon desteği ve hizmet içi eğitimlerin olması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların biri ise bu konudaki süpervizyon desteğine gerek olmadığını belirtmiştir. Bazı katılımcıların sosyal politikaların etik karar vermeye etkisine ilişkin verdiği cevaplar aşağıda yer almaktadır:

“Farklı kurum/kuruluşlarla iş birliği içinde olunabilir. Ayrıca süpervizyon desteği vakayı daha iyi çözümlmeye olanak sağlayacağını düşünüyorum.” (G-4)

“Kaynakların arttırılması ve sınırlı kaynakların en verimli şekilde kullanılması için bir adım atılabilir ayrıca vakalarda uzman görüşü almak sorunu çözmede kolaylık sağlar.” (G-7)

“Etik karar vermeyi güçlendirmek için kurum içi/dışı standartları iyileştirmenin faydalı olacağını düşünüyorum. Bunun dışında iletişim eksikliğini gidermek, kurumlar arası iş birliği, uzman görüşü almak bunlarında faydalı olacağını düşünüyorum.” (G-6)

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada ulaşılan bulgular etik ikileme dair görüşler, etik ikilem ve karar vermeye ilişkin tutum ve sosyal politika olmak üzere üç farklı tema kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlar aşağıda aktarılmaktadır:

- Araştırma kapsamında oluşturulan ilk tema katılımcıların etik ikileme dair görüşleridir. Bahsi geçen temalarda ulaşılan sonuçlar sıraladığında katılımcıların etik

ikilemle karşılaştığı, gizlilik ve mahremiyet ve müracaatçının üstün yararı konusunda etik ikilem yaşandığı, etik ikilem durumunda süpervizyona ve mevzuata uygun müdahaleye başvurdıkları, müracaatçının yararına hareket ettikleri, müracaatçıyı karar verme konusunda yönlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

- Etik ikilem ve karar vermeye ilişkin tutum açısından değerlendirildiğinde, araştırmada elde edilen bulgulardan en dikkat çeken adli destek görevlilerinin etik karar verme sürecinde karşılaştığı güçlüklerden en çok mevzuat yetersizliğinin olduğu ve burada süpervizyona başvurarak ve mesleki deneyimlerini kullanarak müracaatçı yararını gözetmeye çalıştıkları ve karar verme sürecinde bireysel değerlerin karar vermeyi etkilediği sonucudur. Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda İspanya da Viscarret ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan bir araştırmada sosyal hizmetin farklı ortamlarında etik ikilemle karşılaşıldığı sonucuna ulaşılmışlardır. Katılımcıların sahip olması gereken rol ve sorumluluklara yönelik ulaşılan sonuçlar sıralandığında katılımcıların adli destek görevlilerinde bulunması gereken rollerde bilgilendirme/yönlendirme, arabuluculuk ve mesleki yeterlilik rollerine önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırma sonucunda adli destek görevlilerinin süpervizyona ihtiyaç duydukları ve hizmet içi eğitimi önemli gördükleri; bilgilendirme, mesleki yeterlilik ve arabuluculuk rolü gibi rolleri önemsedikleri; mevzuat bilgilerini yetersiz buldukları ve bu etik karar vermeyi etkilediği tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde adli sosyal hizmet alanında çalışmaların kısıtlı olması sebebiyle sosyal hizmette yer alan etik değerlerin etik karar vermede etkisinin farklı sebeplerin etkili olabileceği (Doyle ve ark., 2009); hayat standartlarının korunması ve iyileşmesinde etik ilkelerin karar vermede önem arz ettiği (Harrington ve Dolgoff, 2009); sahip olunan kişisel değerlerin de etik karar vermede ve etik ikilemi çözüme kavuşturmada etkisinin bulunduğu (Aldoğan, 2018) ifade edilmektedir.
- Katılımcıların sosyal politika açısından etik karar vermeyi değerlendirdiği bulgulardan etik karar vermede eğitim politikalarının bulunması gerektiği, bu eğitim politikaları daha çok hizmet içi eğitim şeklinde olması gerektiği ve denetleme mekanizmasının bulunması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Sosyal politika süreçlerinde hazırlanan yasa ve yönetmeliklerin eksiklikleri, politikaların etkinliğini azaltabilir ve toplumsal sorunlara çözüm getirme kapasitesini sınırlayabilir. Bu nedenle, daha kapsamlı, güçlü finanse edilmiş, iyi uygulanan, toplumsal katılımı yüksek ve güncel politikaların geliştirilmesi önemli olduğu uzmanlar tarafından dile getirilmektedir (Aldoğan, 2018).

Adliyelerde görev yapan adli destek görevlilerinin etik ikilem ve etik karar vermeye ilişkin görüşlerinin ölçüldüğü bu araştırmada ulaşılan sonuçlar kapsamında aşağıdaki öneriler aktarılmıştır.

- ✓ Katılımcılardan elde edilen bilgi ışığında uzmanların en çok hizmet içi eğitime ihtiyaç duyulduğu saptanmıştır. Bu kapsamda hizmet içi eğitimlerin artırılması ve eğitimlerin süpervizyon şeklinde vaka üzerinden gerçekleşmesi önem arz etmektedir.

- ✓ Alan taraması yapıldığında adli alanlarda etik ikilem ile yapılan çalışmaların az olduğu gözlemlenmiş olup akademisyenlerin bu alan yönelip çalışmalarını arttırması yararlı olacaktır.
- ✓ Uzmanların çoğu adli alanlardaki etik karar verme sürecinde mevzuat yetersizliğinden dolayı karar vermede zorlandığını dile getirmişlerdir. Bundan dolayı bu durumun giderilmesi için mevzuat düzenlemelerinde iyileştirmeler yapılması ve etik ihlal durumlarının da göz önüne alınarak politika ve mevzuatlar üretilmesi yararlı olacaktır.

Kaynakça

- Akarsu, B. (1975). *Felsefe terimleri sözlüğü* (1. Baskı b.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akbaba, A., & Erenler, E. (2011). Etik Karar Verme Ve Cinsiyet Farklılıkları Üzerine Bir Araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi-Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 447-464.
- Aldoğan, N. S. (2018). Sosyal hizmet uzmanlarının etik karar verme süreçlerini etkileyen faktörlerin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altinkurt, Y., ve Yılmaz, K. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlerin mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(22), 113 - 128.
- Banks, S. (2006). *Ethical and values in social work* (3. b.). London: Macmillan Press.
- Berggren, I., Begat, I., ve Severinsson, E. (2002). Australian clinical nurse supervisors' ethical decision-making style. *Nursing and Health Sciences*, 4(1-2), 15–23. doi:10.1046/j.1442-2018.2002.00096.x
- Creswell, J.W. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni* (4. Baskı). M. Bütün ve S. B. Demir (Çev.). Ankara: Siyasal Kitabevi
- Çiftçi, E. G., ve Gönen, E. (2011). Sosyal hizmet uygulamalarında etik karar verme süreci. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 22(2), 149-160.
- DeSensi, J. T., ve Rosenberg, D. (2003). *Ethics and morality in sport management* (2. edition b.). North Carolina: Morgantown, WV : Fitness Information Technology.
- Dolgoft, R., Loewenberg, F. M., ve Harrington, D. (2009). *Ethical decisions for social work practice* (eighth editon b.). USA: Belmont, CA : Thomson Brooks/Cole.
- Doyle, Z. O., Miller, E. S. ve Mirza, Y. F. (2009). Ethical decision-making in social work: Exploring personaland professional values. *Journal of Social Work Ethics & Values*, 6(1), 14-48.

Kayacı, M. (2020). *Etik davranış ilkelerinin Türkiye'de kamu yönetiminde etik iklim algısı ve etiğin kurumsallaşmasına etkileri: Diyarbakır örneği*. doktora tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı , Sivas.

Krysik, J. L., ve Finn, J. (2015). *Etkili uygulama için sosyal hizmet araştırması*. Ankara: Nika Yayınevi.

Oktay, B., ve Oktay, F. (2018). Psikoterapide Ciddi Bir Etik İhlal: Hasta ve Terapist Arasındaki Cinsel İlişki. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* (44), 103-110.

Özateş, Ö. S. (2010). Sosyal Hizmet etiğinin felsefesi temellleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(1), 85-97.

Özdemir, E. (2009). Pazarlama araştırmasına etik karar alma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(2), 120-144.

Solmaz, U., ve Artan, T. (2023). Türkiye’de farklı alanlarda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının etik ikilem ve etik karar verme durumları üzerine nitel bir değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 34(2), 313-333.

Steiner, G. A., ve Steiner, J. F. (2007). *Business, Government and society* (10th Edition b.). United States: Academic İnternet Publishers.

Utlı, N. (2016). Hastane ortamında hemşirelerin etik yaklaşımı ve etik ikilemler. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 29, 17-35.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

ÖTEKİ OĞUL: BİR FİLM ANALİZİ

SHU Dr. MERVE ERCAN

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, - 0000-0002-9293-0218

ÖZET

Modern sınırların geleneksel sınırlardan ayırt edilebilir en önemli özelliği onların mutlak mevcudiyetlerinin yanı sıra sembolik belirleyiciliğidir. Dünya farklı etnik mensubiyeti olan birçok ulusu barındıran imparatorluklardan küçük ulus devletlerine doğru evrildiğinde kendini belirli ideoloji çerçevesinde tanımlayan ulus devletleri, farklılıklarını korumak adına diğer toplumlarla temaslarını sınırlı tutmakta ve kendi bulunduğu konuma göre ötekini tanımlayarak siyaset geliştirmektedir. Bu çalışmanın amacı ana teması İsrail ve Filistin sınırları ile ilgili mevcut çatışmanın bireysel yansımalarını anlatan bir film olan Fransız, İsrail ortak yapımı, yönetmenliğini Lorraine Levn'in yaptığı "öteki oğul" filminin analizini yapmaktır. Film içeriği tematik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Film doğumdan sonra karışan İsraili ve Filistinli bebeklerin yıllar sonra bu gerçekle yüzleşmelerini konu almaktadır. Filmde büyüdüleri ailelerin kültür ve inanç sistemlerini benimseyen bu çocukların gerçek ailelerinin kültür ve inanç sistemleri ile yüzleşmesi, siyasi olarak düşman iki ailenin kendi istekleri dışında bir araya gelmek zorunda kalışları ve içerisinde bulundukları çaresizlikle ailelerin birbirlerini tanımak ve anlamak zorunda kalmaları anlatılmaktadır. Filmde aynı zamanda düşmanlıkların bireysel yaşantılarla ilişkili olmadığı anlatılmıştır. Filmde Filistinli ve İsraili ailelerin ön yargıların ulus devlet mantığı ile inşa edilen ve sınırlara örülen duvarla birlikte farklılık ve düşmanlığın doğal olarak yaşandığı izlenimi verilmektedir. Film olay ve olguları ideolojik, dini, politik ve tarihi verilerden bağımsız sadece yüzeysel ve bireysel deneyim çerçevesinde ele almaktadır. Film bu yönü ile oldukça zayıf olsa da çatışmalı bölgelerde farklı taraflarda olmanın nasıl bir deneyim olabileceğine ilişkin insani bir çerçeve sunmaya çalışılmıştır. Oysa, olay ve olgulara tek boyutlu yaklaşmanın gerçeklikten uzaklaştırdığı da bilinmektedir. İsrail devletinin kurulmasının bir saldırı ve işgalle gerçekleşmesi ve sürekli yayılcı bir politika ile Filistin toplumuna yönelik saldırı ve baskılarının giderek artmasıyla varlıklarının gerçek anlamda tehdit edilmesi sonucu Filistin halkının İsrail'e karşı duyduğu öfkenin bir önyargıdan daha fazlasını temsil ettiği düşünülmektedir. Filistin ve İsrail arasındaki duvarın diğer ulus devletlerindeki sınır

mantısından daha farklı olduğu bilinmektedir. Oysa filmde buna yönelik yeterli vurgunun olmaması filmin gerçekliğe temas etmediğini göstermekte ve bu durum filmin zayıf yönüdür.

Anahtar Kelimeler : Modern sınırlar, Duvarlar, Biz, teki

SAĞLIK TEDBİRİ UYGULAMA SÜRECİNİN SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ

Sosyal Çalışmacı, Bülent MACİT

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ,– 0009-0000-4600-3379

Prof. Dr. , Gülsüm ÇAMUR

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ,– 0000-0001-5116-2462

ÖZET

Çocuk, aile ve toplum varlığının oluşması ve insan neslinin devamını sağlayan en önemli etmenlerdendir. Doğası gereği doğumdan yetişkinliğe kadar geçen sürede bakıma, gözetime, sevgiye, ilgiye her zaman ihtiyaç duymaktadır. Çocuk üyesi olduğu ailenin ve toplumun değer yargılarıyla, onların yaklaşımlarıyla yoğrulur ve günün sonunda temsil ettiği ailenin ve toplumunun bir yansıması olarak karşımıza çıkar. Bir birikim haznesi olarak çocukluk evresinden yetişkinliğe geçecek olan çocuklar, sağlıklı bir gelişim süreci geçirdiği ölçüde ideal ve gelişmiş bir ülkeden ve yapıdan söz etmek mümkün olabilmektedir. Çocuğa yönelik her türlü ihmal, istismar, sömürü, temel hak ve özgürlüklerinden yoksun bırakılması sonucunda yasal süreç devreye girmekte; koruyucu, önleyici ve destekleyici tedbir kararlarıyla çocuğu iyilik haline kavuşturmayı ve sağlıklı gelişim sürecine ulaştırmayı hedeflemektedir.

Bu doğrultuda 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında yetkili Çocuk Mahkemeleri aracılığıyla çocukların yaşadıkları ihmal, istismar, korunmaya muhtaçlık ve suça sürüklenmiş durumlarının getirisi olarak sağlık tedbiri kararları verilmektedir. Bu çalışmayla sağlık tedbiri süreci değerlendirilerek, uygulayıcı sosyal çalışmacılar üzerinden sosyal hizmet bakış açısı geliştirilmeye çalışılmıştır. Yapılan literatür taramasının sosyal hizmet mesleği ve uygulayıcı sosyal çalışmacılar aracılığıyla ideal bir sağlık tedbiri süreci yürütülmesine, çocuk merkezli bakış açısı kazandırma noktasında önemli bir kaynak sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Tedbiri, Sosyal Hizmet, Çocuk

1. GİRİŞ

En temel anlamıyla ‘insan yavrusu’ olarak adlandırılan çocuk; kültürel, hukuksal, psikolojik, toplumsal vb. açılardan çokça tanımlaması yapılmıştır. Yörükoğlu (1984), çocuğu gelişim gösteren ancak yeteri kadar büyümemiş ve reşit olmayan insan yavrusu, vatandaş diye nitelendirirken. Akyüz (2000) ise çocuk kavramını suçsuz, hassas ve yetişkin bireylere tabii bir canlı olarak ifade etmektedir. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu çocuğu “erken yaşta reşit olsa bile henüz 18 yaşını bitirmemiş birey” şeklinde tanımlanmaktadır (Çocuk Koruma

Kanunu, 2005). Yapılmış en geniş tanımlardan olan Çocuk Hakları Sözleşmesi; aksi bireyin doğmuş olduğu devlet kanunlarında ifade edilmediği sürece, 18 yaşını tamamlamamış herkesi çocuk olarak kabul etmektedir (UNICEF, 2009).

Çocukların gelişimsel süreçleri gereği; her türlü ihmal ve istismar risklerinden arınmış şekilde ebeveynlerinin gözetiminde güvenli ve sağlıklı bir yaşam sürmeleri gerekmektedir. Ebeveynler çocuklarının gelişimsel risklerden uzak tutamadıkları hatta bu risklerin öznesi oldukları durumlarda çocuk koruma sistemleri, çocukların temel ihtiyaçlarını karşılamak ve yasal hakları koruma noktasında devreye girmektedir (Robertson ve ark., 2014).

Çocuk koruma sistemlerinde suça sürüklenmiş çocuk ve korunmaya muhtaç çocuk kavramları önemli bir yer tutmaktadır. Suça sürüklenen çocuk; 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (2005)'na göre kanunlarda suç olarak kabul edilmiş bir eylemi yerine getirdiği iddiası ile çocuk ile ilgili adli bir soruşturma açılan veya işlediği eylem sebebiyle hakkında tedbir kararları alınan çocuk olarak tanımlanmaktadır. Çocuk Koruma Kanunu kapsamında çocukların suçlu gibi adlandırılması yerine çocuğun söz konusu suçun aynı zamanda mağduru olduğu kabul edilerek suça sürüklenen çocuğun cezalandırılması değil korunması amaçlanmaktadır. Çocuk Koruma Kanununda çocuğun yüksek yararı ilkesi benimsenmiş olup çocuğun suçtan korunması için koruyucu ve destekleyici tedbirlerden olan sağlık, bakım, danışmanlık, eğitim ve barınma tedbirleri alınmaktadır (Cevher, 2007).

Korunmaya muhtaç çocuk; genel olarak kişisel güvenlikleri, gelişimleri ve bakım gereksinimleri risk altında olan bireyler olarak nitelendirilmektedir. Koşar, her açıdan sağlıklı gelişimleri adına ihtiyaç duydukları şartların sağlanamadığı çocuğu, en kapsamlı ifadeyle korunma gereksinimi olan çocuk diye ifade etmektedir (Koşar, 1992). Çocuk Koruma Kanunu (2005)'nin üçüncü maddesine istinaden ise korunma muhtaç çocuk; fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal ve ahlaki gelişim düzeyi ve bireysel güvenliği risk altında bulunan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuk olarak değerlendirmektedir.

İhmal ve istismar mağduru çocuklar yaşadıkları olumsuz tecrübenin yansımalarını beraberlerinde taşımaktadır. Livingston (1987)'ye göre istismara uğramanın bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal olmak üzere tüm alanlarda gelişimi engellediğini ifade etmektedir. Söz konusu bu çocuklar şiddet içeren davranışlar veya suçlu sürüklenme, nörolojik anormallikler ve bilişsel bozukluklar, yeme ve uyku bozuklukları ile aşırı korku (Kaplan ve Pelcovitz, 1982); anksiyete ve içe kapanma (Blumberg, 1984); kendine zarar verici davranışlar (Sedney ve Brooks, 1984); nevroz, depresyon, akranlardan izolasyon ve karışıklık (Berliner ve ark., 1981) gibi semptomlar görülmekte olduklarını ifade etmektedir.

Şimşek (2022)'ye göre çocuk merkezli yürütülen politikalarda, çocuklar çocuk koruma sistemlerine girmeden bir nevi halk sağlığı hizmeti sunarak koruyucu, destekleyici ve önleyici tedbirler almak, bir şekilde bu sisteme dahil olmak zorunda olan çocuklarında mümkün olunan en az olumsuzlukla süreçten çıkabilmesini sağlamak en kritik amaç olmalıdır. Çocuk adalet sistemine dahil olan çocuklarla ilgili yetkili hakim tarafından 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (2005) kapsamında sağlık, eğitim, acil koruma, bakım ve danışmanlık tedbiri kararları verebilmektedir. Koruyucu ve önleyici bu kararlar alınmış çocuklarla çalışan sosyal çalışmacı da çocuğun iyilik halinin sağlanması ve tedbir sürecinin sağlıklı yürütülmesi için hizmet vermektedir.

Çocukların doğal gelişimlerine engel olabilecek her türlü olası risk çocuk refahı alanını gündeme getirmektedir. Yolcuoğlu (2019)'a göre sosyal çalışmacıların faaliyet alanlarından olan çocuk refahı alanının, kamunun geliştirdiği çocuk koruma sistemleri ve kurumlarınca çocuğa yönelik kötü muamele dahil her türlü ihmal ve istismar durumlarına çözüm geliştirmeyi amaçlayan destekleyici, rehabilite edici ve koruyucu hizmetlerin toplamını içermektedir. Sosyal çalışmacılar mesleki rollerini yerine getirerek çocuk koruma sistemleri vasıtasıyla çocuğun sağlıklı bir gelişim süreci önündeki bariyerlerin kaldırılması konusunda sosyal hizmet uygulamaları yürütmektedirler.

Çocukluk dönemi istismarı toplum sağlığı ilgilendiren makro düzeyde bir sosyal hizmet politikası ve müdahalesi yürütülmesini gerekli kılmaktadır. Çocukluk çağı istismarı yaşayanlar, istismar sona erdikten uzun süre sonra da sağlık sorunları yaşamaktadır ve ayrıca istismardan kurtulmuşlar daha sık hastalanır ve daha çok doktora gitmektedir (Felitti, 1991). Daha fazla semptom bildirirler, daha sık ameliyat olurlar ve sağlıklarını iyi olarak tanımlama olasılıkları daha düşüktür (Kendall-Tackett, Marshall, & Ness, 2000). Olumsuz Çocukluk Deneyimleri (ACE) çalışmasında ise Felitti ve meslektaşları (Felitti ve ark., 2001) dört ya da daha fazla olumsuz çocukluk olayı yaşayan deneklerin kalp hastalığı, kanser, felç, kronik bronşit, amfizem, diyabet, iskelet kırıkları ve hepatit gibi çok çeşitli hastalıklara yakalanma riskinin arttığını tespit etmiştir. İnceledikleri çocukluk olayları arasında psikolojik istismar, fiziksel istismar, temaslı cinsel istismar, madde bağımlılığına maruz kalma, ebeveyn akıl hastalığı, anne veya üvey annenin şiddet içeren muamelesine maruz kalma ve suç davranışına maruz kalma yer almaktadır.

Tüm bunların ışığında bu çalışmanın amacı, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında alınan tedbir kararlarından olan sağlık tedbiri sürecinin tanımlanması, uygulama sürecinin aşamalarının ifade edilmesi, uygulayıcılardan olan sosyal çalışmacıların mesleki rol ve işlevlerin ışığında sürecin analizinin yapılması ve sosyal hizmet bakış açısıyla sağlık tedbiri uygulama sürecinin genel değerlendirilmesinin yapılmasıdır.

2. ÇOCUK KORUMA KANUNU KAPSAMINDA ALINAN TEDBİR KARARLARI

İhmal ve istismar gibi sosyal riskleri çocuk özelinde en aza indirmek amacıyla yasal düzenlemeler yapılmıştır. 1983 yılında yürürlüğe giren 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Yasası ile 2005 yılında yürürlüğe giren ve uygulanması devam eden 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ülkemizdeki çocuk koruma sisteminin yasal temelini oluşturmaktadır (Aldemir, 2011).

2005 yılında Çocuk Koruma Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle çocuklara yönelik koruyucu, önleyici ve tedavi edici hizmetler sunulmaya başlanmıştır. Bu kanun kapsamında, öncelikli olarak çocuğun mevcut ailesinin yanında korunmasını önceleyen korunmaya muhtaç ve suça sürüklenmiş çocuklarla ilgili olarak sağlık, eğitim, barınma, acil koruma ve danışmanlık tedbir kararları verilebilmeye başlanmıştır (Çocuk Koruma Kanunu, 2005).

Çocuk koruma sistemleri; çocuklara yönelik şiddet, istismar, ihmal ve sömürüyü önlemek ve bunlara müdahale etmek için bir araya getirilmiş belirli resmi ve gayri resmi yapılar, işlevler ve kapasiteler olarak tanımlanmaktadır. Bir çocuk koruma sisteminin genellikle insan kaynakları, finans, yasalar ve politikalar, yönetim, izleme ve veri toplama, koruma ve müdahale

hizmetleri bakım yönetimi gibi bileşenlerden oluştuğu kabul edilmektedir. Aynı zamanda çocuklar, aileler, topluluklar, alt ulusal veya ulusal düzeyde çalışanlar ve uluslararası düzeyde çalışanlar gibi, farklı aktörleri de içermektedir. En önemlisi, bu bileşenler ve sistem içindeki bu aktörler arasındaki ilişkiler ve etkileşimlerdir. Sistemi oluşturan, bu etkileşimlerin sonuçlarıdır (UNICEF).

Aile çocuğun bakımı, gözetimi ve sorumluluğu noktasında yetersizlik gösterdiğinde çocuk koruma sistemi inisiyatif olarak bu boşluğu doldurmaktadır (Abram ve ark., 2008). Çocuk koruma sistemleri, çocukların yüksek yararını gözeterek mevcut problemlerinin çözümü ve şartlarının iyileştirilmesi için ihtiyaçları doğrultusunda çözüm yolları geliştirmektedir. Ayrıca ailenin ve çocuğun temel ihtiyaçlarını karşılayarak çocuğun ev ortamında korunması amacı gütmekte; koruyucu ve önleyici tedbir kararları da alarak çocuğun bütüncül değerlendirilmesi için kamu kurumlarını da sürece dahil etmektedir.

2005 yılında yürürlüğe giren ve çocuğa yönelik tedbir kararlarını düzenleyen Çocuk Koruma Kanuna ek olarak Çocuk Koruma Kanunu'na Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik (2006)'e göre uygulamalar yapılmaktadır. Bu doğrultuda eğitim tedbiri; Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla çocuğun eğitim sistemi içerisindeki varlığını devam ettirmeyi, çocuğun iş ve meslek sahibi olma sürecinin desteklenmesini amaçlamaktadır. Danışmanlık tedbiri, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı yetkili meslek elamanlarınca çocuğun sosyal ve gelişimsel süreçlerin takip edilerek çocuğa rehberlik edildiği tedbir türüdür. Acil koruma tedbiri ve bakım tedbiri ise Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı il ve ilçe müdürlükleri tarafından uygulanmaktadır. Bu kararların alınma nedenleri sırasıyla barınacak yeri olmayan ve hayati tehlike ihtimali bulunan çocuklara barınma yeri sağlamak ile çocuğun bakımından ve gözetiminden sorumlu olan bireylerin bunu yerine getiremediği durumlarda çocuğun kurum bakımına yerleştirilmesini veya koruyucu aile hizmetlerden faydalanmasını sağlamaktır. Sağlık tedbiri ise Sağlık Bakanlığı'na bağlı ilgili İl Sağlık Müdürlüğü tarafından uygulanan suça sürüklenmiş ya da korunmaya muhtaç çocuğun bedensel, ruhsal iyilik halinin korunması, tıbbi tedavisinin yapılması veya bağımlılık yapıcı maddeleri kullanan çocukların rehabilitasyon ve tedavilerinin sağlanmasına yönelik olarak alınan koruyucu ve destekleyici tedbirdir.

2.1. Sağlık Tedbiri Uygulama Süreci

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu Kanunun amacı, korunmaya muhtaç çocuk veya suça sürüklenen çocukların, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir (Çocuk Koruma Kanunu, 2005). Bu kanun kapsamında alınan tedbir kararlarından olan sağlık tedbiri çocukların fiziksel, duygusal, psikolojik, sosyal ve ahlaki gelişimini fazlasıyla etkilemektedir. İhmal ve istismar mağduru, suça sürüklenmiş, korunmaya muhtaç, madde kullanımı, aile içi şiddet mağduru, ebeveynin aşı reddi, çocukların sağlık takiplerinin düzenli yerine getirilmemesi gibi yüksek risk etmenlerine maruz kalan çocuklarla ilgili olarak sağlık tedbiri kararları verilmektedir.

Tedbir kararları yetkili çocuk mahkemeleri tarafından verilmektedir. Uluğtekin, (2004); çocukların çıkarlarını gözeterek, suç işlemelerini önlemeyi amaçlayan çocuk mahkemelerini 4 ana ilkeye dayanarak kurulduğunu ifade etmektedir. Bunlar; çocuğun gelişiminin devam eden bir canlı olduğunu ve yetişkin gibi işlediği suçtan dolayı tamamen sorumlu tutmanın doğru

olmadığını, çocuğun yetişkinlere göre rehabilite edilmeye daha yatkın olduğunu ve bu yüzden sağlanacak adaletin ceza vermekten ziyade eğitici ve tedavi edici bir şekilde değerlendirilmesi gerektiği, çocukla ilgili bir kanıya varılma durumunda çocuğun içinde bulunduğu özel durumların ve ihtiyaçların da düşünülmesi gerektiği, çocuk için geliştirilen adalet sisteminin yetişkinler gibi sert, kaotik ve ceza odaklı olmaması gerektiği şeklindedir.

Koruyucu, önleyici ve destekleyici çocuk tedbir kararları çocuğa bakım veren ailesi, vasisi, gözetiminde bulunduğu kimse, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri ve Cumhuriyet Savcısının talepleri doğrultusunda Çocuk Mahkemelerindeki hakimler tarafından verilmektedir. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun madde 5- (1) 'd' bendi gereği çocuk hakkında sağlık tedbiri kararı verildiğinde ilgili mahkeme çocuğun ikamet adresine göre Sağlık Bakanlığı'nın taşra teşkilatı olan İl Sağlık Müdürlüğü'ne kararın uygulaması için bildirmektedir (Çocuk Koruma Kanunu, 2005). İlgili İl Müdürlüğü, sağlık tedbiri uygulamasını yerine getirmek için çocuğun gereksinimi en iyi şekilde karşılayacak sağlık kurumunu belirleyip çocuğun söz konusu kuruma başvurusunu sağlamalıdır. En geç üçer aylık periyotlarla hakkında sağlık tedbir kararı bulunan çocuğun tedavisi sağlanarak ilgili Mahkemeye bildirim yapılmalıdır. Çocuğun ya da ailenin iş birliği yapmadığı ya da tedavinin sağlanamadığı durumlarda süreci yöneten meslek elemanı durum bildirir tutanağını iletmesi beklenmektedir. Sağlık tedbiri sürecini yürüten yetkili; çocuğun eğitim, danışmanlık ve bakım gibi diğer tedbir kararlarının bulunması durumunda ya da ihtiyaç halinde çocuğun okulundan, danışmanlık hizmeti veren Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ya da İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden görevli meslek elemanlarıyla irtibata geçerek, çocukla ilgili doğru müdahale planının hazırlanması ve uygulanması için bütünsel bir değerlendirme süreci yürütebilmektedir (Karadağ, 2019).

3. SAĞLIK TEDBRİ UYGULAMA SÜRECİNİN SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ

Çocuğun sağlık tedbiri uygulama sistemine dahil olmasına sebep olan her türlü istismar sosyal hizmet müdahalesini kaçınılmaz hale getirmektedir. Parslı (2015)'e göre çocuğa yönelik gerçekleştirilen istismar, çocuğun yaşamış olduğu mikro, mezzo ve makro sistemlerin etkileşimi neticesinde ortaya çıkan ve sonucunda toplumun her kesimini ilgilendiren bir halk sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Mikro sistemler aracılığıyla çocuğun günlük yaşantısına doğrudan temas edilerek, aileleri de sürece dahil ederek çocuğun istimara uğramasına neden olan risk faktörlerinin taranarak iletişim ve etkileşim içerisinde danışmanlık yapılmasıdır. Mezzo sistem ile mikro sistemin meydana getirdiği etkileşim ve iletişimin toplum organizasyonu seviyesine çekilmesini, sosyal dayanışmanın güçlendirilerek çocuk ve ailenin toplum organizasyonlarına katılmaları amaçlanmaktadır. Makro sistem ise toplumsal farkındalığın artırılması, ihmal ve istismarın önlenmesi için kampanyalar düzenlenmesi, politikalar üretmeyi, çocuğa yönelik yerleşmiş algı ve davranış kalıplarının tespitini yapmak ve ulusal düzeyde farkındalık oluşturmaya ifade etmektedir.

Çocuklara yönelik koruyucu ve önleyici tedbirler halk sağlığı hizmetlerinin de kuruluş amacıyla bire bir örtüşmektedir. Bireylerin hasta olmasını ve hastanede tedavi almasını beklemek yerine polikliniklerden dışarı çıkıp halka karışır ve toplum sağlığını daha iyi hale getirmek için uygun

koşulları sağlamaya gayret eder (Goldsteen, 2015). Halk sağlığında görev yapan sosyal çalışmacılar da sosyal adaleti sağlayarak eşitsizliklerle mücadele etmek gayesiyle dezavantajlı gruplar başta olmak üzere tüm halkın sağlık ve refahını arttırmayı amaçlar. Ayrıca sosyal çalışmacılar halk sağlığı bakış açısıyla yaklaştıklarında; kişisel bakış açısının ötesinde aile sistemlerine, topluluklara ve toplumun bütününe yönelmişlerdir (Kumabe, 1985).

Sağlık alanında çalışan sosyal çalışmacılar, mesleki rollerini hayata geçirerek tedaviye ihtiyacı olan hastalarla sağlık kuruluşunun sunmuş olduğu hizmetlerine arabuluculuk eden, hastaların ise süreç içerisinde karşılaşmış oldukları psikososyal sorunların çözüme kavuşabilmesi için sosyal hizmet müdahaleleri üreten meslek elemanlarıdır (Sverker, 2017). Sosyal hizmet misyonu gereği, aile ve çocuk alanında faaliyet gösterirken ihmal ve istismara neden olabilecek her türlü ihtimalle mücadele etmektedir. Risk altında bulunan çocukların ihmalden ve istismardan uzak tutulabilmesi için, ebeveynlerin ve çocukların gereksinim ve taleplerinin tespit edilerek çocuk merkezli önleyici müdahale yolları ortaya koymaktadır (Yolcuoğlu İG., 2009). Bireyi, ailesi ve sosyal çevresiyle birlikte değerlendiren ekolojik yaklaşım gereği de koruyucu ve önleyici faaliyetler gerçekleştirerek çocuklar için olası risk ihtimallerini ortadan kaldıracak aileyi güçlendirici çalışmalar yapmaktadır (Yolcuoğlu İG., 2010).

Sosyal hizmet; birey, aile ve toplumun adalet ve insan hakları temelinde sürdürülebilir iyilik hallerini korumayı ve geliştirmeyi amaçlayan bir meslek dalıdır. Çocuklarla çalışan sağlık çalışanları da, çocukların hastalıklarının tedavisini öncelemek yerine çocuk hakları bakış açısıyla ve en ideal sağlık durumuna erişebilmelerini sağlama misyonunu taşımaktadırlar (Örün, E., & Tatlı, M. M. 2012).

Gençer ve ark., (2021)'e göre sosyal çalışmacılar, sağlık hizmetleri sunumunda yaşanan eşitsizlikle mücadele eden, hizmetlerden yararlanma noktasında dezavantajlı grupların savunuculuğunu yapan ve süreçlerini koordine eden bir gruptur. Holliman (2013)'a göre de sosyal hizmet uygulamaları, sosyal reforma temas etmesi, herkesi kucaklayan, baskıyla, adaletsizlikle, eşitsizlikle mücadele eden sosyal adalet ve etik ilkeler temelli uygulamalar bütünüdür.

Hastalığın sadece tıbbi müdahalelerle giderilemeyeceği insanların tam bir iyilik haline kavuşabilmesi için biyopsikososyal yaklaşımın gerekliliği sağlık alanında sosyal çalışmalarının önemi gün geçtikçe artırmaktadır. Biyopsikososyal model; hastalıklara geleneksel olarak uygulanan tıbbi müdahalenin yanında; hastalığın sosyal, psikolojik, davranışsal ve çevresel boyutlarıyla bir bütün olarak ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Bununla birlikte asıl önemli olanın hastalıktan ziyade sağlık olması gerektiği, sunulan sağlık hizmetinin de multidisipliner bir ekip ile sosyal, psikolojik, davranışsal ve çevresel faktörlerin de sürece dahil edilerek yapılmasının gerekliliğini savunmaktadır (Browne, 2006).

Çocukların gözetiminin sağlanması, bakım ihtiyacının karşılanması, olası risk ve tehlikelerden korunması çocukların iyi olma halini içeren çocuk refahı alanı kapsamında değerlendirilebilir. Sosyal çalışmacılar mesleki yaşantılarında dezavantajlı gruplarla çalışırken üstlenmiş oldukları uyguladıkları çok sayıda rol ve işlevleri bulunmaktadır. Sheafor ve Horejsi (2003), sosyal çalışmacıların sosyal hizmet uygulamalarında kullandıkları mesleki rol ve işlevleri sınıflandırmıştır. Bunlar bağlantı kurucu, savunucu, öğretici, danışman, vaka yöneticisi, iş yükü yöneticisi, personel geliştirici, yönetici, sosyal değişme ajanı, meslek elemanı gibi tanımlayıcı rol ve işlevlerdir (Duyan, 2010).

Sağlık tedbiri uygulama sürecini yürüten sosyal çalışmacılar da söz konusu bu rol ve işlevlerin önemli bir kısmını kullanmaktadır. Tedaviyi yerine getiren sorumlu hekim ve diğer paydaşlarla koordineli bir biçimde çalışarak vaka yönetici rolü aktif bir şekilde yerine getirilmektedir. Tedavinin gerçekleşmesi durumunda muayene raporunu gerçekleştirmediğinde ise iş birliği yapılmadığına dair tutanağı resmi yazı ile birlikte mahkemeye ulaştırılması için İl Sağlık Müdürlüğü'ne iletir. Bağlantı kurucu, yönetici rolleri gereği tıbbi tedavinin yanında çocuk ya da ailenin ihtiyaç tespitlerini yaparak ilgili kurum ve kuruluşlara gerekli yönlendirmeleri yaparak bütüncül bir sosyal hizmet müdahalesi gerçekleştirmiş olmaktadır (Fazlıoğlu, 2019). Tıbbi tedavi arabuluculuğu sürecinde çocuk ve ailesiyle yapılan psikososyal görüşmeler sosyal çalışmacıların savunucu, danışman ve meslek elamanı işlevlerinin ön plana çıkmasına vesile olmaktadır. Sağlık tedbiri uygulama sürecinin avantaj, dezavantaj, geliştirilmesi gereken yönleri üzerine geri bildirim sunmak ve bilimsel araştırmalara konu ederek sosyal politikanın bir konusu haline getirmek sosyal değişim ajanı ve personel geliştirme rollerinin uygulandığının göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sosyal hizmet mesleği kişilerin herhangi bir eksiklik ya da yetersizlik sonucunda hizmet sunumlarına ulaşılmadığı noktalarda da devreye girmektedir. Sağlık gibi tıbbi terimlerin fazla olduğu, insanların hastalıklarının getirisi olan olumsuzluklarla mücadele ederken bir de hizmetleri düzgün bir şekilde alma çabaları yıpranmaya, iletişim sorunları yaşanması neden olabilmektedir. Bu noktada özellikle belirli bir sosyal, ekonomik ve kültürel yetilerden yoksun dezavantajlı gruplara hizmet üreten sosyal çalışmacıların sağlık iletişimi ve bilgi eksikliği sorunlarıyla sıklıkla karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır. Uçan ve ark., (2015)'e göre 'enformasyon yoksunu' olan dezavantajlı grupların sağlık hizmetlerinden yararlanma açısından kaynaklanan bilgi eksikliği, iletişim kısıtlılığı konusunda muhataplara yönelik yapılan her müdahale sosyal hizmet meslek amacına doğrudan hizmet etmektedir.

4. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

Çocuk koruma kanunu kapsamında verilen koruyucu, önleyici ve destekleyici tedbir kararları çocuğun yüksek yararı gözetilerek alınmaktadır. Çocuk koruma sistemlerinin asıl amacı suça sürüklenmiş ve korunmaya muhtaç çocukların yaşamış oldukları ihmal ve istismar mağduriyetlerinden sonra değil çocuğun korunması, desteklenmesi ve sağlıklı gelişim sürecini destekleyici bir halk sağlığı meselesi olarak ele almalıdır. Çocuğu ailesinin yanında destekleyecek hak ve özgürlük temelli bir anlayışın hâkim kılınması elzemdir. Risk alıntındaki çocukların taramalarının düzenli şekilde yapılması olası ihmal ve istismar olaylarında ciddi bir azalma meydana getireceği aşikardır. Çocukların temel ihtiyaçlarının sağlanması adına ailelerin ekonomik, sosyal, kültürel ve yasal yönden çocuğun yüksek yararı ilkesi doğrultusunda desteklenmesi tedbir kararlarına ihtiyacı en aza indirmeye yetecek adımlardandır.

Çocuk koruma sistemine bir vesile ile dahil olmuş çocukların ise olabildiğince az hasarla ve biyopsikososyal iyilik halinin sağlanarak günlük yaşantısına döndürülmesi en büyük hedef olmalıdır. İyilik hali çocuğun sadece tek bir açıdan değerlendirilerek ya da farklı hizmet sağlayıcıların koordine olmadan uygulama sürecini yürütmesi beklenen faydayı sağlamada zorluk oluşturabilecektir. Çocuk mahkemeleri tarafından alınan tedbir kararları uygulanması için farklı kuruluşlara iletilmektedir ve bir çocuğun birden fazla tedbir kararı olabilmektedir.

Uygulayıcıların birbirinden bağımsız şekillerde uyguladıkları tedbir kararları çocuğun yüksek yararı ilkesiyle çelişebilmekte sunulan hizmette eksiklik ya da ikiliğe neden olabilmektedir. Eğitim, barınma, danışmanlık, acil koruma ve sağlık tedbirini uygulayan Milli Eğitim Bakanlığı'nın taşra teşkilatı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın taşra teşkilatı ve Sağlık Bakanlığı'nın taşra teşkilatı ortak bir vaka yönetimi sistemi ya da eylem planı oluşturmalıdır. Uygulayıcı meslek elemanları koordineli çalışmalı çocuğun biricikliği sağlamalı ve tüm hizmetlerden eksiksiz yararlandığına emin olmalıdır.

Sağlık tedbiri özelinde ise çocuğun hastaneye ilk temasından itibaren uygulayıcı sosyal çalışmacılar tıbbi tedavinin sağlanmasına arabulucu olmalı, çocuk ve aileyle bireysel görüşmeler yapmalı, çocuğun tedavi sürecini yakından takip ederek tedavinin fayda sağlayarak devamı konusunda kararlı hareket etmelidir. Uygulama süreci önündeki olası tüm engellere ve zorluklara karşı kurum içi ya da kurum dışı mesleki rollerini yerine getirerek uygulamanın sağlıklı ilerlemesi için çocuğu ve aileyi destekleyici tavır takınmalıdır.

KAYNAKÇA

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5395.pdf>

Abram KM, Choe JY, Washburn JJ, Teplin LA, King DC, Dulcan MK. Suicidal ideation and behaviors among youths in juvenile detention, *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*, 2008, 47:291-300.

AKYÜZ, E. (2000). Ulusal ve Uluslararası Hukukta Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması, MEB Yayınları, Ankara, İnsan Hakları Eğitim Dizisi, Milli Eğitim Basımevi.

Aldemir V. Çocuk Koruma Kanununun Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumunda Uygulanmasına İlişkin Bir Değerlendirme, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe üniversitesi, 2011.

Berliner . L.. Blick. L. C. & Bulkley. J. (1981). *Child Sexual Abuse and the Law*. Washington. D. c.:American Bar Association.

Blumberg. M. L. (1984). Sexual abuse of children. *Ped. Annals*. 13:753-758.

Browne TA. Social work roles in health-care settings. In: Gehlert S, Browne TA (eds). *Handbook of Health Social Work*. USA, John Wiley & Sons, 2006: 20-40.

Gençer, Ç., Er, F., Barut, B., & Kara, Y. (2021). Koruyucu sağlık hizmetlerinin sunumunda sosyal hizmet mesleğinin önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 1125-1142.

Cevher M. Suça Sürüklenen Çocuklar. Editör: Solak A. Okullarda Şiddet ve Çocuk Suçluluğu. Ankara: Anı Yayıncılık. 2007:19-35.

Convention on the Rights of the Child: The children's version (Erişim: 12.06.2024)
<https://www.unicef.org/media/60981/file/convention-rights-child-text-child-friendly-version.pdf>

Duyan, V. (2010). *Sosyal Hizmet Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri*. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını.

Er Fazlıoğlu, A. (2019). Sağlık Tedbiri Kapsamında Tedavisi Yürütülen Çocukların Ve Ailelerinin Psikososyal Özelliklerinin Sosyal Hizmet Perspektifinden Değerlendirilmesi. *Journal of International Social Research*, 12(64).

Erol K. Çocuk, Suç ve Ceza Kavramlarına Aydın Bakışı Yansıtan Roman: Suçlu. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2017;7(14):335-357

Felitti, V.J. (1991). Long-term medical consequences of incest, rape, and molestation. *Southern Medical Journal*, 84, 328-331.

Felitti, V.J., Anda, R.F., Nordenberg, D., Williamson, D.F., Spitz, A.M., Edwards, V., Koss, M.P., & Marks, J.S. (2001). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults. In K. Franey, R. Geffner, & R. Falconer (Eds.), *The Cost of Child Maltreatment: Who Pays? We All Do* (pp.53-69). San Diego, CA: Family Violence and Sexual Assault Institute.

Goldsteen, R. L., Goldsteen, K., & Dwelle, T. L. (2015). *Introduction to public health 2ndpromises and practices* (Edition). New York: Springer Publishing.

Holliman, D. C. (2013). *Public Health and Social Work*. S. F. Dziegielewski In, *The Changing Face of Health Care Social Work*, Third Edition: Opportunities and Challenges for Professional Practice (s. 359). Springer Publishing Company.

Kaplan. S. J. & Pelcovitz, D. (1982). Child abuse and neglect. *Psvchiat. Clin. N. Amer.*, 5:321-332.

Karadağ, F. (2019). Çocuk ve ergen ruh sağlığı polikliniğinde sosyal hizmet uygulamaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(62), 1426-1430.

Kendall-Tackett, K.A., Marshall, R., & Ness, K.E. (2000). Victimization, healthcare use, and health maintenance. *Family Violence & Sexual Assault Bulletin*, 16, 18-21.

Koşar NG. *Sosyal Hizmetlerde Aile ve Çocuk Refahı Alanı*. 2. Baskı, 1992; Ankara.

Kumabe, K. (1985). Knowledge and skill requirements for social work practice in maternal and child health. A. Gitterman, R. Black, F. Stein (Ed.). *Public health social work in maternal and*

child health: a forward plan (pp. 133-149). Rockville MD: Division of Maternal and Child Health.

Livingston, R. (1987). Sexually and physically abused children. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 26(3), 413-415.

PASLI, F. (2017). Çocuk İstismarına Sosyal Hizmet Yaklaşımı. *Türkiye Klinikleri J Child Psychiatry-Special Topics*, 3(3), 209-13.

Sedney, M. A. & Brooks. B. (1984) , Factors associated with a history of childhood sexual experience in a nonclinical female population. *This Journal*. 23:215-218.

Sverker A, Östlund G, Börjeson M, Hagerström M, Gafvels C. The Importance of Social Work in Healthcare for Individuals with Rheumatoid Arthritis. *Quality in Primary Care*, 2017, 25 (3): 138-147.

Şimşek, C. (2022). Hakkında Sağlık Tedbiri Verilmiş Olan Çocukların Damgalanma Deneyimleri Üzerine Nitel Bir Araştırma

Örün, E., & Tatlı, M. M. (2012). Birleşmiş milletler çocuk hakları sözleşmesi'ne göre türk çocuklarının sağlık ve sosyal hakları açısından durumu. *Yeni Tıp Dergisi*, 29(3), 132.

Price-Robertson, R., Bromfield, L., & Lamont, A. (2014). International approaches to child protection: What can Australia learn?.

Uçan, G., Çalım, S. İ., & Yıldırım, Ş. (2015). Sosyal hizmet uzmanlarının sağlık iletişimi alanındaki rol ve fonksiyonları. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(4), 91-100.

Uluğtekin, S. (2004). Çocuk Mahkemeleri ve Sosyal İnceleme Raporları (2. Baskı). Ankara: Türkiye Barolar Birliği.

UNICEF. (2009). *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*. www.unicef.org Erişim Tarihi: 17.05.2024

Yolcuoğlu İG. Türkiye'de çocuk koruma sisteminin genel olarak değerlendirilmesi, *Aile ve Toplum Dergisi*, 2009, 5(18):43-57.

Yolcuoğlu İG. Çocukların ihmal-istismara uğramasında aile ve çocuklara yönelik risk faktörleri ve sosyal hizmet müdahalesi, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 2010,21(1):73-83.

Yörükoğlu, A. (1984). Değişen Toplumda Aile ve Çocuk. Aydın Kitapevi Yayınları.

TÜRKİYE’DE BEKAR ANNE OLMAK: SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN BAKIŞ

Sosyal Hizmet Uzmanı, Nazlı Deniz SARAL

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, nazlidenizsaral@gmail.com, 0009-0008-5175-9515

Prof. Dr. Gülsüm ÇAMUR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, gulsum.camur@omu.edu.tr, 0000-0001-5116-2462

Özet:

Geçmişten günümüze aile formları değişmekte değişen aile formlarıyla birlikte kadın ve erkeğin aile içi rolleri de farklılık göstermektedir. Toplumsal kabullerin içerisinde çekirdek ailenin en yaygın aile tipi olduğuna dair kabuller mevcuttur. Dünya’da ve Türkiye’de aile sistemleri araştırmaları feminist teorinin eleştirileriyle birlikte çekirdek ailenin yapısında çözümler olduğunu, bu çözümler sonucunda boşanma oranlarının arttığını ortaya koymaktadır. Hukuki sistemde olan değişimler, kadınların eril egemen sisteme dair eleştirileri, toplumsal cinsiyet eşitliği noktasında kaydedilen ilerleme kadınlara atfedilen rollerin yeniden oluşmasına katkı sağlamaktadır. Bu çalışma artan boşanma oranlarının sonucunda oluşan tek ebeveynli aile tiplerinin içerisinde anne ve çocukların oluşturduğu ailelerinin oldukça yüksek oranlarda olması sebebiyle ortaya çıkan bekar annelik kavramını tanımlamak, mevcut verileri analiz ederek kavramın ortaya çıkışını irdelemek, bekar annelerin değişen sosyal sistemleri içerisinde dezavantajlarını sosyal hizmet bakış açısıyla ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bekar anneler hayatlarının birçok alanında zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu noktada sosyal hizmet mesleğinin çevresi içinde birey anlayışı ile kavramı ele alması, bu kavramın sahip olduğu sorunları ifade etmesi ve mevcut şartların geliştirilmesi noktasında oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bekar anne, sosyal hizmet, aile, psikososyal ihtiyaç

GİRİŞ

Sanayi devriminin ardından gerçekleşen toplumsal değişimler birçok sosyal kurumun yapısında değişiklikler meydana getirmiştir. Toplumsal yapı içerisinde şüphesiz en önemli sosyal kurum olan aile, gerçekleşen değişimlerden hızlı bir şekilde etkilenmiştir. Ailenin değişime ve gelişime elverişli, dinamik yapısı ile; dönemde var olan sanayileşme hareketlerinin, modernleşme girişimlerinin birleşmesi sonucunda gerçekleşen kentleşmeler ailenin yapısında farklılaşmalara yol açmıştır. Türkiye’de yapılan aile araştırmaları incelendiğinde aile yapısının dönüşümü sosyoekonomik değişim, demografik dönüşüm ve düşünsel değişim başlıkları etrafında yorumlanmaktadır. Sosyoekonomik değişim; kentleşme ve sanayileşme süreci, kadının iş hayatına dahil olarak ekonomik alanda özgürlüğünü ele alması, demografik dönüşüm; evlenme yaşının gittikçe artması, ilk çocuğa sahip olma yaşının ötelenmesi ve boşanma oranlarının artması ve düşünsel değişim ise insanın değişen dünyada sosyal ilişkilere atfettiği değerin değişmesi, yaşama yönelik zihniyet değişimi olarak ifade edilmektedir.

Aile tek bir tanımı ve tek bir tipi olmayan önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile türlerinin ve yapılarının oluşması toplumların yaşam tarzlarına göre şekillenmektedir. Ailede yaşayan kişi sayısına göre yapılan en yaygın sınıflandırma geniş aile ve çekirdek ailedir. Geniş aile, birden fazla kuşağın bir arada yaşadığı, gelenek ve göreneklerine bağlı, akrabalar arasında güçlü bir bağ olan aile modelini temsil etmektedir. Çekirdek aile olarak adlandırılan aile yapısı ise anne-baba ve çocukların bir arada yaşamasıyla oluşmaktadır. (Kocacık, 1986: 12). Çekirdek aile geçmişten günümüze her süreçte var olmakla birlikte, sanayileşme ve kentleşmenin sonucu olan bir aile modeli olarak değerlendirilmektedir. Gün geçtikçe çekirdek aile modelinde gerçekleşen değişimler karşımıza yeni aile türlerini çıkartmaktadır.

Toplumda sayısı gün geçtikçe artmakta olan anne veya babadan sadece birinin ebeveyn olarak çocukları ile birlikte yaşadıkları tek ebeveynli aileler karşımıza çıkan aile formlarından biridir (Demir, Çelebi, 2017:52). Tek ebeveynli aile, anne ve babanın ayrı yaşamalarının sonucu olarak çocuğun bakımını ebeveynlerden birinin karşılaması sonucu oluşan aile olarak tanımlanmaktadır (Shaffer, 2009:374). Anne veya babanın çocuğun sorumluluğunu tek başına alması birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Birlikte yaşayan ailelere göre birçok ihtiyacı olan tek ebeveynli aileler psikolojik, sosyal ve ekonomik olarak zorluklar

yaşamaktadır. Yalnız yaşamının getirdiği zorlukların yanında çocuk bakımının tek bir ebeveynin sorumluluğunda olması kişinin hem ekonomik yönden kalkınamamasına hem de sosyal işlevselliğinin bozulmasına neden olmaktadır. Artan boşanma süreçlerinde Dünya’da ve ülkemizde mahkemelerin kararı çocuk reşit oluncaya kadar velayetin anneye verilmesi yönündedir. OECD ülkelerinde yaşayan çocukların ortalama %17’si tek ebeveynlidir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun 2023 Evlenme ve Boşanma İstatistikleri incelendiğinde 2023 yılında 171.881 bin çiftin kesin olarak boşandığı ve velayetin %74,9’u anneye, %25,1’i babaya verildiği görülmektedir (TÜİK,2023).

Dünyada egemen aile biçimi olarak kabul gören, çocuklarıyla birlikte bir kadın ve bir erkekten oluşan çekirdek aile kavramı gün geçtikçe değişmektedir (BM Kadın Birimi, 2019). Tek ebeveynli aile kavramı Avrupa Birliği’nde giderek yaygın hale gelmektedir. Birleşmiş Milletler ülkesi olan 27 ülkede yapılan araştırmalara göre çocuklu hanelerin yaklaşık 7,8 milyonunun tek ebeveynlerden oluştuğu ifade edilmektedir (BM, 2020). Tek ebeveynli aile oranları incelendiğinde dünya çapında 101 milyona yakın bekar annenin varlığı bilinmektedir. Bu sonuç bekar annelerin tek ebeveynli ailelerin içerisinde oranının büyüklüğünü gözler önüne sermektedir. Bekar anne kavramı “bakmakla yükümlü olduğu çocuğu veya bakmakla yükümlü olduğu çocukları olan ve dul , boşanmış veya evli olmayan bir anne” olarak tanımlanmaktadır(Collins Dictionary). Dünyada ve Türkiye’de gerçekleştirilen istatistikler incelendiğinde tek ebeveyn kavramı ile bekar anne ve bekar babaların ihtiyaçlarını ortak bir noktadan yorumlamanın eksik olacağı düşünülmektedir. Var olan durumun en açıklayıcı tanımı “bekar anne” kavramının kullanılması ile gerçekleşmektedir. Bekar annelerin varlığını ortaya koymak bu kavramın sahip olduğu sorunların tanımlanmasına ve sorunlarının çözümleri için politikaların üretilmesini sağlayacaktır.

Bekar anneler, tek başına üstlendikleri sorumlulukların getirdiği birçok sorunla yine tek başına mücadele etmeye çalışmaktadır. Çocuğun gelişiminde anne ve babanın ortak bakımının önemini vurgulayan çalışmalar artsa da toplumda anneler hala çocuk bakımının en önemli muhatabı olarak görülmektedir. Boşanma veya eşin vefatının ardından yeni durumlarla karşı karşıya kalan bekar anneler, yeni hayat düzenine adapte olmaya çalışmakta ve yeni rol ve görevler üstlenmektedir (Acar, 2013: 21). Tüm bu süreçler bu grubu dezavantajlı gruplardan biri haline getirmektedir. Sosyal hizmet disiplini ve mesleği bekar annelerin sorunlarını saptayacak ve bu sorunlara profesyonel desteği sağlayacak en önemli

gruplardan biridir. Bu çalışma, bekar anne kavramının toplum içindeki yerini tanımlayabilmek ve bekar annelerinin mevcut sorunlarını derleyerek genel bir bakış sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Makalede son yıllarda Dünya’da ve Türkiye’de bekar annelerin artışını ortaya koymak amacıyla istatistiksel verilerin yorumlanmasına yer verilmektedir. Bu verilerin kavramın ortaya çıkış haritasının belirlenmesini sağlayacağı ve beraberinde getirdiği sorunlara ışık tutacağı düşünülmektedir.

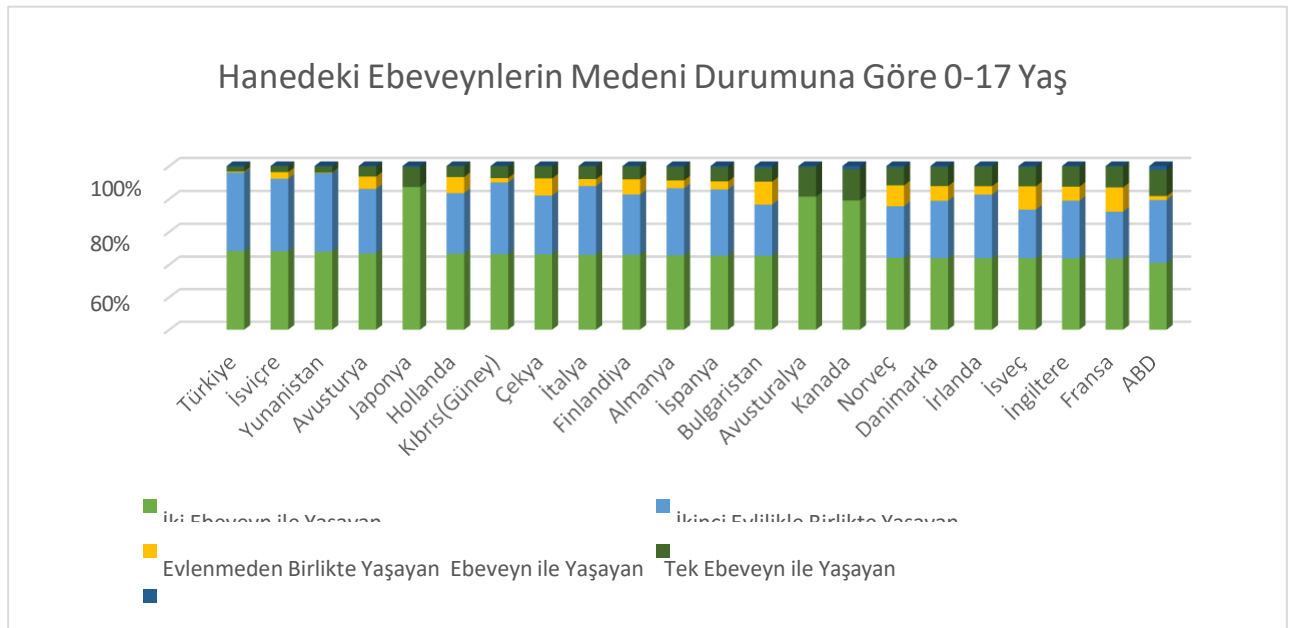
KÜRESEL PERSPEKTİFTEN GÜNÜMÜZ TÜRKİYE’SİNE BEKAR ANNE OLMAK

Tek ebeveynli aile kavramı ilk kez II. Dünya Savaşı sürecinde eşlerin ölümü ile birlikte yalnız yaşamaya başlayan kadınların ortaya çıkışı ile araştırmalara konu olmuştur. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra 1930-1940’lı yıllar savaşta gerçekleşen ölümler sebebiyle “babasız yıllar” olarak anılmaktaydı (Colletta, 1983, Wallerstein, Kelly, 2008; Akt: Öztekin, 2021: 12). Tek başına çocuklarıyla birlikte yaşayan annelerin sayısının artmasıyla birlikte tek ebeveynli aile kavramı araştırmaların konusu haline gelmiştir. Yirminci yüzyılın başında babanın vefatıyla ifade edilen tek ebeveynli kavramı 1950’lerden sonra boşanma oranlarıyla anılmaya başlamıştır. Batı toplumlarında uzun yıllar boyunca evlilik kurumunun bozulması imkansız olarak görülmekteydi. Karşıtlar sistemi denilen sisteme göre eşlerin boşanabilmesi için karşı tarafın suçlu olduğuna dair delilleri olması gerekmektedir. 1960’lardan sonra değişen boşanma yasaları taraflardan herhangi birinin delil sunma zorunluluğu olmadan boşanma davası açabilmesini uygun görmekteydi. Bu gelişme, bekleneneği üzere boşanma oranlarında artışa neden olmuştur (Thorton,2010:47).

Dünya’da ve Türkiye’de evlilik, aile ve hane yapılarındaki hızlı değişime yakından bakmak gerekmektedir. Bu sistemlerin yapılarında meydana gelen mikro düzeydeki değişim dünyada meydana gelen makro düzeydeki değişimlerin önemli bir yansımasını oluşturmaktadır. Geniş aile ve çekirdek ailede yaşanan çözümler sonucunda çocuksuz çiftler, tek başına yaşayanlar ve tek ebeveynli ailelerin oranında da artış görülmektedir. Cinsiyet eşitliğinde kaydedilen ilerlemenin ve kadınların eril egemen sistemi daha fazla sorgulamasının ardından tüm dünyada ataerkil çekirdek ailenin giderek ortadan kalktığını söylemek mümkündür.

Tek ebeveyn aile yabancı literatürde “bir ortak veya hanede yaşayan eş olmadan bir veya birden fazla çocuğun bakımını karşılayan ebeveyn” olarak tanımlanmaktadır (Duncan, Edwards, 1997). Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) üyesi 20 ülkede

gerçekleştiren araştırmada tek ebeveynli ailelerin oranı yaklaşık %10 ile %25 arasında değişiklik göstermektedir (OECD,2020). Bu yeni aile biçiminin ortaya çıkış sebepleri, boşanma, bir eşin vefat etmesi, çiftlerin kendi tercihleri ile bekar ebeveyn olma olarak sıralanmaktadır (Nieuwenhuis, Maldonado, 2018). Aile kavramının değişim ve dönüşüm sürecini toplumundan ayrı düşünmek imkansızdır. Bu nedenle toplumdan topluma tek ebeveynli hane artış oranında farklı nedenler ön plana çıksa da verilerde meydana çıkan yükseliş yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada tüm Dünya’da ve Türkiye’de hızla değişen evlilik, aile ve hane yapılarındaki değişime yakından bakmak gerekmektedir.

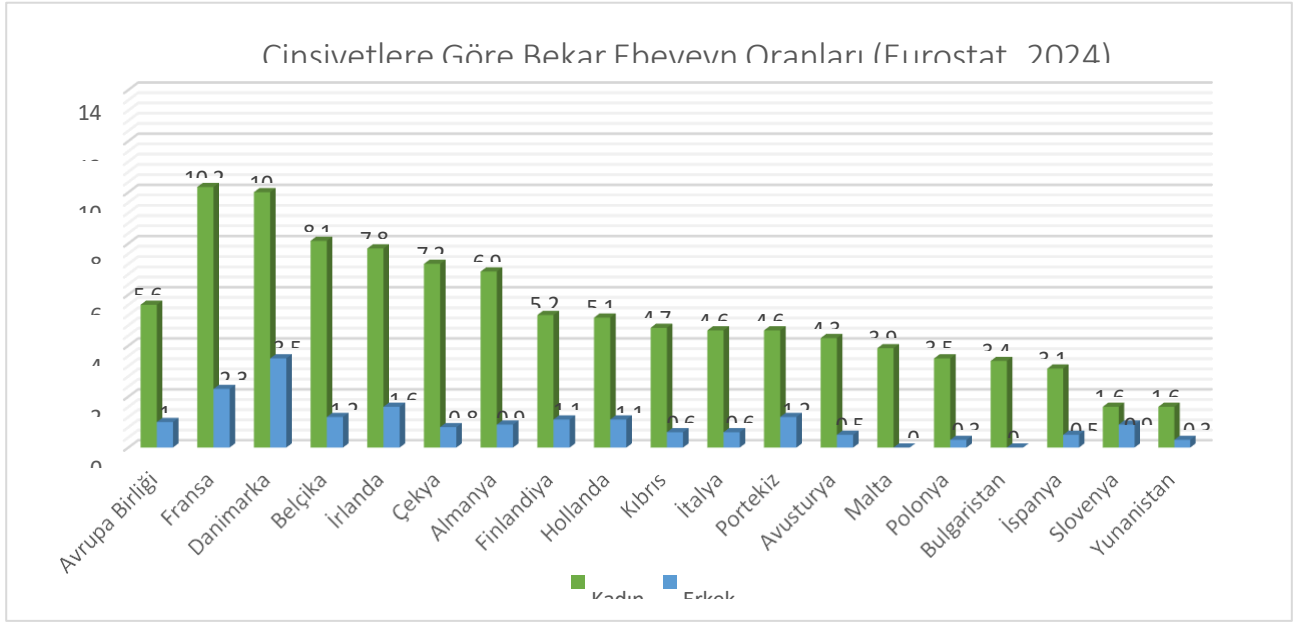
Kaynak : OECD Family Databases The Structure of families, Children in families, 2018 verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

OECD ülkeleri arasında gerçekleştirilen çalışmada 2018 yılı “Ebeveynlerin Medeni Durumuna Göre 0-17 Yaş Çocukların Dağılımı” ortaya koyulmuştur. Bu araştırma verileri incelendiğinde tek ebeveynli aile oranları en yüksek ülkelerin %26,6 ABD, %21,6 İngiltere %19,2 Kanada, %11,4 Avusturalya ve %12,2 oranı ile Japonya olduğu görülmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde tek ebeveynli ailelerin diğer ailelere oranla yaşadıkları sorunların ve dezavantaj risklerinin yüksek olması, tek ebeveynli ailelerin üçlü bağ kavramı ile ele alınmaktadır (Nieuwenhuis ve Maldonado, 2018). Üçlü bağ kavramı, tek ebeveynli aileleri kaynakları, istihdamları ve sosyal politika bağlamında şartların geliştirilmesi alanlarında çok yönlü odaklanarak incelemektedir. Bu kavram refah devleti çalışmalarında önemli bir yere sahiptir (Korpi, 2000; Esping-Andersen, 2012). Ailelerin çok yönlü değerlendirilmesi hem

problemlerin hızlı bir şekilde ortaya konulmasında hem de karmaşık olarak kabul edilen bu yapının sorunlarının çözülmesinde sosyal politikaların üretilmesini sağlamaktadır.

Tek ebeveynli aileler yaşadıkları sistemlerin içerisinde birçok zorlukla karşılaşmaktadır. Anneler ve çocukların oluşturduğu aileler tüm tek ebeveynli aileler arasında daha yüksek orandadır. Bu durumun en önemli sebebi toplumda norm ve normal kabul edilen, evrenselleştirilen ve doğallaştırılan aile yapıları, ebeveyn ilişkileri ve cinsiyet rolleridir. Aile içerisinde erkeğin ev dışında ücretli bir işte çalışarak evin maddi olarak yeniden üretimini sağladığı, kadının ise evin hem fiziksel hem duygusal gelişiminde sorumlu olduğu bir rol dağılımı mevcuttur. Bu rollerden yola çıkarak çözülen aile birliği içerisinde çocuğun bakımının anne tarafından karşılanması ve çocuğun hem fiziksel hem ruhsal ihtiyaçlarının en iyi şekilde giderilmesi için anneye birlikte yaşaması gerektiği düşünceleri velayet davalarının dünya genelinde annelere verilmesini ortaya çıkarmaktadır.

Tüm dünyada boşanan ya da ayrılan kişilerin oranı artarken bu artış kadınlarda daha yüksektir. Bu durumu erkeklerin kadınlara oranla daha fazla yeniden evlenme girişiminde bulunmaları ile açıklamamız mümkündür. Bekar ebeveynler içerisinde en geniş grubu bekar anneler oluşturmaktadır. Bekar annelik, anne ve çocuğun yaşadığı hanede baba olmadan çocuğun bakımını annenin karşıladığı bir kavram olarak tanımlanmaktadır (McLaughlin ve Rodgers, 2013: 9). Toplumların bekar annelik kavramını kullanış biçimi farklılık göstermektedir. Örneğin, İngiltere bekar anne (single mother) kavramını hiç evlenmemiş anneleri tanımlamak amacıyla kullanırken, yalnız annelik (lone mother) kavramını ise daha genel ifade ile; boşanmış, eşi vefat etmiş veya hiç evlenmemiş anneleri tanımlarken kullanmaktadır. Kavramların kullanış biçimlerinde farklılıklar bulunsa da yapılan araştırmalarda genel olarak bağımlı çocuklarıyla birlikte yaşayan annelerin tanımlanmasında bekar annelik kavramı karşımıza çıkmaktadır (Duncan ve Edwards, 2013: 3, Akt., Coşkun, 2022). Bekar anne kavramı kendi içerisinde iki zıt kavramı barındırıyor olsa da kadınların hem ebeveyn olarak rollerini sürdürdükleri bunun yanında yaşamlarına bekar bir birey olarak devam ettikleri bir kimliği tanımlamak için kullanılabilecek en açıklayıcı ifade olduğu düşünülmektedir.

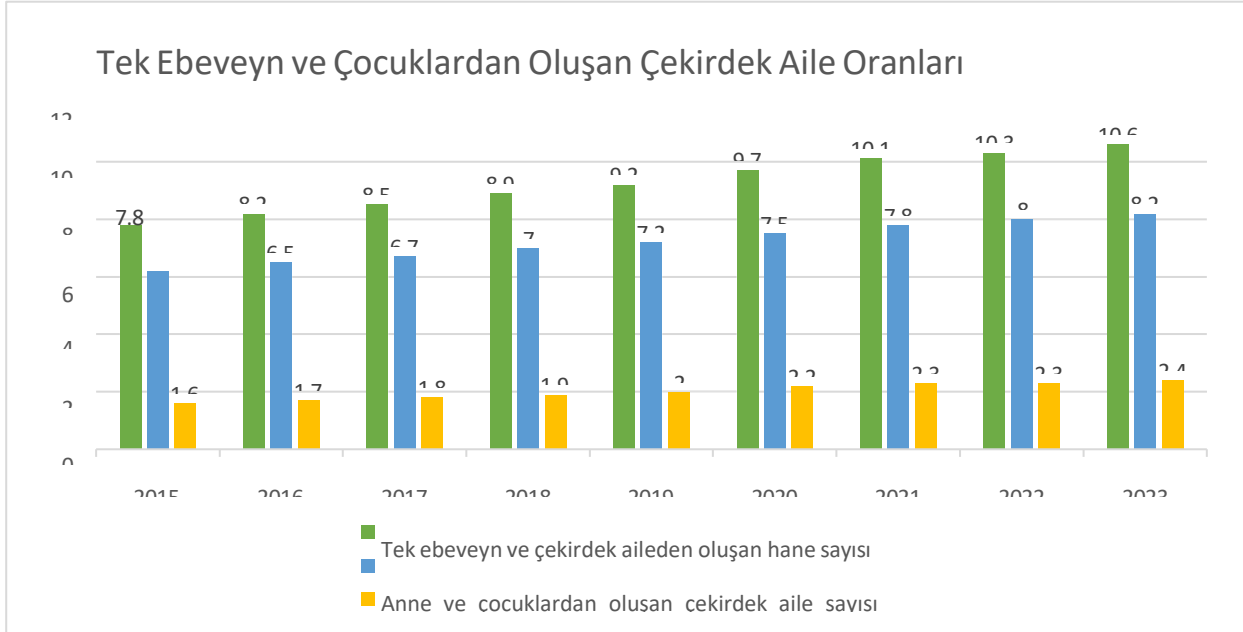
Kaynak: Eurostat, The Statistical Office Of The European Union, Number Of Persons By Sex, Age Groups, Household Composition And Working Stat 2024 verileri esas alınarak hazırlanmıştır.

Tabloda sunulan verilere dayanarak 25-49 yaşları arası bekar ebeveynlerin dağılımının cinsiyetlere göre önemli farklarının olduğunu söylemek mümkündür. Avrupa Birliği ülkeleri incelendiğinde bekar ebeveynlerin çoğunun bekar annelerden oluştuğu görülmektedir. Bu verilerden yola çıkarak bekar ebeveynliğin dezavantajlarını dünya genelinde kadınların yaşadığını söylemek doğrudur. Amerika Birleşik Devletleri verileri incelendiğinde bekar annelerle birlikte yaşayan çocuk oranları %15,3 iken, bekar bir babayla yaşayan çocuk oranı yalnızca 6,5'tir (U.S. Census Bureau, 2020).

Dünya'da istatistiksel verilerin incelendiği, mevcut evlenme, boşanma verilerinin de desteklediği üzere tek ebeveynli ailelerin %80'i bekar annelerden oluşmaktadır. Bekar anneler eşleri hayatını kaybetmiş annelerden daha fazla olarak boşanmış annelerden oluşmaktadır. İstatistiki olarak daha az olsa da evlilik dışı biyolojik ya da yasal yollarda çocuk sahibi olan anneler de bekar anneler arasında sayılmaktadır. Belirgin bir eğilim olarak son yıllarda bekar annelik eşin hayatını kaybetmesi sonucu ortaya çıkan zorunluluk yerine boşanma sonucu bir tercih olarak karşımıza çıkmaktadır. Tek ebeveynli hanelerin refah durumu diğer hanelere oranla daha düşüktür bunun yanı sıra küreselleşen dünyada kadınların artan oranda iş gücüne katılımı refah seviyesinin gün geçtikçe yükselmesini sağlamaktadır.

Tüm dünyada geniş aile ve çekirdek aile çözünürken Türkiye'de de aile ve hane halkı yapılarının değişikliğine baktığımızda tek ebeveynli ailelerden oluşan hanelerin yıllara göre

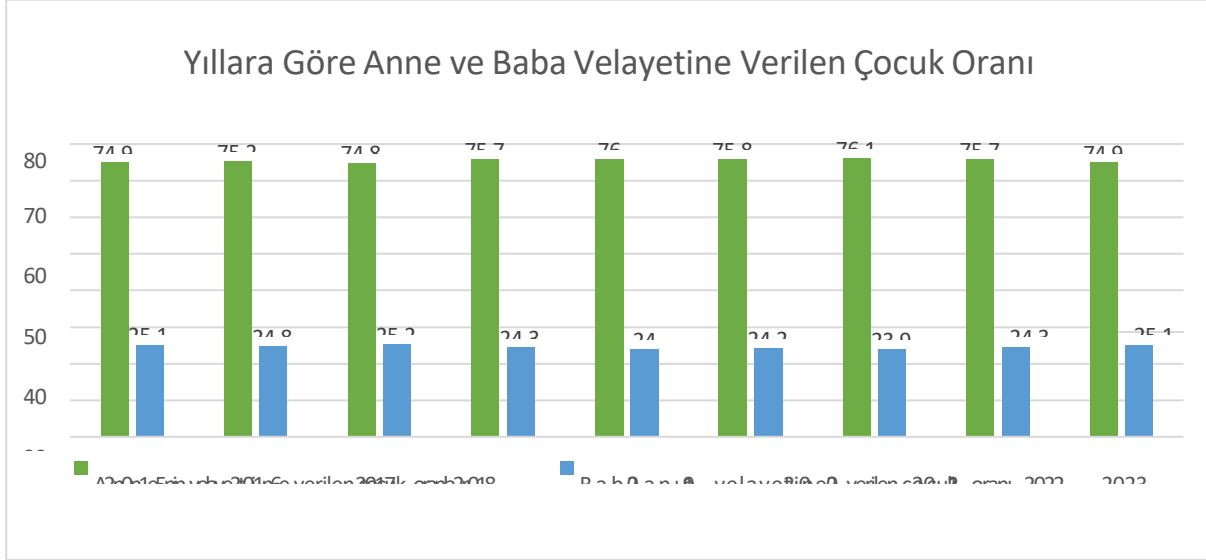
artış gösterdiği görülmektedir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları incelendiğinde Türkiye’de hane halkı büyüklüğü azalma göstermektedir. 2000’li yılların başında ortalama 4 kişi olan hane halkı büyüklüğü 2023 yılında 3,14 oranına düştüğü görülmektedir.

Kaynak: TÜİK 2023 Aile İstatistikleri verileri esas alınarak hazırlanmıştır (TÜİK, 2023).

Türkiye’de son yirmi yılda boşanma oranları iki katına çıkmış, buna karşılık evlenenlerin sayısı ve oranında düşme yaşanmıştır. Gerçekleştirilen hane halkı araştırmaları toplam hanelerin %10,3’ünün tek ebeveyn ve çocuklardan oluştuğunu bu oranın %2,3’ünü baba ve çocuklu ailelerin, %8’ini anne ve çocuklu ailelerin oluşturduğunu belirtmektedir (TÜİK,2022). Yıllara göre ortaya koyulan veriler Dünya’da ve Türkiye’de tek ebeveynli ailelerin büyük bir kısmını anne ve çocukların oluşturduğunu gözler önüne sermektedir. İki istatistik arasında olan uçurum bireysel, toplumsal ve hukuksal birçok faktörden dolayı ortaya çıkmaktadır (Karaca Aydın, 2019:26). Türk aile yapısında yaygın olarak karşımıza çıkan yaşamını çocuğuna adayan, çocuğunu karşılık beklemeden seven fedakar ve kutsal bir

kavram olarak “anne” anlayışı çocuk bakımından aile birliği bozulsa dahi annenin sorumlu olması gerektiğine dair sonuçları ortaya çıkarabilmektedir.

Kaynak: TÜİK 2023 Çocuk İstatistikleri verileri esas alınarak hazırlanmıştır (TÜİK, 2023).

Yıllara göre anne ve baba velayetine verilen çocuk dağılımının ortaya koyduğu üzere geleneksel olarak çocuk bakımının ve velayetlerin dünya genelinde anneler üzerinden okunması çalışmanın konusu olan bekar annelik kavramını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Dünyada kullanımı oldukça yaygın olan bekar annelik kavramı Türkiye’de istatistiksel veriler de karşımıza çıkıyor olsa da toplum içinde kullanımı oldukça kısıtlıdır. Türkiye yapılan çalışmalar incelendiğinde kavramın ‘tek ebeveynli ailelerde anne olmak’ başlığı üzerinden yorumlandığı gözlemlenmektedir. Mevcut verilerle ortaya koyulan bu kavrama bakış toplumsal, ekonomik ve kültürel değerlere bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Bekar annelik kavramı tanımının yapılması Türkiye’de yaşayan bekar annelerin gerek yaşadıkları toplumsal damgalanmayı en aza indirmek gerekse aile içinde kadına atfedilen rollerin ebeveynlerin arasında eşit dağılması ve bekar annelerin yaşadığı sorunların azalması noktasında önem taşımaktadır.

TÜRKİYE’DE BEKAR ANNELERİN SORUNLARININ SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Toplumsal refahı ve bireysel yaşamı iyileştirmeyi amaçlayan sosyal hizmet; toplumda meydana gelen değişim ve gelişimi takip eden, değişimden ve gelişimden etkilenen grupları inceleyen ve insani değerlere saygı duyarak mevcut şartları iyileştirme temelli çalışmalar

yürüten bir disiplin ve meslektir. Acar'a göre sosyal hizmeti diğer yardım temelli mesleklerden ayıran en önemli özellik birey ve grupların güçlendirilmesi, sorunun etkilediği dezavantajlı grupların incelenmesi ve kaynakların dağılımı noktasında adaleti esas almasıdır (Acar, Erbay, 2013)

Türkiye’de tek ebeveynli ailelerin büyük bir çoğunluğunu anne, çocuk veya çocuklardan meydana gelen aileler oluşturmaktadır. Bu durum tek ebeveynli ailelerin dezavantajlarının önemli ölçüde bekar anneler tarafından yaşandığını ortaya koymaktadır. Boşanma, eşinden ayrı yaşamaya başlama, eş ölümü nedeniyle bağımlı çocuk ile birlikte yaşamını sürdüren bekar anneler şüphesiz ki hem bireysel hem toplumsal birçok zorlukla tek başına mücadele etmeye çalışmaktadır. Tek başına mücadeleye başlanan hayatta ekonomik gelirde meydana gelen düşüş, yaşanan konutlarda fiziki koşulların değişmesi, çocuk bakımının hem fiziksel hem psikolojik olarak anne tarafından sürdürülmeye başlanması, sosyal ortamda meydana gelen etiketlenme ve dışlanma durumları bekar annelerin yaşadıkları sorunlardan sadece birkaçını ifade etmektedir. Bu bağlamda, bekar annelerin sorunlarının sosyal hizmet perspektifinden incelenmesi, ihtiyaçların saptanmasına ve desteklenmesine yönelik önemli bir noktadır.

Toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden aile içinde kadına atfedilen çocuğa bakım verme rolü tek ebeveyn olma sürecinde sadece kadınların üzerinden okunmaktadır. Bu konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde tek ebeveyn aile sürecinin çocuklara etkisi bağlamında değerlendirildiği, sayıca çok fazla olan bekar annelerin sorunlarının göz ardı edildiği düşünülmektedir.

Dünyada tek ebeveynlik süreci son zamanlarda yaygın olarak boşanma ile başlamaktadır. Boşanma eşlerden ikisi içinde oldukça zor ve yıpratıcı bir süreç olarak bilinmektedir. Bu süreçte aile ve sosyal hayatında tamamen değişimler meydana gelen bireyler aynı zamanda çocuk bakımı sorumluluğu ile bireysel sorunlarını göz ardı etmektedir. Anne, çocuk veya çocukların bir arada yaşamaya başladığı yeni aile düzeninde rollerin değişmesi ve çoğalması, yeni rollere adapte olma süreleri, açık olmayan ve sınırlandırılmamış roller bekar annelerin belirsizlik ile mücadele ettikleri bir süreç olarak yaşanmaktadır (Gladding, 2012). Bekar anneler tek ebeveyn oldukları ilk zamanlarda çocuk yetiştirme konusunda kaygı yaşayabilmektedir. Bu kaygılar, sosyal hayatta yalnızlaştıklarını hissetmeleri, çocuğun tek

ebeveynli ailede yaşama sürecinde mutlu hissedemeyeceğini düşünmeleri ve ekonomik kaygılar olarak adlandırılabilir (ASAGEM, 2011).

Geleneksel aile düzeninde çalışma ve para kazanma rolünün erkeğe verilmesi boşanmanın ardından kadınların kaynaklarında meydana gelen düşüş, çalışma hayatında herhangi bir deneyime sahip olmayışları ekonomik olarak birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Bekar annelerin aile hayatının devamlılığı için meslek edinme süreçlerinde iş piyasasına eşitsiz ve dezavantajlı bir konumda katılıyor olmaları, bekar annelere sunulan iş olanaklarının güvencesiz ve düşük ücretlere sahip işler olmasına neden olmaktadır. Çalışma hayatına dahil olan anne, ev işleri ve çalışma hayatının organize edilmesi ve çocuk ile ilgili zamanını planlama noktasında da zorluklarla karşılaşır.

Refah seviyesinde değişiklikler meydana gelen bekar annelerin yaşadıkları sorunlara ruhsal sorunlar eşlik edebilmektedir (Arıcan, 2019, Uğur, 2014, Whisenhunt vd., 2019). Psikolojik zorluklar bireyin sosyal açıdan sorunlar yaşamaya başlamasına da neden olabilmektedir. Ekonomik sorumluluğun artmasıyla manevi olarak birçok sorumluluk yüklenen bekar anneler evli bir anneye oranla depresyon ve stres faktörleriyle daha sık karşılaşmaktadır (Chanda ve Pujar, 2018). Bekar annelerin annelik görevi ile birlikte sosyal hayatın yeniden oluşumuna adapte alma süreleri zaman almaktadır. Evliliğin sağlamış olduğu sosyal statü yok olarak bireyselleşme sürecinde rollerin çatışması stresi tetikleyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada kadınların aynı süreci deneyimleyen birileriyle bir araya gelme ihtiyaçlarının yüksek olduğu düşünülmektedir.

Duygusal ve sosyal destek bireyi hayat mücadelesinde güçlendiren bir etkiye sahiptir. Bu desteği kendi ailesine geri dönerek yeniden sağlamaya çalışan bekar anneler toplum tarafından kadın olmanın şartları arasında görülen evlilik kurumunun devamlılığını sağlayamadıkları için bir dışlanma ve etiketlenme sürecine maruz kalabilmektedir. Ataerkil sistemlerde evin fiziksel ve duygusal koşullarının üretilmesinden sorumlu kadının çalışma hayatına dahil oluşuyla bu sisteme karşı bir duruş sergilediğine dair inanışlar mevcuttur. Bekar anneler gerek arkadaş ilişkileri içerisinde gerekse iş ortamlarında yaygın olan değerler nedeniyle sorunlarla karşılaşabilmektedir.

Evlilik kurumu içerisinde birçok yasal süreci barındırır. Bu süreçlerden son düzenlemeler öncesine kadar gerek eşin soyadının kullanımı gerek kimlik bilgilerinde meydana gelen birtakım değişikliklerden kadınlar etkilenmektedir. Evlilik birliği her ne sebeple sona ererse

ersin kadın mevcut sisteme uyum sağlayabilmek için yoğun bir çaba sarf etmek zorundadır. Türkiye’de boşanma süreçlerine dair soruların genellikle hukuki sistemlere danışılarak çözümlenmesi bu süreçte meydana gelen psikolojik ve sosyal sorunların çözümlenmesi noktasında eksikliklere neden olabilmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda Türkiye’de bekar annelerin karşılaştıkları zorlukları danışabilecekleri, bu zorlukları paylaşabilecekleri ve çözüm sağlayabilecekleri sistemlerde eksiklikler mevcuttur. Çocuk kavramı incelendiği zaman çocuğun yetiştirilmesi üzerine yapılan bütün araştırmaların anne ve babanın çocuğun gelişimi üzerindeki etkilerini ortaya konmaktadır. Sosyal bir gerçeklik olan bekar annelik sürecinde kadınların her iki rolü de üstlenmesinden kaynaklı çocuk yetiştirmek üzerine duydukları kaygıları azaltabilmesi için bilgiye ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu noktada bekar anneler literatürde bilgiye erişim eksikliği, yaşanılacak düzenin bilinmezliği, finansal sorunlarla karşı karşıya kalmak, psikolojik ve sosyal problemler başlıkları içerisinde çeşitli birçok farklı sorunla karşılaşmakta, bu sorunların çözümü noktasında yeniden yalnızlaşma süreci yaşamakta ve tek başına mücadele ettiğini hissetmektedir. Görünen veya görünmeyen tüm sorunların ortaya konulmasında ve çözümünde sosyal hizmet disiplini ve mesleği önemli bir rol oynamaktadır.

SONUÇ

Geçmişten günümüze aile kavramı çeşitli değişimler yaşamıştır. Bu değişimler sonucunda yeni aile yapıları ortaya çıkmıştır. Kadınların iş hayatına dahil olmaları ile paralel olarak artan statüleri aynı zamanda feminist teorilerin kadınlara aile sistemi içerisinde atfedilen rolleri eleştirmelere kadınlara yeni bakış açıları sunmuştur. Bu iki durumun aile yapılarının hızlı değişim süreçlerine önemli etkilerinin olduğu düşünülmektedir. Bu noktada ortaya çıkan yeni aile yapısı olarak tek ebeveynli aile kavramını görmekteyiz. Bu aile tipinin genel olarak gerek erkeklerin yeniden evlenmeleri gerek velayet davalarının annelik rolü üzerinden tanımlanan kadınlara verilmesi anne ve çocukların oluşturduğu sistemlerden oluştuğu görülmektedir. Bekar annelik süreci sadece psikolojik olarak kişiyi yıpratmamakla birlikte çocuk, duygusal birliktelikler, iş hayatı ve toplumsal hayat gibi kadının dahil olduğu bütün sistemleri etkilemektedir. Bu nedenle bu sorun alanına sosyal hizmet perspektifinden bütüncül bakmak sorunların çözümü açısından oldukça önemlidir. Birçok dezavantajlı durumu içerisinde barındıran bekar annelerin yaşadıkları sorunları başlıklar halinde ifade

edecek olursak;

- Ekonomik Zorluklar
- Hukuki Zorluklar
- Psikolojik Zorluklar
- Sosyal İzolasyon
- Bilgiye Erişim

Bekar anneler görüldüğü üzere farklı farklı alanlarda zorluklar yaşamaktadır. Bu zorluklarla başa çıkma noktasında sosyal hizmet mesleğinin temel ilke ve değerleri içerisinde bulunan bireyi çevresi içinde değerlendirmek, insanı farklılıklara önem vermek ve self determinasyon hakkının kadınlara sağlanmasının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Sosyal hizmet mesleğinin güçlendirme perspektifi ile kadınların kendi sahip oldukları hem fiziksel hem psikolojik sürecin farkında olmaları sağlanmalıdır. Bu noktada mikro, mezo ve makro süreçlerde uygulama planları bulunan sosyal hizmet mesleğinde mikro düzeyde bekar anneleri bireysel olarak güçlendirme temelli, mezo düzeyde sahip olduğu sosyal sistemleri değiştirme ve iyileştirme temelli, makro düzeyde ise mevcut eşitsizliklerin çözümü noktasında politikalar üretilmesi noktasında çalışılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Acar, İ. (2013). Tek Ebeveynli Ailelerde Psikolojik Tepkiler ile Psikolojik Destek Almanın Klinik Sosyal Hizmet Açısından Analizi: Yalova Örneği, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova: Yüksek Lisans Tezi

Acar, H. ve Erbay, E. (2013). Sokak Çalışması: Temel Kavramlar ve Kapsam Sosyal Politika ve Kamu Bileşenleriyle Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları, (365-373).Ankara: Maya Akademi.

Afyonoglu, M. F., Bayyar, A. B., Kesen, N. F., Morgül, B. (2021). Tek Ebeveyn Kadınların Sorunlarının Sosyal Hizmet Perspektifinden Değerlendirilmesi. Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 5(2), 85-107.

Arıcan, B. (2019). Tekebeveynli Kadınların Sosyal-psikolojik Sorunları ve Bu Sorunlarla Baş Etme Yöntemleri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

ASAGEM (2011). Tek Ebeveynli Aileler Araştırması. T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No: 148, Ankara.

Aydiner Boylu, A., & Öztop, H. (2013). Tek Ebeveynli Aileler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Sosyoekonomi, 19(19). <https://doi.org/10.17233/se.37916>

Birleşmiş Milletler. (2020). Expert's take: By undercounting single mothers, we underserve families. (17.10.2021) <https://www.unwomen.org/en/news/stories/2020/2/experts-take-antra-bhatt-on-single-parent-households>

Boylu, A. A. & Öztop, H. (2013). Tek Ebeveynli Aileler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Sosyo Ekonomi Dergisi, 1, 208–220.

Canatan, K., Bilge, Y. ve Çapar, H. (2019). “Tek Ebeveynli Aile Bağlamında Yaşayan Annelerin Sosyal ve Psikolojik Problemleri: Küçükçekmece Örneği”, Turkish Studies Social Sciences, 14/4, 1331-1354.

Canatan, K. ve Yıldırım, E. (Ed.). (2018). Aile sosyolojisi. Açılım Kitabevi.

Chanda, K., ve Pujar, L. (2018). Stress and Psychological Well-Being among Single Parents. International Journal of Pure and Applied Sciences, 6(4), 226-232.

Çoşan, B. (2018). Dünyada Ve Türkiye’de Sosyo-Ekonomik Bir Problem Olarak Tek Ebeveynli Aile Olgusunun Çok Boyutlu Değerlendirilmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 18(41), 259-294. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.453720>

Coşkun, Ö. F. (2022). Çalışan Bekâr Annelerin Örgütsel Yaşamda Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Nitel Bir Uygulama. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(52), 293-311. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1100139>

Demircioğlu, N.S. (2000). Boşanmanın Çalışan Kadının Statüsü ve Cinsiyet Rolü Üzerine Etkisi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Doktora tezi, İzmir.

Esping-Andersen, G. (2012). The Incomplete Revolution: Adapting to Women’s New Roles, Repr., Polity Press, Cambridge.

European Institute for Gender Equality, Beijing + 25: The Fifth Review of the Implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States., Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020

Fevzioğlu, S. & Kuşcuoğlu, C. (2011). Tek Ebeveynli Aileler. Aile ve Toplum Eğitim ve Kültür Araştırma Dergisi, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ağustos-Eylül 2011.

Gallup. (2020). How many women worldwide are single moms? (22.10.2021) <https://news.gallup.com/poll/286433/women-worldwide-single-moms.aspx> Erişim Tarihi: 22.10.2021.

Güngör, A. (2023). Tek Ebeveynli Aileler: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 23(58), 129-155. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.1154433>

Kalaycı, A. R. (2011), Tek Ebeveynli Aileler, T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara

Karaca Aydın, S. (2019). Kadınlar İçin Tek (Yalnız) Ebeveynlik ve Zorlukları. Atatürk Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi, 1(1), 23-34

Kocacık, Faruk. (1986) “Sivas’ta Kentsel Aile”, Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 7,.

Organisation for Economic Co-operation and Development, Family Databases. (2018).

Öztekin, G. G. (2021). Tek Ebeveynli Çocuklar Ve Ebeveynleri Üzerinde Çocuk-Ebeveyn İlişki Terapisi Odaklı Psikoeğitim Programının Etkisi. Doktora Tezi.

Maldonado, L. C., & Nieuwenhuis, R. (2020). Dual-Earner Family Policies at Work for Single-Parent Families. In The Palgrave Handbook of Family Policy (pp. 303-330). Palgrave Macmillan, Cham.

McLaughlin, E. ve Rodgers, P. (2013). “Single Mothers in the Republic of Ireland: Mothers not Workers”, Single Mothers in International Context: Mothers or Workers?, (Ed: S.Duncan ve R.Edwards), Routledge.

US Census Bureau (2020). Historical Living Arrangements of Children. Retrieved from [census.gov](https://www.census.gov)

Shaffer, R. David. (2009), Social and Personality Development. Belmont, CA: Wadsworth

Thornton A. (2010), Gelişimi Desteklemek ve Barbarlığı Engellemek İçin Uluslararası Mücadele: Evlilik ve Aile Hayatındaki Değişiklikler, Din Gelenek ve Modernite Bağlamında

Bir Değer Olarak Aile Konferans Tebliğleri Kitabı, 26-27 Kasım Antalya s.37-66

Türkiye İstatistik Kurumu (2022a). İstatistiklerle aile, 2021 (Sayı: 45632). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Aile-2022-45632>

Türkiye İstatistik Kurumu (2022b). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2021 (Sayı: 45500).<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2021>

Türkiye İstatistik Kurumu (2022c). Çocuk İstatistikleri, 2021 (Sayı: 45633). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2021-45633>

Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2022 (Sayı: 49437). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=49437&dil=1>

Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). İstatistiklerle Çocuk, 2024 (Sayı: 53679). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2023>

Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). Aile İstatistikleri, 2024 (Sayı: 53784). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Aile-2023-53784>

SOSYAL HİZMETTE MÜDAHALE ARAŞTIRMALARININ YERİ VE ÖNEMİ

Prof. Dr. Oğuzhan ZENGİN

Karabük Üniversitesi, oguzhanzengin@karabuk.edu.tr- 0000-0002-2682-0870

Arş. Gör. Mustafa Emin AKÇİN

Karabük Üniversitesi, mustafaakcin@karabuk.edu.tr- 0000-0002-7750-3138

ÖZET

İhtiyaç içerisindeki bireyleri desteklemeye yönelik girişimler insanlık tarihinin ilk yıllarından günümüze dini, insani ve hayırseverlik duyguları gibi çeşitli motivasyonlar ile gerçekleştirilmiştir. Hal böyle ilken bu geniş sosyal refah alanında profesyonel bir meslek olarak kabul edilme, uzmanlaşmayı sağlama ve sistematik müdahaleler gerçekleştirme amacı güden sosyal hizmet mesleği profesyonel anlamda meslek olarak atfedilme sürecinde çeşitli sancılar yaşamıştır. Temelleri, bireylere toplumsal kaynakları eşit, hak temelli ve sosyal adalete dayalı bir şekilde ulaşılabilir kılma düşüncesi ile atılmış olan sosyal hizmet mesleğine halen günümüz dünyasının başat paradigmaları tarafından kuşkulu bir şekilde yaklaşılabilmektedir. Sosyal hizmet mesleğinin etkinliği başta olmak üzere geçerliliği, gerekliliği ve özgünlüğü tartışmalara konu edilmiş, sosyal hizmet gibi sosyal refah alanına özgün, yenilikçi, insan haklarına dayalı ve birey odaklı yenilikler sağlayan bir mesleğin varlığı eleştirilere açık hale gelmiştir. Bu çalışma mesleğin ilk yıllarından bugüne sürdürdüğü gelişim ivmesinin devamı için kanıta dayalı, bilimsel ve deneysel yöntemlere dayalı müdahale araştırmalarının gündeme alınmasının önemini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Mesleğin gelişimi, var olan yetkinliklerini etkili bir biçimde alanda kullanabilmesi, kanıta dayalı olmayan mesleki uygulamaların kanıta dayalı hale getirilebilmesi ve uygulama teori birlikteliğinin geliştirilebilmesi için bu çalışma sosyal hizmet disiplinde müdahale araştırmalarının gerekliliğine, örneklerine ve önemine değinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Araştırması, Müdahale Araştırması, Kanıta Dayalı Yaklaşım

1. GİRİŞ

Gönüllülük, yardımseverlik, başkalarına yardım etme arzusu ilk insanlardan bugüne bütün insanlığın göstermiş olduğu davranışlar ve hissetmiş olduğu duygulardır. Sosyal hizmet mesleği, tarihin her sayfasında yer alan ve her toplulukta bulunan bu gönüllük temelli duygu ve davranışların mesleki temele dayandırılıp profesyonelleşme arzusu ile ortaya çıkmıştır. Sosyal hizmet ile önceleri gönüllü kişilerin yürüttüğü tüm faaliyetlerin daha etkili ve daha geniş kesimlere ulaştığı, bilimden ve bilimin sunduğu nimetlerden yararlanılmaya başlandığı bilinmektedir. Herkesin yapabileceği eylemler bütünü

olarak görülen sosyal hizmet girişimleri sosyal hizmet disiplinin kendini bilimsel temellere yerleştirip göstermesi ile yetkin kişilerce yapılabilecek bir meslek haline gelmeye başlamıştır. Yani sosyal hizmetin bugün var olmasında en önemli neden çeşitli yardımsever girişimlerin bilimsel kanıtlar ve bilimsel araştırmalar doğrultusunda yapılması olduğu söylenebilmektedir. Bu nedenle sosyal hizmet disiplini ve mesleki uygulamaları adına bilimsel olarak test edilmiş modeller, kanıta dayalı uygulamalar vazgeçilmez öneme sahiptir (Çay, 2022). Müdahale araştırmaları da kanıta dayalı uygulamaların uygulanabilmesi adına kanıtın ortaya konduğu, uygulanan eylemin test edildiği araştırmalardır ve sosyal hizmet için kritik değere sahiptir.

Bu çalışma, sosyal hizmet meslek ve disiplininin ilk yıllarından bugüne sürdürdüğü gelişim ivmesinin devamı için kanıta dayalı, bilimsel ve deneysel yöntemlere dayalı müdahale araştırmalarının gündeme alınmasının önemini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiş derleme bir çalışmadır. Mesleğin gelişimi, var olan yetkinliklerini etkili bir biçimde alanda kullanabilmesi, kanıta dayalı olmayan mesleki uygulamaların kanıta dayalı hale getirilebilmesi ve uygulama teori birlikteliğinin geliştirilebilmesi için bu çalışma sosyal hizmet disiplininde müdahale araştırmalarının gerekliliğine ve önemine değinmektedir.

2. SOSYAL HİZMET VE MÜDAHALE ARAŞTIRMALARI

Müdahale araştırmasını daha iyi anlamlandırabilmek için öncelikle müdahale kavramını anlamakta yarar vardır. Müdahale TDK'ye göre “*karışmak, el atmak, araya girmek*” anlamına gelmektedir. Türkçe kullanımında müdahale isim olarak ve fiil olarak ayrıştığı için müdahale etmek anlamı ile sözlük anlamına bakılmıştır. Akademik anlamıyla müdahale (intervention), genellikle olumlu sonuçlar üretmesi beklenen bir dizi eylem ya da faaliyetin uygulamasıdır (Fraser, 2004). Başka bir ifade ile, herhangi bir sürecin, koşulun veya durumun değiştirebileceği tahmin edilen istenerek yapılan eylemdir (Soydan, 2015). Müdahale araştırması ise, uygulanan müdahaleleri formüle etmek ve bunların sonuçları ile ilişkilerini test etmek ile ilgilenen araştırma yöntemidir. Müdahale araştırmalarında genellikle etkinlik ve etkililik kavramları önem taşımaktadır. Müdahalelerin etkinliği üzerine yapılan araştırmalar, temel deneysel ya da klinik hipotezin testine tabi tutulmaktadır (Rosen ve Proctor, 2003). Müdahale araştırmalarının Türkçe araştırma yöntem ve teknikleri literatürü incelendiğinde deneysel, yarı deneysel çalışmalar olarak isimlendirilebildiği bilinmektedir. Ayrıca müdahale araştırmalara son yıllarda bütün disiplinlerde popüler olan ve üzerine çalışmaların yapıldığı kanıta dayalı uygulamalar başlığı altında da sınıflandırılabilir.

Araştırma yöntem ve tekniklerinin bilgi ve uygulama deneyimine sahip olmak müdahale araştırmaları adına temel düzeyde bir yetkinlik sağlamaktadır. Bu yetkinliğin yanında müdahale araştırması için

- sosyal, ruhsal ve sağlık sorunları alanlarında temel düzeyde deneysel bilgiye hâkim olmak
- bilgiyi tedavi kılavuzlarına, müdahale yöntem ve modellerine dönüştürebilme becerilerine sahip olmak
- ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve ortaklık kurabilmek
- hem müdahale süreçlerinin hem de sonuçlarının ölçümlerini analiz edebilme uzmanlığı

vb. nitelikler gereklidir (Fraser, 2004).

Rothman ve Thomas (1994) müdahale araştırmasını altı aşamadan oluşan bir süreç olarak tanımlamaktadır:

1. Bir sorunu ortaya çıkaran koşullara dair bilgi toplama
2. Bilginin müdahaleye tabi nedensel süreçlere ayrıştırılması
3. Nedensel süreçleri ele almak için bir prototip programın tasarlanması
4. Pilot çalışma ve kontrollü koşullar altında etkilerin ön değerlendirmesinin yapılması
5. Gözden geçirilmiş programın gerçekliğe uygun koşullarda test edilmesi
6. Yaygınlaştırma yoluyla programın ölçeklendirilmesi (akt. Freaser, 2003).

Müdahale araştırması beceri, sabır, destek, işbirliği ve azim gerektirmektedir. Genellikle, farklı uzmanlık türlerine sahip olabilen araştırmacılardan oluşan bir ekip bağlamında yürütülmektedir. Bu ekip, sorunların etiyolojisi hakkında (yani açıklayıcı bilgi), klinik veya toplumsal değişim stratejileri konusunda ve özel nüfus grupları gibi bilgi temellerine sahip; araştırma tasarımı becerisi (kültüre duyarlı ölçüm dahil), topluluk ortaklıkları kurma becerisi, uygulayıcıları eğitme ve denetleme becerisi ve veri toplama ve analiz gibi beceriler konusunda da yetkin üyelerden oluşmaktadır. Ekiplerin oluşturulması, işbirliğine dayalı bir kurumsal iklim ve olağandışı mali destekler gerektirebilmektedir. Hem araştırma personelinin destekleme ve teşvik etmek hem de deneysel hizmetlerin sunulmasını desteklemek için genellikle finansmana ihtiyaç duyulur ve ne yazık ki bu hizmetler genellikle kurumlardaki fonlarla sağlanamamaktadır (Freaser, 2003). Müdahale araştırmasının gerçekleştirilmesi için gerekli olan bu yüksek nitelikler müdahale araştırmalarının sınırlandırmaktadır. Sosyal hizmet disiplini de bu kapsama dahildir ve alanda müdahale araştırmalarının sayısının hayli az olduğu söylenebilmektedir.

2.1. SOSYAL HİZMETTE MÜDAHALE ARAŞTIRMALARININ ÖNEMİ

Sosyal hizmet mesleği çoğunlukla hassas gruplara hizmet sunmaktadır. Hizmetlerin sunumunda ve sosyal hizmet uygulamalarında nelerin geçerli, işe yarar, umut verici ve zararlı olma potansiyeli barındırdığını anlayabilmek hayati derecede önemlidir. Bu nedenle sosyal hizmette müdahale araştırmalarının misyonu, sosyal hizmet uygulamalarının etkileri ile ilgili güvenilir kanıtlar üretmektir. Müdahale araştırmalarının sık sık mesleğin bilgi üretme konusunda omurgası olduğu dile getirilse de mesleki tarih incelendiğinde mesleki ihtiyaçları karşılamak için gereken ölçüde müdahale araştırması üretildiğini söyleyebilmek maalesef zordur (Soydan, 2015). Bir mesleğin ve disiplinin omurgasını bilgi, beceri ve değer temeli oluşturur. Bilgi temeli, bu üç sac ayağının bilimsel bilgi üretimi yoluyla üretilen ve uzun yıllar sonucunda oluşan bölümdür. Bilimsel temeller yüzyıllar içerisinde sayısız çalışma ve emek sayesinde oluşur. Müdahale araştırmaları bu temelin oluşması için kilit role sahip araştırma türlerinden biridir. Sosyal hizmet için önemi sadece bilgi temelini oluşturmakla kalmayıp çok çeşitlidir.

Sosyal hizmet uygulamaları mümkün olan en üst düzeyde uygulama kılavuzları test edilmiş ve etkinliği kanıtlanmış müdahalelere dayanmak zorundadır (Reid ve Fortune, 2003). Uygulamaların mümkün olan en geniş etkiye sahip olabilmesi için müdahale araştırmaları aracılığı ile kontrollü ortamlarda etkililiği kanıtlanmış modellerin geniş gruplarla test edilmesi

gerekmektedir (DePanfilis ve Herman, 2015). Bu noktada kanıt denildiğinde ne anlaşıldığı ve sosyal hizmet araştırmalarında kanıt olarak neyin kastedildiğini açıklamak gerekir. Kanıt nedir? Kanıtı belirlemek için hangi ölçütler kullanılmalıdır? Kanıtın nasıl elde edileceğine dair farklı görüşlerin altında yatan varsayımlar nelerdir? Bir tedavinin ya da müdahalenin “uygun” olduğunu, kullanılması gerektiğini ve nasıl ödenmesi gerektiğini belirlemek için ne kadar kanıta ihtiyaç vardır? gibi birçok soru sosyal hizmet müdahale araştırmaları yürütücüleri için sorulması gereken sorulardır (Eddy, 1993, akt. Gambrill, 2003)

Sosyal hizmet alanının, ampirik olarak test edilmiş nitelikli bilginin uygulamada kullanılmasını sağlamak için yeni yollar keşfetme çabalarını artırması gerektiği aşikardır. Bu araştırmaların tercih edilebilirliğinin artırılması için yetkin kuruluşlarca onaylanmış müdahale modellerinin ve müdahale tekniklerinin artırılması da gerekir. Müdahale için ampirik olarak desteklenen kılavuzlara ve modellere duyulan ihtiyaç, etkinlik ve verimlilik için uygulama ortamındaki ilgili taleplerle daha da önemli hale gelmiştir (Rosen ve Proctor, 2003). Çoğu araştırmacı onaylanmış ve uygulanabilirliği kanıtlanmış müdahale kılavuzlarına ulaşımın sınırlı olması nedeniyle nitel ya da nicel araştırmalara yönelebilmektedir. Nitel araştırmalar tercih edilse bile fenomenlerin var oldukları halinden daha fazlasının araştırılması önemlidir. Örneğin, bir değişim stratejisi ya da sosyal model tasarlanabilir, uygulanabilir ve sonuçlar tartışılabilir. Nicel veya karma yöntem araştırmaları tercih edildiğinde de aynı şekilde betimleyici ve model oluşturma çalışmaları müdahale araştırmalarına dönüştürülebilir ve bulgulara dayalı bir tedavi kılavuzu ya da uygulama modeli önerilebilir (Fraser, 2004).

3. SONUÇ

Sosyal hizmette müdahale araştırmaları, alanın bilimsel temellerini güçlendiren ve uygulamaların etkinliğini artıran kritik bir bileşendir. Bu araştırmalar, sosyal hizmet uzmanlarının en güncel ve etkili yöntemleri kullanmalarına olanak tanır, politika yapıcılarının daha adil ve etkili politikalar geliştirmelerine yardımcı olur ve hizmet alan bireylerin yaşam kalitesini artırır. Sosyal hizmetin temel hedeflerinden biri olan sosyal adaletin teşvik edilmesi de müdahale araştırmalarının katkılarıyla daha mümkün hale gelir. Bu nedenle, müdahale araştırmalarının sosyal hizmetteki yeri ve önemi, alanın gelişimi ve toplumun genel refahı için vazgeçilmezdir.

Özetle sosyal hizmet mesleğinde müdahale araştırmalarını şu nedenler ile maddeleştirilebilir:

- Kanıta dayalı uygulamalar üretilmesini sağlar. Etkin olduğu kanıtlanmış müdahalelerin geliştirilmesine ve iyileştirilmesine yardımcı olur ve sosyal hizmet uygulamalarının gelenek veya sezgiden ziyade sağlam kanıtlara dayanmasını sağlar.
- Danışan/Müracaatçı yararını üst noktalara taşır. En etkili stratejileri ve müdahaleleri belirleyerek, sosyal hizmet uzmanları danışanlarının ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabilir ve bu da ruh sağlığı, aile dinamikleri, madde bağımlılığı ve daha fazlası gibi alanlarda daha iyi sonuçlara yol açabilir.
- Kaynakların verimli kullanılmasını sağlar. Hangi müdahalelerin en uygun maliyetli olduğunu belirleyerek kaynakların tahsisini bilgilendirir ve kuruluşların sınırlı bütçelerle etkilerini en üst düzeye çıkarmalarına olanak tanır.

- Politika Geliştirmeye yardımcı olur. Müdahale araştırmalarından elde edilen bulgular, sosyal politikayı etkileyebilir, savunmasız nüfuslara fayda sağlayan değişiklikleri savunabilir ve sosyal hizmet sistemini iyileştirebilir.
- Mesleki gelişime ve süpervizyona katkı sunar. Sosyal hizmet uzmanlarının devam eden eğitim ve öğretimine katkıda bulunur, onları en son kanıta dayalı uygulamalar hakkında bilgilendirir ve mesleki becerilerini geliştirir.
- Uygulamaları hesap verilebilir hale getirir. Sosyal hizmet müdahalelerinin etkinliğini ölçmenin, müşterilere, fon sağlayan kuruluşlara ve kamuoyuna hesap verebilirliği sağlamanın bir yolunu sunar.
- Sürekli olarak yeni müdahaleleri araştırıp test ederek geliştirilebilir ve sosyal sorunlara uyum sağlayabilir, böylece uygulamaların alakalı ve etkili kalmasını sağlar.
- Sosyal hizmet etiğine ve değerlerine uygun hizmetler sunulmasını sağlar. Müdahalelerin güvenli, etkili ve farklı müşteri gruplarının benzersiz ihtiyaçlarına göre uyarlanmış olmasını sağlayarak etik uygulamayı destekler.

KAYNAKÇA

Çay, M. (2022). Sosyal Hizmet Uzmanlarının Kanıta Dayalı Uygulamalarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Economics and Administrative Sciences Faculty*, 9(1), 585-607.

DePanfilis, D., & Herman, D. (2015). Heeding The Call: Advances in Social Work Intervention Research. *Journal of the Society for Social Work and Research*, 6(4), 459-465.

Fraser, M. W. (2004). Intervention Research In Social Work: Recent Advances and Continuing Challenges. *Research on Social Work Practice*, 14(3), 210-222.

Fraser, M.W. (2003). Intervention Research In Social Work: A Basis For Evidence-Based Practice and Practice Guidelines. İçinde A. Rosen & E. K. Proctor (Ed.) *Developing Practice Guidelines For Social Work Intervention: Issues, Methods, and Research Agenda* (s. 17-36). Columbia University Press.

Gambrill, E. (2003). Evidence-Based Practice: Implications For Knowledge Development and Use In Social Work. İçinde A. Rosen & E. K. Proctor (Ed.) *Developing Practice Guidelines For Social Work Intervention: Issues, Methods, and Research Agenda* (s. 37-58). Columbia University Press.

Reid, W.J. & Fortune, A.E. (2003). Empirical Foundations For Practice Guidelines In Current Social Work Knowledge. İçinde A. Rosen & E. K. Proctor (Ed.) *Developing Practice Guidelines For Social Work Intervention: Issues, Methods, and Research Agenda* (s. 59-79). Columbia University Press.

Rosen, A., & Proctor, E. K. (Eds.). (2003). *Developing Practice Guidelines For Social Work Intervention: Issues, Methods, and Research Agenda*. Columbia University Press.

Soydan, H. (2015). Intervention Research In Social Work. *Australian Social Work*, 68(3), 324-337.

Türk Dil Kurumu, (2024). Türkçe Sözlük. Erişim Tarihi: 02.06.2024 <https://sozluk.gov.tr/>

SOSYAL HİZMET UZMANLARININ PSİKOTERAPİ ALANINDAKİ KATKILARI: AİLE TERAPİSİ, ÇÖZÜM ODAKLI KISA TERAPİ VE ANLATI TERAPİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Arş. Gör. Mustafa emin AKÇİN

Karabük Üniversitesi, 0000-0002-7750-3138

Prof. Dr. Oğuzhan ZENGİN

Karabük Üniversitesi, 0000-0002-2682-0870

ÖZET

Sosyal hizmet, çeşitli nedenler ile farklı sorunlar yaşayan insanlara yardım etme girişimlerinin sistemli bir şekilde ve yetkin kişilerce yapılması gerekliliğine yönelik ortaya çıkmış bir meslek ve disiplindir. Tarihsel sürecin insan ilişkilerinde yarattığı gelişmeler, gün geçtikçe insan topluluklarının yeni etkileşim örüntüleri oluşturmasını ve karmaşık sosyal sistemler kurmalarını sağladıkça sosyal yardım ve refah hizmetlerine olan kurumsal ilgi artmış ve sosyal hizmet uzmanları mesleki yetkinliklerini geniş bir yelpazede sunma imkânı bulmuşlardır. Sosyal hizmet disiplinin sağladığı eklektik bilgi temeli, sorunların kaynağının sosyoekonomik çevreleri içerisinde değerlendirilmesi gerekliliği ve güçlü yönleri olan yoğun ilgi sayesinde sosyal yardım, sosyal refah ve psikososyal destek gibi birçok farklı alanda çalışan sosyal hizmet uzmanları bu alanlara farklı farklı katkılarda bulunmuşlardır. Bu çalışma psikoterapi alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının katkılarını odaklanmakta ve bu bağlamda Virginia Satir'in Aile Terapisi, Steve de Shazer ve Insoo Kim Berg'in Çözüm Odaklı Kısa Terapisi ve Michael White ve David Epston'ın Anlatı Terapisinin temel felsefelerini, yöntem ve tekniklerini ve ortak yönlerini incelemektedir. İlgili alan yazın tarandığında bu terapilerin birçok farklı disiplin tarafından farklı sorun alanlarında bilimsel olarak test edildiği mikro, mezzo ve makro düzeyde kullanıldığı ve mevcut yöntem ve teknikleri arasında güncel ve etkili terapi teknikleri arasında kabul gördükleri görülmüştür. Sosyal hizmetin temel felsefesinin postmodernizm gibi güncelliğini koruyan düşünce akımlarına olan uyumu, olguları değerlendirme sürecinde geniş bakış açısına sahip oluşu ve var olan kaynakların harekete geçirilerek sosyal işlevselliğin artırılmasına verilen önem sayesinde gelecekte birçok yöntem, yaklaşım ve tekniğin sosyal hizmet uzmanlarınca yapılan çalışmalar ve saha deneyimleri aracılığı ile geliştirilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler : Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikoterapi, Aile Terapisi, Çözüm Odaklı Kısa Terapi, Anlatı Terapisi

1. GİRİŞ

Sosyal hizmet, insan hakları ve sosyal adalet kavramlarını kendine temel ilke, değer ve ideal edinmiş bir bilim ve meslektir. Sosyal hizmetin ortaya çıkışı sanayileşme ve kentleşme olgularının güçlenmesi ve toplumsal yaşamda etkilerinin hissedilmeye başlaması ile hemen hemen aynı tarihlere dayanır. Sanayileşmenin hızlandığı kırdan kente göç hareketi şehirlerde yaşanan sosyo-ekonomik sorunların şiddetini artırmış ve bu sorunların geleneksel çözüm yöntemleri ile çözülmesi zorlaşmaya başlamıştır. Yaşanan bu sosyo-ekonomik sorunların çözümü adına otoritelerin ve yöneticilerin sorumluluk alma gerekliliği ortaya çıkmış ve refah devletinin tohumları atılmaya başlamıştır. Aynı zamanda hem nicelikleri hem karmaşıklığı artan sosyal sorunlara sistematik ve profesyonel meslek elamanları tarafından çözüm yolları aranması gerekliliği düşünülmeye başlamış ve bu gereklilik sosyal hizmetin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Artan sosyo-ekonomik sorunlar o yıllarda daha çok ekonomik sorunlar olarak algılanabilirken çözüm yolları da temel ihtiyaçların karşılanması yönünde olmuştur. Ancak sosyal hizmetin kendine has yöntemleri ile yapılan çalışmalar daha bütüncül olmuş, kişiler biyopsikososyal açıdan ve çevresi içerisinde incelenmiş ve var olan kaynakların verimli bir şekilde kullanabilme becerisi kazanılması hedefi ile hareket edilmiştir. Sosyal hizmetin sahip olduğu kendine özgü bu nitelikleri kısa sürede birçok çalışma alanında kendine yer edinmesini sağlamış ve çok geniş bir yelpazede sosyal hizmet uzmanları var olmaya başlamıştır. Bu geniş yelpazedeki alanlardan biri de psikiyatrik sosyal hizmet olarak adlandırılabilen ruh sağlığı alanında yapılan çalışmaları kapsayan sosyal hizmet uygulama alanı olmuştur. Bu uygulama alanında genel olarak danışmanlık, terapi, psikososyal destek, psikoterapi gibi yöntemler ile mikro, mezzo ve makro düzeyde çalışmalar yapılmakta, incelenen soruna ve ihtiyaca çok boyutlu bir bakış açısıyla yaklaşılmaktadır. Söz konusu alanda başat meslekler olarak elbette psikiyatri, psikoloji ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık sayılabilir ancak sosyal hizmet mesleğinin katkıları ve uygulamaları da azımsanmayacak derecede önemlidir. Sosyal hizmetin eklektik bilgi temeli, güncel yaklaşımlar ile olan uyumu ve sahadan gelen deneyimi ile teoriyi birleştirmedeki yetkinliği sayesinde sosyal hizmet uzmanları bu alanda iz bırakacak katkılarda bulunmuşlardır.

2. AMAÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma çeşitli uygulama alanlarında sosyal hizmet uzmanı olarak çalışmış ve bu alanlarda kazandıkları deneyimleri sosyal hizmet disiplinin sağladığı eklektik bilgi temeli ile destekleyerek psikoterapi alanında önde gelen teknikler kazandırmış Virginia Satir'in Aile Terapisinin, Steve de Shazer ve Insoo Kim Berg'in Çözüm Odaklı Kısa Terapisinin ve Michael White ve David Epston'ın Anlatı Terapisinin temel felsefelerini, yöntem ve tekniklerini, ortak yönlerini mevcut literatürden faydalanılarak incelemeyi ve kısa bir sunuşunu sağlamayı amaçlayan derleme bir çalışmadır.

3. SOSYAL HİZMET UZMANLARININ PSİKOTERAPİ ALANINDAKİ KATKILARI

Sosyal hizmet uzmanlarının ve sosyal hizmet alanında çalışmalar yapan bilim insanlarının, psikoterapi alanına çok boyutlu olarak önemli katkılarda bulunduğu söylenebilmektedir. Bu katkılar, bireylerin, ailelerin ve toplulukların zihinsel ve ruhsal sağlıklarını ve refahlarını artırma amacıyla savunuculuk, bütüncül yaklaşım, erişim ve yönlendirme, eğitim ve farkındalık çalışmaları gibi farklı mesleki rollerle şekillenmektedir. Bu genel katkılarının yanında bazı sosyal hizmet uzmanları direkt bir terapi modelinin geliştirilmesinde oynadığı başat roller ile katkılar yaparak günümüz psikoterapi dünyasında hala isimlerinden söz ettirebilmektedir. Bu sosyal hizmet uzmanlarının arasında, Virginia Satir, Steve de Shazer, Insoo Kim Berg, Michael White ve David Epston yer almaktadır.

3.1. AİLE TERAPİSİ

“Terapi” ya da “Danışmanlık” kavramları literatürde birbirlerinin yerine kullanılabilen kavramlardır. Farklı anlamlarda kullanılması gerektiğini ileri süren görüşler olmakla birlikte Aile Danışmanlığı ya da Aile Terapisi olarak kullandığımızda eş anlama geldiğini söyleyebilmekteyiz (Zastrow, 1995). Bu çalışma boyunca da kavram karmaşasına yol açmamak adına her iki kavram yerine de aile terapisi kavramı kullanılmıştır.

Aile, sosyal hizmet uygulamaların temel çalışma alanlarından biridir. Aile alanı korucuyu ve tedavi edici hizmetlerin sunulduğu, risk altındaki ailelerin tamamını kapsayan ve ailelerin ruhsal, duygusal ve işlevsel gereksinimlerini odak olan bir alandır. Ailelerle sosyal hizmet değişimi ve güçlendirmeyi hedefleyerek ailenin güçlerini ortaya koymayı, işlevselliği artırmayı ve kaynaklara ulaşımını artırmaya çalışır. Bu nedenle aile terapileri ve dolayısıyla aileler ile sosyal hizmet uygulamaları geniş sınırlara sahip bütüncül ve disiplinlerarası bilgi birikimlerinden yararlanmakta ve farklı farklı yaklaşımlar kullanılabilir (Demirbilek, 2016). Ailelerle gerçekleştirilen çalışmalarda aile terapilerinin kullanımının tarihçesine baktığımızda daha çok İkinci Dünya Savaşında ilk uygulamaların başladığı söylenebilir ancak çok daha eski yıllarda aileler ile ilgili çalışmaların yapıldığı bilinmektedir. Tarihsel süreçte aile terapileri denildiğinde akla ilk olarak gelen isimlerden biri Virginia Satir’dir. Satir’in bu alanda göz ardı edilemez bir yeri vardır ve aile çalışmaları alanına imzasını atan ilk kadın sosyal hizmet uzmanıdır (Sülü Akgül, 2020).

Virginia Satir, yazıları, kişisel görüşleri eğitimleri, kitapları ve makaleleri ile dünya genelinde ün yapmış aile terapisi denilince referans gösterilen isimlerden biridir. Onun aileyi incelerken getirdiği yeni bakış açısı emsalleri arasında farkını ortaya koymuştur. Satir aileyi, sistem yaklaşımı çerçevesinde varoluşçu bir perspektifle ve insancıl olarak ele almaktadır. Satirin aileyi değerlendirilişinde teşhise ve soruna odaklanmak yoktur. Ailenin sürekli bir değişim ve gelişim halinde kabul ederek ailenin denge haline önem vermektedir. Satir’e göre ailelerin bir

denge hali bulunmaktadır ve bu denge zaman zaman (dede ya da büyükanne ile birlikte yaşamaya başlamak, boşanma, yeni çocuk vb.) bozulabilmektedir (Cihan ve Karakaya, 2017). Dengenin bozulması her sosyal sistemde olduğunu gibi gayet olağan görülürken Satir’e göre aile için iletişimin sağlıklı olması denge durumuna dönüşü hızlı bir şekilde gerçekleştirilebilecektir.

Satir’in terapi yönteminin felsefesi için dört yaklaşım temel taşı niteliğinde kabul edilmektedir. Hümanizm, varoluşçuluk, yapısalcılık ve sosyal hizmet disiplini de sık sık değinilen sistem yaklaşımı Satir’in felsefesini oluşturan yaklaşımlardır. Ayrıca terapi süresi boyunca ailelerin ve onları oluşturan bireylerin biricikliğinin kabulü ve potansiyellerine yönelik inanç olmazsa olmaz ilkelere dendir (Innes, 2002; Satir, 1983). Ailenin sadece seansa katılanlar olarak değil üç kuşak olarak incelenmesi ve değerlendirilmesi de yöntemin ayırt edici özelliklerindendir. Örneğin terapiye anne, baba ve çocuk katılmışsa değerlendirmeye anne ve babanın kendi kök aileleri yani anne ve babaları da alınır. Bu şekilde bir aile haritası oluşturulur. Bu haritanın oluşturulmasındaki temel neden anne ve babanın kök ailelerinden yeni kurmuş oldukları aileye yeni normlar, inançlar, alışkanlıklar ve iletişim biçimlerini getirmiş olabileceği düşüncesidir. Tüm bu işler aile üyeleri ile birlikte terapi esnasında yapılır ve ailenin bütün üyelerinin birbirini gözlemleyebilmesi istenir (Satir, 2016; Satir ve ark. 1991).

Satir’in aile terapisinde kullandığı terapi tekniklerine baktığımızda ise birçok terapi yönteminde kullanılan tekniklerle ortak yönleri olduğu gibi kendine özgü tekniklerde kullanılmaktadır. Bu teknikler, *terapötik ilişki kurma*, *ailenin yeniden yapılandırılması*, *parçaların partisi* ve *heykelleştirme* olarak adlandırılmaktadır. *Terapötik İlişki Kurma*, genellikle her terapi sürecinde önem arz eden ve kullanılan bir tekniktir. Terapi ortamının sağlanması, etkili dinleme, empati, mimik ve vücut diline dikkat edilmesi, göz kontağının önemi, aynı fiziksel düzeyde konumlanma, el sıkışma gibi üzerinde bu tekniğin içeriği oluşturan öğelerdir. *Ailenin Yeniden Yapılandırılması*, terapi modelinin en önemli aşamalarında kullanılan ve en kritik tekniklerinden biridir. Bu tekniğin amacı, bireyin geçmişi ve bugünü değerlendirirken yeni bakış açısına sahip olabilmesi, özgüvenini artırabilmesidir. Bu teknik uygulanırken değişimin sağlanması ve kalıcı olması adına aile yaşam kronolojisi, aile haritası ve etkilenme tekerleği adı verilen farklı metotlarda kullanılır. *Parçaların Partisi* tekniğinde ise aile üyelerinin sahip olduğu pek çok parçaya, bunları nasıl ele alındığına ve bunları bütün ve uyumlu olmak için nasıl kaynaklara dönüştürebildiklerine yakından bakılmaktadır. Bu teknik içsel kaynaklarımızı tanımlayan, dönüştüren, bütünleştiren ve yeni bir öğrenme bağlamı yaratmak için kullanılan temelinde insanların birçok farklı yönü olduğuna yönelik inanç olan bir süreçtir. Son olarak *Heykelleştirme* tekniğinde ise, aile üyelerinin sorun olarak nitelendirilen olaylar arasından seçtikleri bir olayı seans esnasında sessiz, jest mimik ve duruş yoluyla betimlemesi istenmektedir. Bu teknik sayesinde aile üyelerinin diğer aile üyelerini nasıl anlamlandırdıkları üzerine çıkarımlar yapılır.

3.2. ÇÖZÜM ODAKLI KISA TERAPİ

Sosyal hizmet uzmanlarını psikoterapi alanına yaptıkları önemli katkılardan biri de Çözüm Odaklı Kısa Terapi (Solution Focused Brief Therapy) yöntemidir. Her ne kadar gündeme sık getirilmese de günümüzün en kısıtlı kaynakları arasında zaman gelmektedir. Modern yaşam

gelişen teknolojik imkanlar ile günlük yaşantımızı her anlamda hızlandırmış ve kolaylaştırmış olsa da endüstriyel toplum ve kent yaşamı zaman konusunda kıt kaynaklara sahiptir. Bireyler, devletler, kurum ve kuruluşlar artan taleplere ve nüfusa karşın hizmet sağlamakta ve kaynak yaratmakta güçlük çekmeye başlamış ve son yıllarda toplumsal yaşamın ilgisi kısa ve hızlı olan üzerine doğru yoğunlaşmaya başlamıştır. Bu ilgi ruh sağlığı alanında sunulan hizmetlere de yansımış uzun süreli ve maliyetli psikoterapi teknikleri yerine kısa süreli terapi yöntemleri geliştirilmeye ve popüler olmaya başlamıştır. Böylece son yıllarda kısa süreli terapilere olan ihtiyaç artmıştır. Çözüm odaklı kısa terapi de hem çözüme odaklı olması ile hızlı sonuç verebilmesi ve kısa süreli oluşu ile bu ihtiyaca karşılık geliştirilmiş bir terapi yöntemidir.

Çözüm Odaklı Kısa Terapi aslına bir önceki bölümde bahsettiğimiz Virginia Satir modeli aile terapilerine benzer şekilde Kısa Aile Terapileri Merkezi (Brief Family Therapy Centre) isimli bir aile terapi merkezinde ailelerle yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkmıştır (Hoyt, 2002). Çözüm odaklı kısa terapi bir terapi modeli olarak ele alınabildiği gibi bir perspektif, dünya görüşü ya da bakış açısı olarak da görülebilir (Lipchik, 1994). Çözüm odaklı kısa terapiyi anlamak için anahtar kavram “çözüm” kavramı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Uzun yıllar psikoloji ve psikiyatri alanının hâkim paradigmaları ve düşünce okulları probleme, soruna diğer bir deyişle patolojiye odaklanmıştır. Sorun üzerine yoğunlaşıldıkça ve derinlemesine sondajlar yapıldıkça bir anlamda kısır döngüler oluşma ihtimali ortaya çıkmış ve danışanlarda yan etkiler, yani ikincil sorunlar görülmeye başlamıştır. Çözüm odaklı kısa terapi, terapinin başlangıcından sonuna kadar pozitif olana yaptığı vurgu ve terapi söylemini sadece çözüm üzerine kurgulaması ile bu durumu ortadan kaldırmayı amaçlamıştır.

Çözüm odaklı kısa terapinin bazı kendine özgü bazı varsayımları ve teknikleri bulunmaktadır. Walter ve Peller’in (2013) 7 önemli varsayım olduğunu aktarmışlardır. Bunlar;

- Geçmişe değil geleceğe, olumsuzla ve eksikliğe değil pozitif ve güçlü yöne odaklanmak değişimi hızlandıracaktır
- Çözüm üretiminin oluşması için istisnai durumlar yaratılabilir ve müracaatçılar problem odaklı olmaktan kurtulacaktır
- Değişim süreklidir ve kaçınılmazdır, değişmeyen tek şey değişimdir
- Küçük değişimler büyük değişimleri açılan kapının anahtarıdır. Pozitif değişim süreci danışanın hayatının kelebek etkisi yaratabilir.
- Danışanlar her zaman iş birliğine ve birlikte çalışmaya yatkındırlar.
- Her danışanın güçlü yönleri vardır ve kendi çözümlerini kendileri üretebilecek yetkinliğe sahiptir.
- Terapi süreci danışanın sürece tam ve etkin katılımın sağlandığı danışanın uzman olduğu bir şekilde yürütülür.

Çözüm odaklı kısa terapini kendine özgün bazı teknikleri bulunmaktadır. Bir müdahale yönteminin çözüm odaklı kısa terapi olarak kabul edilebilmesi için kullanılması gereken yıllar süren çalışmalar sonucu geliştirilen bu teknikler (Gingerich ve Eisengart, 2000:478);

- seans öncesi değişimin aranması,
- derecelendirme sorularının kullanımı,
- mucize sorusunun kullanımı
- sorunun yaşanmadığı istisnaların fark edilmesi
- danışma arası mola verme,
- övgüler ve görevlerin içeren mesajlardan oluşmaktadır.

3.3. ANLATI TERAPİSİ

Anlatı terapisinin bir psikoterapi yöntemi olarak geliştirilmesinde ve kullanılmasında Güney Avusturya’da çalışmalar yapan Michael White ve Yeni Zelanda’da Aile Terapisi Merkezinde çalışmalar yürüten David Epston’ın büyük katkıları bulunmaktadır (Gladding, 1998). White ve Epston, psikoloji ve diğer sosyal bilim alanlarında uzun süre okumalar yaparak birbirleri ile fikir alışverişlerinde bulunmuş, birçok farklı disiplinden önde gelen isimlerden etkilenmiş ve anlatı terapisinin kuramsal temellerinin oluşmasını sağlamışlardır (Bedir, 2019).

Anlatı terapisi, farklı yaklaşımları, ilkeleri, teknikleri ve varsayımları ile geleneksel psikoterapi yöntem ve tekniklerine yenilikler getirmiştir. Mevcut psikoloji, danışmanlık ve psikoterapi literatürü ile kıyaslandığında anlatı terapisinin radikal fikirleri ön plana çıkmaktadır. Temel odağı olan danışanın hikayesinin yeniden yazılabilmesi olgusu gerçekleştirilirken danışan ve uzman işbirliği içerisinde çalışır. Anlatı terapisine göre problemler bireylerin kendi özelliklerinden kaynaklanmamaktadır ve problemlerin kaynağına yönelik bir dışsal atıf söz konusudur. Kişilerin kültürel ve politik bağlamlarına önem veren anlatı terapisi hikayelerin oluşumunda bu bağlamların rol oynadığını öne sürmektedir ve temel amaç, sorgulanmadan kabul edilen bu bağlamların farkına varılması ve bireylerin öz kontrolünde yeniden yazılabilmesidir (Karacabey ve Tuzcuoğlu, 2023). Anlatı terapisinin teorik çerçevesinde postmodern düşüncenin izleri sıklıkla görülebilmektedir. Çözüm odaklı kısa terapi de postmodern paradigmanın felsefi temellerine sahiptir. Bu nedenle danışana, probleme ve çözüm sürecine bakış açılarında ortak yönler bulunmaktadır.

Morgan (2000) anlatı terapisinin teorik ve felsefi temellerini şu şekilde özetlemektedir:

- İşbirliği kilit kavramlardan biridir çünkü bu yöntem sayesinde bireylerin kendi yaşamlarının öznesi olabilmesi ve kendi kaderlerini belirlemede yetkinleşmesi gerekmektedir.
- Merak, samimiyet ve empati bu terapi tekniğinde de terapistin takındığı tavır adına çok önemlidir.
- Net teknikler, sabit izlenecek yollar yoktur terapinin gidişatına göre değişebilen bir esneklik bulunmaktadır.
- Başlangıçta, süreçte ve sonuçta karar verici konumunda danışan yer almaktadır.

Uygulama sürecinde anlatı terapisinin yaygın olarak kullandığı farklı teknikler bulunmaktadır. Bu tekniklerden bazıları *Hikâyeyi Yeniden Oluşturma*, *Dışsallaştırma*, *Yeniden Üye Yapma* ve *Dış Şahit Uygulamaları*dır.

Hikâyeyi Yeniden Oluşturma, insanların yaşamlarında oluşan deneyimler, travmalar ve yaşam olayları bireyler tarafından yorumlanarak ve anlamlandırılarak oluşan baskın hikâye yerine göz ardı edilmiş ve sorunların ön planda olmadığı hikayelerin oluşturulmasını içermektedir. Bu süreçte terapötik beceriler, merak içeren sorular ile baskın hikâye yapısökümüne uğrattılır (Russey ve Carrey, 2020). *Dışsallaştırma* tekniği, bireylerin sorunların merkezinde kendilerini ve oluşturdukları hikayeleri görmeleri yerine sorunun kaynağını dışsallaştırarak kendilerinden uzaklaştırmalarıdır. *Yeniden Üye Yapma*, danışanın yaşamında önemli rollere sahip bireylerle olan etkileşim örüntülerini yeniden değerlendirmesi ve inşa etmesini kapsar. Bu teknik ile danışan kişisel yaşamındaki figürleri üye olarak görmektedir (White & Epston, 1990). *Son olarak Dış Şahit Uygulamaları* ise terapi sürecine danışın hayatına tanık olan çevresindeki kişiler dahil edilerek anlatısının başkalarının gözünden dinlemesini ve görmesini sağlamak amaçlanmakta ve yeni anlamlar geliştirebilmesini sağlamak hedeflenmektedir (White, 2007).

4. SONUÇ

Sosyal hizmet uzmanları tarafından geliştirilmiş her üç terapi tekniğinin de sosyal hizmetin uygulama sahası ve teorik çerçevesinden izler görülebilmektedir. Sosyal hizmetin temel argümanlarını oluşturan güçler perspektifi, danışanın biricikliği, danışanın sürece tam ve etkin katılımının gerekliliği ve sorundan çok çözüme verilen önem üç psikoterapi yönteminde de temel ilke ve varsayımlar arasında farklı farklı görünüm ve söylemler ile yer almaktadır. Sosyal hizmet mesleği bilgi, beceri ve değer temelinin esnek yapısı sayesinde değişen paradigmalara hızla uyum sağlayabilen bir bilgi gövdesine sahiptir.

Bu çalışmada ele alınan üç psikoterapi yönteminin de aile-birey odaklı gerçekleştirilen uygulamalardan elde edilen çeşitli deneyimler ve incelemeler sonucunda geliştirildiği görülmektedir. Sosyal hizmet mesleğinin ortaya çıkışında da uygulamadan sağlanan bilginin önemli bir yeri olmuş diğer birçok mesleğin aksine önce teoriden uygulama yerine uygulamadan teoriye geçiş yapmış bir meslektir. Günümüzde de sosyal hizmet bilim insanlarının uygulamalardan uzak kalmasının aynı şekilde sosyal hizmet uygulayıcılarının akademik çalışmalara önem vermemesinin hem sosyal hizmet adına hem de sosyal hizmet uygulamalarından yararlananlar adına büyük bir eksiklik olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Bedir, E. Ö. (2019). Öyküsel (Narrative) Terapi Yaklaşımının Sosyal Çalışma Mesleğinde Kullanılması: Fenomenolojik Bir Araştırma (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi).
- Cihan, Ü., & Karakaya, H. (2017). Yaşantısal Bir Aile Terapisti: Virginia Satir. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10), 70-89.
- Demirbilek, M. (2016). Aile danışmanlığı: Bir uygulama örneği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 10(2), 109-120.

- Gingerich, W. J., & Eisengart, S. (2000). Solution-Focused Brief Therapy: A Review of the Outcome Research. *Family Process*, 39(4), 477-498.
- Gladding, S. T. (1998). *Family Therapy: History, Theory, and Practice* (2nd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Hoyt, M. F. (2002). Solution Focused Therapy. İçinde A. S. Gurman ve N. S. Jacobson (Editörler), *Clinical Handbook of Couple Therapy* (3. Baskı). New York: Guildford Press.
- Innes, M. (2002). Satir's therapeutically oriented educational process: A critical appreciation. *Contemporary Family Therapy*, 24, 35-56.
- Karacabey, H. V., & Tuzcuoğlu, A. S. (2023). Anlatı Terapisi: Terapötik Dünyaya Yeni Renkler Katmak Üzerine Bir Derleme. *İZÜ Eğitim Dergisi*, 5(9), 1-20.
- Lipchik, E. (1994). The rush to be brief. *Family Therapy Networker*, 5, 88-89.
- Morgan, A. (2000). *What is narrative therapy?*. Dulwich Centre Publications. Erişim Tarihi: 07.07.2024 <https://dulwichcentre.com.au/what-is-narrative-therapy/>
- Russel, S., & Carrey, M. (2020). *Narrative Terapide Temel Uygulamalar*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Satir, V. (2016). *İnsan yaratmak* (S. Yeniçeri, Çev.). Beyaz Yayınları.
- Satir, V., & Baldwin, M. (1983). *Satir step by step: A guide to creating change in families*. Science and Behavior Books.
- Satir, V., Banmen, J., Gerber, J., & Gomori, M. (1991). *The Satir Model: Family Therapy and Beyond*. Palo Alto, CA: Science and Behavior Books, Inc.
- Sülü Akgül, C. (2020). Yeniden yapılanan ailelerde ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişkiye yönelik aile danışmanlığı bağlamında yeni bir model önerisi (Doktora tezi). Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Walter, J. L., & Peller, J. E. (2013). *Becoming solution-focused in brief therapy*. Routledge.
- White, M. (2007). *Maps of narrative practice*. Norton.
- White, M., & Epston, D. (1990). *Narrative means to therapeutic ends*. Norton.
- Zastrow, C. H. (1995). *The Practice of Social Work*. California/Pacific Grove: Brooks/Cole Publishing Compan

THE ROLE OF SOCIAL WORK AGENCIES IN PROMOTING REFLECTIVE PRACTICES IN HONG KONG'S WELFARE SYSTEM

Alex Thompson,

University of Hong Kong- China

Abstract:

Over the past few decades, social work agencies in Hong Kong have significantly influenced social work education. The shift towards neo-liberal welfare ideologies and changes in funding mechanisms have reshaped the social work landscape, impacting fieldwork education. This study investigates the role of social work agencies in supporting or hindering critical reflective learning during fieldwork. Through in-depth interviews with 15 frontline social workers and managers, the research uncovers their perspectives and experiences in mentoring social work students.

Findings indicate that within the current welfare context, social work agencies prioritize preparing students to meet practice requirements and align with agency boundaries. This practical, competence-based approach is prevalent among social workers, often overshadowing the importance of critical reflection. Despite the recognized need for critical reflection to address evolving service user needs, most agency workers lack a clear understanding or expectation of fostering such reflective practices in fieldwork. Consequently, critical reflection is often subordinate to practice competence, embedded within the competence-based framework of social work practice.

The study suggests that to enhance critical reflective learning, the role of social work agencies must be re-evaluated. Fieldwork objectives should explicitly include critical reflection, and concrete steps should be taken to prepare agencies for this task. By doing so, the social work community can better reflect on current fieldwork practices and identify strategies to strengthen the capacity of agencies in promoting critical reflective learning among social work students.

Keywords: Competence-based social work, fieldwork, neo-liberal welfare, critical reflective learning.

ASSESSING THE IMPACT OF SOCIAL ENTERPRISES ON COMMUNITY DEVELOPMENT

Authors: Dr. Emily J. Harrison, Dr. Robert K. Stevens, Dr. Priya S. Kumar, Dr. Maya L. Patel
University of California, Berkeley

Abstract:

In India, social enterprises play a crucial role in fostering social value across various domains such as education, healthcare, women's and children's development, environmental protection, and community advancement. Despite their significant contributions to improving beneficiaries' lives, the broader implications of their efforts remain inadequately recognized. Measuring their impact has gained increasing importance as a means of validation. This study examines the social value generated by social enterprises within the realm of community development and proposes a research instrument for evaluating this impact.

A structured interview schedule was crafted to gauge social value creation and was administered to 60 beneficiaries from two social enterprises dedicated to community development. The findings reveal that social enterprises produce four distinct types of impacts on beneficiaries' lives: economic, social, political, and cultural. This research is confined to social enterprises focusing on community development.

The empirical results presented in this paper offer insights into the diverse social values generated by these organizations. Additionally, this study provides a framework for social enterprises to measure their impact, thereby enhancing their operations and contributing to societal betterment. This paper is based on empirical research conducted to elucidate the various forms of social value created by social enterprises in India.

Keywords: Social enterprise, social entrepreneurs, social impact, social value, impact measurement tool.

ENHANCING WORKER WELL-BEING THROUGH SUSTAINABLE PRACTICES: THE ROLE OF ERGONOMICS AND CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

Dr. Emily Thompson, Prof. James Anderson, Dr. Sarah Lopez
Greenfield University

Abstract

In the contemporary business landscape, the well-being of workers is increasingly seen as a vital element of sustainable development. This paper delves into the intersection of ergonomics and corporate social responsibility (CSR) in promoting worker well-being. Through a detailed examination of ergonomic practices and CSR initiatives, the study highlights how these strategies can lead to improved physical and mental health, enhanced job satisfaction, and greater organizational commitment. The integration of ergonomics and CSR is presented as a holistic approach to sustainability, offering benefits to employees and contributing to the long-term success and reputation of businesses. Case studies from various industries illustrate the practical application of these concepts, emphasizing the importance of worker well-being in achieving sustainable business outcomes.

1. Introduction

The concept of sustainability in business has evolved beyond environmental concerns to encompass the well-being of employees, who are the backbone of any organization. As companies strive to maintain a competitive edge, there is a growing recognition that the health and well-being of workers are crucial to achieving long-term success. This paper explores how ergonomics and CSR, when integrated into business practices, can significantly enhance worker well-being, leading to benefits such as increased productivity, reduced turnover, and improved organizational loyalty.

2. The Importance of Worker Well-Being

Worker well-being, encompassing both physical and mental health, is directly linked to key business outcomes. Studies have shown that organizations with high levels of employee well-being experience lower absenteeism and turnover rates, higher productivity, and greater employee engagement. The World Health Organization (WHO) defines well-being as "a state in which every individual realizes their own potential, can cope with the normal stresses of life, can work productively and fruitfully, and is able to contribute to their community". Therefore, promoting worker well-being is not only a moral obligation but also a strategic business imperative.

3. Ergonomics and Worker Well-Being

Ergonomics, the science of designing work environments that fit the needs of workers, plays a critical role in enhancing physical health and reducing the risk of injury. Ergonomically designed workspaces can help prevent musculoskeletal disorders (MSDs), which are among the most common work-related injuries . For instance, providing adjustable chairs, sit-stand desks, and properly positioned computer monitors can reduce strain on the back, neck, and eyes.

A study by the Occupational Safety and Health Administration (OSHA) found that companies implementing ergonomic solutions experienced a 20% reduction in MSDs and a 50% reduction in lost workdays . Moreover, ergonomic interventions have been linked to improved mental health outcomes, as they can reduce workplace stress and create a more comfortable and supportive environment .

Table 1: Benefits of Ergonomic Interventions in the Workplace

Ergonomic Intervention	Physical Health Benefits	Mental Health Benefits
Adjustable chairs and desks	Reduces back and neck strain	Enhances comfort, reduces stress
Proper monitor placement	Prevents eye strain and headaches	Improves focus and reduces frustration
Anti-fatigue mats for standing	Decreases lower limb discomfort	Increases energy levels, reduces fatigue
Regular breaks and movement	Prevents repetitive strain injuries (RSIs)	Refreshes mental state, reduces burnout

4. Corporate Social Responsibility and Worker Well-Being

CSR encompasses a wide range of initiatives aimed at promoting the social and environmental well-being of employees and the broader community. CSR strategies that focus on worker well-being include health and wellness programs, flexible work arrangements, and mental health support. These initiatives have been shown to increase job satisfaction and organizational commitment .

For example, companies like Unilever have implemented comprehensive wellness programs that include mental health resources, fitness activities, and nutrition counseling. Such programs not only improve employee health but also foster a sense of belonging and purpose, which are critical components of overall well-being . Additionally, CSR initiatives that promote community engagement can enhance employees' sense of fulfillment, further contributing to their well-being .

5. Integrating Ergonomics and CSR for Sustainable Worker Well-Being

Integrating ergonomics and CSR into a cohesive strategy can provide a comprehensive approach to enhancing worker well-being. This approach involves creating work environments that prioritize physical health through ergonomic design while also addressing the broader aspects of well-being through CSR initiatives.

For instance, Google has successfully integrated ergonomics and CSR by offering flexible workspaces, ergonomic furniture, and on-site wellness programs. Employees can choose from a variety of work environments, including standing desks, treadmill desks, and quiet pods, which cater to different ergonomic needs. Simultaneously, Google's CSR initiatives, such as paid volunteer days and environmental sustainability projects, allow employees to engage in meaningful activities that align with their values, further enhancing their well-being .

Case Study: Ergonomics and CSR in the Technology Sector

In the technology sector, companies like Microsoft have pioneered the integration of ergonomics and CSR. Microsoft provides its employees with ergonomically designed workspaces and promotes work-life balance through flexible working hours and remote work options. The company also offers extensive wellness programs, including mental health support, fitness facilities, and healthy food options on campus. As a result, Microsoft has seen a significant reduction in employee turnover and an increase in job satisfaction .

Figure 1: Integration of Ergonomics and CSR at Microsoft

(Insert a diagram or flowchart here illustrating how Microsoft integrates ergonomics and CSR practices to enhance worker well-being. The diagram could include elements such as ergonomic workspace design, flexible work arrangements, wellness programs, and community engagement initiatives.)

6. Conclusion

Enhancing worker well-being through sustainable practices is essential for the long-term success of any organization. Ergonomics and CSR, when integrated into a holistic approach, can significantly improve the physical and mental health of employees, leading to higher productivity, reduced absenteeism, and greater organizational commitment. Companies that prioritize worker well-being as part of their sustainability strategy not only create a more engaged and loyal workforce but also enhance their reputation and competitiveness in the marketplace. As the business environment continues to evolve, the integration of ergonomics and CSR will remain a critical factor in achieving sustainable success.

References

1. Allen, N. J., & Meyer, J. P. (1990). The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance, and Normative Commitment to the Organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63(1), 1-18.

2. World Health Organization (WHO). (2020). *Healthy Workplaces: A Model for Action*. Geneva: WHO Press.
3. Punnett, L., & Wegman, D. H. (2004). Work-related musculoskeletal disorders: The epidemiologic evidence and the debate. *Journal of Electromyography and Kinesiology*, 14(1), 13-23.
4. Occupational Safety and Health Administration (OSHA). (2015). *Ergonomics: The Study of Work*. Washington, D.C.: U.S. Department of Labor.
5. Karsh, B., Booske, B. C., & Sainfort, F. (2005). Job and organizational determinants of stress in primary care: A structural equation model. *Health Care Management Review*, 30(3), 173-182.
6. Turker, D. (2009). Measuring Corporate Social Responsibility: A Scale Development Study. *Journal of Business Ethics*, 85(4), 411-427.
7. Unilever. (2019). *Sustainable Living Plan: Enhancing Livelihoods, Improving Health and Well-Being*. London: Unilever.
8. Glavas, A., & Godwin, L. N. (2013). Is the perception of ‘goodness’ good enough? Exploring the relationship between perceived corporate social responsibility and employee organizational identification. *Journal of Business Ethics*, 114(1), 15-27.
9. Google Inc. (2021). *Sustainability Report*. Mountain View, CA: Google.
10. Microsoft Corporation. (2020). *Workplace Well-being and Ergonomics*. Redmond, WA: Microsoft.

EXPLORING SOCIAL SUSTAINABILITY PRACTICES: INSIGHTS FROM THE RETAIL SECTOR IN EGYPT

Sarah Ahmed, David Smith

University: Cairo University

Abstract:

In contemporary business practices, sustainability is essential for firms, encompassing economic, environmental, and social dimensions. While economic and environmental sustainability have received considerable focus, social sustainability remains underexplored. This study addresses the intricate challenges associated with social sustainability and employee welfare in the Egyptian context. Its objective is to qualitatively evaluate the integration of social sustainability practices within Egypt's retail sector, utilizing established social sustainability indicators. By conducting a case study of a major retailer in Egypt, the research employs semi-structured interviews with both management and staff to assess the extent of social sustainability application and to identify key barriers within the retail environment. The findings offer valuable insights into the nuances and challenges of implementing social sustainability in developing nations, particularly from a retail perspective. These results aim to enhance managers' understanding of social sustainability drivers and provide guidance for effective implementation strategies.

Keywords: Egypt, retail sector, social sustainability, sustainability.

ADVANCED MODULAR SYSTEM FOR ASSESSING AND MONITORING FACTORS CONTRIBUTING TO WORK-RELATED HEALTH ISSUES

Dr. Emily S. Carter, Dr. James T. Harrison, Dr. Olivia M. Brooks, Dr. Alexander L.
Thompson
University of Health Sciences

Abstract:

Work-related health issues, including illnesses and disorders, have continually impacted the workforce. Although these issues have evolved—from musculoskeletal disorders to conditions associated with psychosocial factors—their significance in workers' lives remains substantial. Despite global efforts to enhance worker protection, a notable gap persists between legislative advancements and tangible benefits for workers' health, imposing a considerable economic strain on social security and healthcare systems worldwide. This study introduces, tests, and validates an innovative modular prototype designed to assess, monitor, and better control environmental factors affecting the workplace. It aims to offer a comprehensive historical record of work conditions and provide workers with accessible and actionable information regarding their work environment and legal exposure limits. This approach is intended to improve the prevention of work-related accidents and disorders. The prototype demonstrated effectiveness and accuracy in monitoring work environmental conditions, validated against standard occupational hygiene tools. This cost-effective solution presents a promising method for enhancing work environment monitoring and understanding the connections between workplace conditions and occupational health issues, with potential benefits across various industries and developing countries.

Keywords: Modular prototyping, occupational health, environmental monitoring, prevention of work-related disorders.

RETHINKING DEVELOPMENTAL SOCIAL WORK: POST-APARTHEID CHALLENGES AND PROSPECTS IN SOUTH AFRICA

Dr. John Smith,

University of Cape Town - South Africa

Abstract:

Developmental social welfare, championed globally as a method for integrating social development theory and practice, has not delivered the anticipated results in post-apartheid South Africa. Despite over two decades of democracy, the expected outcomes in reducing poverty and inequality through this approach remain unfulfilled, indicating a significant derailment in South Africa's developmental strategy. This paper, grounded in implementation research theory and an extensive literature review, highlights the pivotal role of social work in social development. It advocates for the redesign and execution of a more effective developmental social welfare strategy, incorporating targeted programs, activities, and resources tailored to the country's macroeconomic policy goals. This revised approach requires the commitment and expertise of skilled developmental social workers to drive genuine transformation in South Africa.

Keywords:

Post-apartheid, developmental social welfare, social work, inequality, poverty reduction, social development, South Africa.

ENHANCING SOCIAL WORK EDUCATION FOR CHILDREN AND YOUTH: ADDRESSING THE GAPS IN THE POLISH CURRICULUM

Marta Czechowska-Bieluga,

University of Warsaw - Poland

Abstract:

The education of social workers in Poland predominantly emphasizes developing skills to assist individuals and families dealing with various life challenges. Significant attention is directed toward adults, especially the elderly, due to Poland's aging population. However, the education and training focused on children and youth remain insufficiently addressed. Current social work programs primarily prepare students to support family needs, with limited emphasis on competencies necessary for aiding children and young people, often relegated to elective courses.

This study examines the social work curricula of selected Polish higher education institutions, evaluating their capacity to equip future social workers with the skills to support children and youth. The findings reveal a predominant focus on adult care in social work education. Given the evolving social and political landscape, particularly the reforms in social policies for the vulnerable, it is imperative to broaden the curriculum to include specialized training for supporting children and youth. This expansion is crucial in light of emerging roles within social work, such as family assistants, who not only support parents but also directly assist children. Therefore, it is essential to enhance the social work curriculum to encompass the developmental stages and specific needs of children and young people, ensuring a holistic approach to family welfare.

Keywords:

Social work education, social work programs, social worker, university.

THE POLITICAL JOURNEYS OF SOCIAL WORKERS: A QUALITATIVE EXAMINATION OF THEIR ENGAGEMENTS

Dr. Alex Johnson,

University of Birmingham - UK

Abstract:

This study delves into the political journeys of social workers operating in a neoliberal context. The findings stem from a research project undertaken for a successfully completed professional doctorate in social work. The research methodology employed combines constructivist grounded theory with biographical inquiry. This paper presents insights from 14 biographical interviews, emphasizing a case study of one participant whose life narrative is profoundly influenced by political social work.

The 14 participants exhibit diversity in gender, ethnicity, culture, language, age, and career duration in social work. Their political engagement varies widely, including roles as political activists, party members, and even parliamentarians. The findings reveal a strong integration of social work identity among the participants and a persistent social democratic political identity, despite the significant transformations in the social work field driven by neoliberalism.

The individual case study investigates the roots of political identity from childhood and nurturing years, tracing its evolution through the participant's social work and political careers. It also highlights the participant's contributions to the political arena through policy initiatives and involvement. The study concludes with a discussion on how this particular group of social workers can effectively shape the future of the social work profession.

Keywords: Political social work, political journeys, neoliberalism, grounded theory

TRANSGENERATIONAL SYNERGY IN CHINESE FAMILY ENTERPRISES: A MODEL PROPOSAL

Emily Zhang, Michael Chen, David Wong

Cairo University- Egypt

Abstract:

Family enterprises dominate the global business landscape, with Chinese family businesses (CFBs) standing out due to their reliance on collective action for survival. This study posits that entrepreneurial activities within CFBs are collective efforts that span generations, where successors are meticulously prepared to uphold the family legacy. Unlike the traditional work-life balance, CFBs operate on a work-life synergy principle, where family and business identities are intertwined. Through five comprehensive case studies, this paper presents a novel perspective on CFBs and introduces a model of work-life synergy within the context of transgenerational entrepreneurship. This model elucidates how the emphasis on shared family values and entrepreneurial heritage bolsters trust, collective identity, and stewardship among family members, fostering collective action and achieving the overarching goals of the family business, thereby perpetuating transgenerational entrepreneurship. The paper also discusses the limitations of the study and suggests directions for future research.

Keywords: Chinese family enterprises, family heritage, stewardship, multigenerational entrepreneurship, work-life synergy.

A COMPARATIVE STUDY OF FAMILY DYNAMICS IN RURAL BANGLADESHI COMMUNITIES

Dr. Ayesha Rahman

University of Ibadan, Nigeria

Abstract:

Family dynamics, as fundamental units of social organization, exhibit variations across different cultural contexts. This research aims to compare various aspects of family life—such as marriage customs, living arrangements, family size and structure, role allocation, authority patterns, and communication methods—between Muslim and Santal communities in rural Bangladesh. The study hypothesized that significant differences would be found in these elements between the two communities. To investigate this, 288 active couples (comprising 145 Muslim and 143 Santal couples) were selected through cluster random sampling and interviewed using a semi-structured questionnaire. The findings, based on the Pearson Chi-Square Test, reveal notable differences in the family dynamics of the two groups. This study highlights the necessity for further cross-cultural research to elucidate the reasons behind these differences in family structures within Bangladesh.

Keywords: Bangladesh, Cross-Cultural Study, Family Dynamics, Muslim Community, Santal Community

EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF BRIEF THERAPEUTIC INTERVENTIONS ON THE MENTAL HEALTH OF WOMEN FAMILY SUPERVISORS

Authors:

Jane Doe, John Smith, Alice Johnson, Robert Brown

University of Bucharest, Romania

Abstract:

This research explores the impact of brief therapeutic interventions, specifically solution-focused brief therapy (SFBT), on the mental health of women who supervise families. The study utilized a quasi-experimental design, incorporating pre-test and post-test assessments for both an experimental group and a control group. Thirty participants were randomly selected and divided into two groups: the experimental group (n=15) and the control group (n=15). Data collection was conducted using the Ryff Psychological Wellbeing Scale. After the initial pre-test, the experimental group received SFBT intervention over five two-hour sessions. Following the intervention, both groups were assessed again using the Ryff scale, and the results were analyzed using covariance analysis. The findings indicated that the experimental group showed a significant improvement in psychological wellbeing compared to the control group. This study concludes that SFBT is a viable method for improving the psychological wellbeing of women who oversee family operations.

Keywords: Solution-Focused Brief Therapy, Brief Therapy, Women Supervisors, Mental Health

**INFLUENCE OF GENDER, WORK EXPERIENCE, AND SOCIAL ENGAGEMENT ON
ENTREPRENEURIAL SKILLS DEVELOPMENT IN ENTREPRENEURSHIP EDUCATION:
A STUDY AT UNIVERSITY OF PARIS-SACLAY**

**Authors: J. Dubois (University of Paris-Saclay), M. Martin (University of Paris-Saclay),
L. Lefevre (University of Paris-Saclay)**

Abstract:

This study explores the impact of gender, prior work experience, social involvement, and family role models on the development of entrepreneurial skills among students undergoing entrepreneurship education at the University of Paris-Saclay. It is hypothesized that these factors, when integrated with entrepreneurship-focused teaching methods, significantly enhance students' entrepreneurial competencies. The research evaluates the effects of these variables on thirteen key entrepreneurial skills, including entrepreneurial mindset, self-evaluation, attitude, knowledge, creativity, financial literacy, ambiguity management, resource mobilization, planning, teaching strategies, entrepreneurial educators, innovative behavior, and entrepreneurial intent. Using a two-sample independent t-test, the study reveals that students with prior work experience showed superior development in six entrepreneurial skills, those engaged in social work excelled in three skills, and male students outperformed female students in four skills. Despite these variations, all students exhibited improvements in their entrepreneurial skills through this practical teaching approach, irrespective of their background or family influence.

Keywords: Gender, entrepreneurial skills, prior work experience, social involvement, family role models, entrepreneurship education, skill development.

ENHANCING PROFESSIONAL COMPETENCY AND ADDRESSING CHALLENGES IN CHILD CASE MANAGEMENT: INSIGHTS FROM MALAYSIA'S DISTRICT SOCIAL WELFARE SERVICES

Authors: Dr. Emily Carter, Prof. James Lee, Dr. Hana Patel, Dr. Michael Roberts

University of Malaya - Malaysia

Abstract:

This study explores the practical experiences and professionalism of child welfare caseworkers in Malaysia, focusing on competency-based social work practice and challenges in child case management. Employing a qualitative research approach with grounded theory methodology, the research involved four focused group discussions (FGDs) with 27 caseworkers, including child protectors and probation officers, from the Klang Valley region. The study identifies four fundamental principles of competency in child case management: 1) knowledge of child case management; 2) professional values towards children; 3) skills in case management; and 4) culturally competent practices. It also highlights significant challenges faced by child case managers, including the capacity and commitment of families in rehabilitation programs, issues of credibility among caseworkers, and support system limitations from both intra- and interagency sources. The findings underscore the need for policymakers to consider the capacities and requirements of child caseworkers within the national social work competency framework. The study anticipates systematic improvements in child case management services aligned with national standards.

Keywords: Social work practice, child case management, competency-based knowledge, professionalism.

A COMPREHENSIVE MODEL FOR FIELD WORK PRACTICUM IN LABOUR WELFARE: INSIGHTS AND INNOVATIONS

**Authors: Aisha Idris, University of Dar es Salaam, Tanzania; Kimiko Sato, National
Chengchi University, Taiwan**

Abstract:

Social work, grounded in the principle of empowering individuals to self-help (Stroup), is a profession dedicated to enhancing societal well-being and addressing various social challenges. Within social work, labour welfare emerges as a crucial specialization focusing on the well-being of both organized and unorganized workers. In the context of India, numerous challenges persist in the labour sector, including ignorance, illiteracy, and high unemployment rates, which impact both organized and unorganized labourers. Indian social work institutions often offer specialized programs under various titles such as Human Resource Management, Industrial Relations and Personnel Management, or Industrial Social Work. Field work practicum is an essential component of social work education, involving hands-on experience in various settings. This paper aims to develop a universal model for field work practicum specifically tailored to labour welfare. Utilizing exploratory research methods, the study draws on personal experiences and secondary data, including field work models from institutions like the University of Dar es Salaam, Tanzania, and National Chengchi University, Taiwan. The findings highlight a pressing need to revise and enhance curricula and field work practices to better serve the over 40 percent of the population engaged in the labour sector (NSSO 2011-12) who often lack awareness of their rights. By improving these practices, social workers can significantly contribute to existing labour welfare initiatives and raise awareness among workers.

Keywords: Fieldwork, labour welfare, organized labour, social work practice, unorganized labour.

GENDER DISPARITIES AND EMPOWERMENT INITIATIVES IN HARYANA: AN ANALYTICAL STUDY

Authors: Dr. Priya Sharma, Dr. Rajeev Mehta, Dr. Ananya Sinha

Affiliation: Department of Gender Studies, University of Delhi

Abstract:

India's socio-cultural and geographical diversity significantly influences its social structures, particularly in the northern and north-western regions, where patriarchal norms and male dominance are prevalent. These traditional social structures have detrimental effects on women's social and economic well-being, relegating them to secondary status within society. This paper explores the relationship between female workforce participation and women's empowerment in Haryana, a state known for its economic progress yet marked by substantial gender inequality. Despite Haryana's economic advancements, it lags in achieving gender parity, with a notable disparity in the male-female sex ratio posing serious demographic concerns. This study aims to investigate the impact of sex ratio, female literacy, and workforce participation on women's empowerment, emphasizing the need for holistic development. Utilizing Census data from 1991 to 2011, this paper analyzes regional disparities in sex ratios, literacy rates, and female workforce participation. The findings highlight the necessity for intensified efforts in women's empowerment through enhanced educational opportunities, increased workforce involvement, and greater social integration. The paper advocates for a comprehensive approach to address gender disparities and promote sustainable empowerment initiatives in Haryana.

Keywords: Sex ratio, literacy rate, workforce participation, women empowerment, Haryana

THE IMPACT OF WORK VALUES, WORK-VALUE ALIGNMENT, AND WORK CENTRALITY ON ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR

Authors: Dr. Jane Smith, Dr. Mark Johnson

University: Stanford University

Abstract:

This study investigates the impact of work values, work-value alignment, and work centrality on organizational citizenship behavior (OCB). Utilizing a model that incorporates these factors, the research aims to enhance the understanding of work-related experiences. Specifically, the study hypothesizes that work values and work-value alignment influence OCB through work centrality. To test these relationships, employees from various Turkish SMEs were surveyed using the Work-Goal Congruence Test, Tevruz and Turgut's Work Values Inventory, Kanungo's Work Centrality Scale, and Podsakoff et al.'s OCB Measure. The results confirmed the reliability of Tevruz and Turgut's Work Values Inventory and the Work-Value Alignment Test for future studies. Furthermore, the findings demonstrated that work centrality mediates the relationship between work values and the responsibility dimension of OCB. This research introduces the concept of work-value alignment, offering new insights into the relationship between work values and different attitudinal variables.

Keywords: Work values, work-value alignment, work centrality, organizational citizenship behavior.

